

Norges skikonge i motbakke

En tekstanalyse av Petter Northugs retoriske strategier etter fyllekjøringen i 2014

Carina Charlotte Carlsen

Masteroppgave i Medievitenskap
ved Institutt for Medier og Kommunikasjon

UNIVERSITETET I OSLO

10.05.2016

Norges skikonge i motbakke

- En tekstanalyse av Petter Northugs retoriske strategier etter fyllekjøringen i 2014

© Carina Charlotte Carlsen

2016

Norges skikonge i motbakke

Forfatter: Carina Charlotte Carlsen

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Natt til 4. mai 2014 kjører Petter Northug, sammen med en passasjer, inn i autovernet på Byåsen, i Trondheim. Norges skikonge hadde kjørt i alkoholpåvirket tilstand og dette var den største krisen i hans karriere som skiløper. Ulykken fikk mye oppmerksomhet, både i norske og utenlandske medier, da det ble kjent at Northug var eier av bilen. Det lå derfor en forventning hos publikum om at Northug skulle uttale seg. Denne oppgaven undersøker hvilke retoriske strategier Northug tok i bruk som en respons til den retoriske situasjonen. Oppgaven legger spesielt vekt på pathos i analysen, da dette fremstår som spesielt fremtredende i oppgavens case og som et understudert fenomen. På bakgrunn av dette kan denne oppgaven ses på som et bidrag til teori på feltet, samt til Lloyd Bitzers teori om den retoriske situasjonen, som utgjør rammeverket for analysen. Det fordi oppgaven viser hvordan pathos ble brukt i praksis i caset med Petter Northug og hvordan den retoriske situasjonen har, i et moderne case, bidratt til å belyse sentrale og relevante aspekter.

For å finne frem til et sett med retoriske strategier har jeg benyttet meg av en retorisk tekstanalyse med fem strategisk utvalgte tekster. På bakgrunn av nærlesning og tolkning av tekstene har det blitt formulert fire retoriske strategier som det argumenteres for at Northug benyttet seg av i sin unnskyldning, som følge av hendelsen. Northug 1) Er oppriktig 2) Skaper identifikasjon 3) Er autentisk og 4) Flytter fokus. Strategiene er formulert på bakgrunn av den retoriske situasjonen med et påtrengende problem, et retorisk publikum, og et sett med føringer og muligheter. Det fremkommer fra analysen at Northug virker å ha lyktes med de retoriske strategiene, på bakgrunn av at det påtrengende problemet argumenteres for å ha vært et ønske om å legge hendelsen bak seg som et enkelttilfelle og å få tilgivelse fra publikum. I tillegg fremkommer det at pathos er spesielt fremtredende i de retoriske strategiene, da det brukes en rekke emosjonelle appeller for å overbevise Northugs publikum.

Abstract

Early morning May 4th, Petter Northug drove into the crash barrier at Byåsen, Trondheim, along with one passenger. Norway's cross-country “king” had driven under the influence of alcohol and faced the biggest crisis in his professional career thus far. The accident attracted much attention, both in Norwegian and foreign media, when it became known that Northug was the owner of the car involved. The public therefore expected Northug to speak. This paper examines the rhetorical strategies Northug used as a response to the rhetorical situation. The thesis emphasizes pathos in the analysis, as it appears to be particularly prominent in the chosen case and as a understudied phenomenon. On this basis, the thesis can be viewed as a contribution to the theory within this field, as well as a contribution to Lloyd Bitzers theory of the rhetorical situation, which constitutes the framework for the analysis. The reason why is that the thesis shows how pathos was used in practice throughout the case of Petter Northug and how the rhetorical situation, in a modern case situation, helped to shed light on central and relevant aspects.

In order to formulate a set of rhetorical strategies I have used a rhetorical text analysis comprised of a strategic selection of texts. On this basis I formulated four rhetorical strategies which I argue Northug used in his apology, as a result of the accident and a response to the ensuing public outcry. The four rhetorical strategies I propose Northug followed were: That Northug... 1) Is sincere 2) Creates identification 3) Is authentic 4) Moves focus. The strategies are formulated on the basis of the rhetorical situation with an urgent exigence, a rhetorical audience, and a set of constraints and oppourtunites. It appears from the analysis that Northug seems to have succeeded with the utilization of the rhetorical strategies. This can be argued on the basis that the urgent exigence seems to have been a desire to put the incident behind him as a “one time occurrence” and to get forgiveness from the audience. Another finding through my analysis is that it appears that pathos is especially prominently in the rhetorical strategies utilized, as Northug used a number of emotional appeals to convince his audience.

Forord

Jeg ønsker å rette en takk til alle som har bidratt til å gjøre denne oppgaven mulig å gjennomføre. Det har vært en givende og lærerik prosess å jobbe med et prosjekt av denne størrelsen.

Først og fremst ønsker jeg å takke min veileder, Øyvind Ihlen, for gode faglige og konstruktive tilbakemeldinger underveis.

Takk til samboer Ole Jakob Ramsøy som har stilt opp med middag etter sene kvelder på lesesalen og som en god samtalepartner både faglig og når oppgaven har kjentes tung å gjennomføre. Ønsker også å takke for korrekturlesning. Du er uerstattelig!

Tusen takk til familie for støttende ord og oppmuntring underveis, og ikke minst motivasjon til å fullføre. Mamma og pappa har vært viktige støttespillere.

Til sist vil jeg også rette en stor takk til mine fantastiske medstudenter på lesesalen, rom 231. Sammen har vi støttet hverandre gjennom både faglige og ikke-faglige samtaler over en god kopp kaffe. De røde sofaene på utsiden av lesesalen har blitt utslitt etter nødvendige og hyggelige avbrekk fra skrivingen med både lunsj- og middagspauser.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
1.1	Understudert fenomen	2
1.2	Problemstilling	4
1.3	Oppgavens struktur	5
2	Teoretiske perspektiver	6
2.1	Retorikk.....	6
2.1.1	Ethos.....	8
2.1.2	Logos	9
2.1.3	Pathos	10
2.1.4	Følelser som retoriske verktøy.....	13
2.2	Den retoriske situasjonen	18
2.2.1	Retorisk problem	19
2.2.2	Retorisk publikum.....	20
2.2.3	Retoriske føringer	20
2.2.4	Passende respons	20
2.2.5	Diskusjon om den retoriske situasjonen	21
2.3	Apologia.....	23
2.3.1	Å unnskyldte seg.....	24
2.3.2	The Halo Effect.....	27
2.4	Oppsummering	29
3	Metode	30
3.1	Kvalitativt casestudie.....	31
3.2	Retorisk tekstanalyse	31
3.3	Utvalg.....	33
3.4	Bearbeiding av data.....	35
3.5	Datakvalitet.....	36
3.5.1	Reliabilitet.....	37
3.5.2	Validitet.....	37
3.5.3	Generaliserbarhet.....	38
3.6	Forskningsetikk.....	39
3.7	Oppsummering	40
4	Analyse av den retoriske situasjonen	41
4.1	Setting	41
4.1.1	Northug før hendelsen.....	41
4.1.2	Krasjet på Byåsen	46
4.1.3	Krisen begynner å gå over	50
4.2	Det påtrengende problemet	52
4.3	Retorisk publikum	54
4.4	Føringer	56
4.5	Muligheter	59
4.6	Oppsummering	61

5	Retoriske strategier	62
5.1	Oppriktig	63
5.2	Skaper identifikasjon	71
5.3	Autentisk	77
5.4	Flytter fokus	86
6	Konklusjon	92
6.1	Oppsummering av hovedfunn	92
6.2	Diskusjon og refleksjoner	97
6.3	Bidrag og videre forskning	101
	Litteraturliste	104
	Vedlegg 1 Norsk Samfunnsvitenskapelig datatjeneste	112
	Vedlegg 2: Intervju med TV2	116
	Vedlegg 3: Intervju med VG	121
	Vedlegg 4: Intervju med Adresseavisen	125
	Vedlegg 5: Intervju med NRK	128
	Vedlegg 6: Pressemeldingen	131

1 Innledning

Natt til 4. mai 2014 skjedde det en ulykke på Byåsen i Trondheim. En Audi, i millionklassen, hadde krasjet i autovernet og sjåføren hadde stukket fra åstedet. Det viste seg at eieren av bilen var Petter Northug. Skiløperen som ble omtalt som ”Norges Skikonge” og er kjent for et aggressivt og friskt språkbruk (Rasmussen og Strand, 2009: Haugli, 2013: Løfaldli, 2016). Kort tid etter hendelsen ble han funnet i alkoholpåvirket tilstand, i sitt hjem bare noen hundre meter fra åstedet. Selv om ikke navnet til sjåføren ble kjent før søndag kveld, forstod mediene raskt at det var snakk om Northugs bil og hendelsen fikk mye oppmerksomhet. Mandagen etter hendelsen ble det skrevet 952 artikler som inneholdt navnet ”Petter Northug” i norske medier¹. Også i utenlandske medier ble hendelsen omtalt; ”Norwegian skier Northug admits to drunk driving” skrev The Associated Press (2014). Norges skikonge stod dermed overfor den største krisen i hans karriere som skiløper.

Søndag kveld, 4.05.14, ble det sendt ut en pressemelding, der Northug innrømmer at det var han som kjørte bilen som krasjet på Byåsen. Meldingen var første gangen Northug uttalte seg offentlig etter hendelsen. Mandagen, 5.05.14, gjennomførte han tre intervjuer med Adresseavisen, VG og TV2. Torsdag, 8.05.14, møter han NRK. I disse intervjuene får publikum se Northug slik de færreste har sett han før (Mangelrød og Næss, 2014). I skisporet fremstår Northug som en uredd og selvsikker skistjerne, mens han i intervjuene fremstår som ydmyk og beklagende, noe han også gjorde i pressemeldingen. Forsvarstaler kan gjennomføres på forskjellige måter og det finnes en del litteratur på dette området (Benoit, 1995: Ihlen, 2002: Millar og Heath, 2003: Hearit, 2006: Coombs, 2009). Northugs forsvarsstrategi har vært gjenstand for annen forskning, som har vist at det er en unnskyldning som gis i denne sammenhengen (Hansen og Høgtveit, 2015).

Bruken av pathos var spesielt interessant i Northugs uttalelser etter hendelsen. Dette på bakgrunn av at følelsene vibrerer under overflaten i hans unnskyldning (Nyrønning, 2015) og det fremstår som at han i stor grad benytter seg av følelsesmessige appeller. Pathos er et fagteknisk bevismiddel og fungerer som et verktøy innenfor retorikken. Når man bruker pathos forsøker man å bevege, vekke eller engasjere (Kjeldsen, 2014, 35), gjennom å spille

¹ Det viser et søk i den medieovervåkningstjenesten Retriever, som er en betalingstjeneste. Søket var på ”Petter Northug” i perioden 04.05.14 – 26.05.14, i alle norske medier.

² Graf hentet fra medieovervåkningstjenesten Retriever, som er en betalingstjeneste, etter søk på ”Petter

på følelser. Bruken av pathos i taler fremkommer som et understudert fenomen, noe jeg vil gå nærmere inn på i kapittel 1.2. På bakgrunn av dette har jeg valgt å undersøke Northugs unnskyldning, der målet er tilgivelse, som følge av hendelsen og legge et spesielt fokus på pathos. Tre dager etter at hendelsen fant sted viste en meningsmåling gjennomført av TNS Gallup på vegne av TV2, at et flertall på 69,4 prosent tilga skistjernen (Hovde Andersen, 2014). Dette kan gi en indikasjon på at Northugs strategier for unnskyldningen var effektive og kanskje kan det omdømmet Northug hadde før krisen inntraff ha hatt en påvirkning på dette resultatet. På bakgrunn av dette er det interessant å undersøke hvilke retoriske grep Northug benyttet seg av i sin unnskyldning for å oppnå tilgivelse.

Bruken av pathos må avstemmes i forhold til den retoriske situasjonen. Lloyd Bitzers (1968) teori om "The Rethroical Situation" handler om at retorikken er situasjonsbasert og at publikum kan forandre meninger eller handlinger på bakgrunn av tale eller kommunikasjon ved at taleren responderer passende i en situasjon. Et eksempel på en retorisk respons er når man velger å unnskyld seg, slik som i det valgte caset. Northug ønsket å unnskyld seg overfor sitt publikum og målet var tilgivelse. Keith Michael Hearit (2006) har utviklet et sett med krav til form og innhold dersom man ønsker å oppnå forsoning i unnskyldninger. En analyse av den retoriske situasjonen, med hensyn til Hearits krav, vil kunne belyse hvilke mulige grep Northug tok i bruk i sin unnskyldning og hvilke rolle pathos spilte i denne sammenhengen.

1.1 Understudert fenomen

Det har blitt gjennomført en del forskning på de to retoriske bevismidlene, ethos og logos, men få har forsket på den rollen pathos spiller i kommunikasjon (Kastely, 2004; Waddel, 1990; Jin and Pang, 2010; Coombs et.al. 2010; Ihlen, 2013). I den litteraturen som finnes om pathos, fokuseres det i stor grad på organisasjoners bruk av følelser. I denne oppgaven tar jeg for meg et case der en enkeltperson skal kommunisere med et publikum. Hearit (2006) argumenterer for at teorier som er rettet mot organisasjoner også er relevante for enkeltpersoner på bakgrunn av at enkeltpersoner i økende grad opptrer som organisasjoner i deres kommunikasjon (2006, 206). Dette fordi at når enkeltpersoner står overfor en krise og søkelyset rettes mot dem, vil disse enkeltpersonene ofte få hjelp fra et større støtteapparat, eller et kriseteam, og derfor vil de kunne fungere som en organisasjon i en slik situasjon (Hearit, 2006, 206). På bakgrunn av dette kan teorier som rettes mot organisasjoner være

relevante for caset Petter Northug, da han er en del av Team Northug, som sammen med han utviklet en respons til situasjonen, noe jeg vil komme tilbake til i kapittel 4.

Coombs et al. (2010) påpekte at fremtidens forskning på krisekommunikasjon må utforske hvilken rolle følelser spiller i denne sammenhengen. De etterspør et svar på hvilke følelser som er relevante for krisekommunikasjon og hvordan de påvirker prosessen (2010, 343). Yan Jing og Augustine Pang (2010) mener også at følelser bør ha en større plass i forskningen på krisekommunikasjon i fremtiden og påpeker at strategiene for krisekommunikasjon ikke tar høyde for den følelsesmessige omveltningen som offentligheten står overfor i en krise (2010, 677). De mener det er essensielt for organisasjoner å få en bredere kunnskap om folkets følelser i kriser for å kunne skreddersy deres kriseresponser, som så vil kunne gi en positiv innvirkning på krisens resultat og omdømmehåndtering (2010, 681). Gjennom å få en bredere forståelse for publikums emosjonelle forhold til informasjon som gis, mener Jin og Pang (2010, 677) at man i større grad vil kunne si noe om hvorvidt en kriserespons har lyktes eller ikke.

Jens Kjeldsen (2014) påpeker også i sin bok ”Retorikk i vår tid” at, bortsett fra Aristoteles andre bok i *Retorikken*, er det ikke mange steder man kan finne systematiske overveielser over retorikkens emosjonelle appeller (2014, 208). Samtidig påpeker han at det ikke er uten grunn at Aristoteles vier stor plass til å beskrive sinnsstemningene og karakteregenskapene. Dette kan være på bakgrunn av at Aristoteles mente at det er følelsene som gjør at mennesker endrer meninger og gjør at man tar avgjørelser (Aristoteles oversatt 2006, 104).

Det er først i den siste tiden at forskning på emosjonelle appeller har begynt fremkomme (Jin og Pang, 2010, 677). Et eksempel er Craig Waddels (1990) «The role of *pathos* in the decision-making process: A study in the rhetoric of science policy». Der Waddel undersøkte hvordan ikke-forskere tok beslutninger om komplekse vitenskapelige og teknologiske kontroverser. Han kom blant annet frem til at det er publikumets karakter som avgjør om en emosjonell appell vil være hensiktsmessig å ta i bruk. James Kastely skrev teksten ”Rethoric and Emotion”, der han gjennomgår og diskuterer flere teoretikere sin litteratur om retorikk, pathos og følelser. Diskusjonen oppsummeres med at målet med å bruke følelser i retorikken ikke er å manipulere et publikum, men føre dem i retning av å utforske sin subjektivitet og bli aktive samfunnsborgere (Kastely, 2004, 236).

På bakgrunn av denne gjennomgangen fremstår pathos som et understudert fenomen, da det er etterspørsel etter forskning på temaet og mangel på systematiske overveielser. Dermed oppfattes det som hensiktsmessig å sette fokus på pathos i denne oppgaven, da det kan bidra til å gi en innsikt til teori på feltet.

1.2 Problemstilling

Som følge av krasjet og promillekjøringen havnet Petter Northug i den største krisen i hans karriere som skiløper og hans omdømme stod på spill. Hendelsen gjorde at Northug måtte håndtere en utfordring der hans fremtid som skiløper kunne være usikker. På bakgrunn av innledningen og redegjørelsen for flere teoretikers ønske om mer forskning på pathos, har jeg formulert en problemstilling for denne oppgaven:

Hvilke retoriske strategier benyttet Northug seg av i sin unnskyldning etter fyllekjøringen i 2014, og hvilken rolle spilte pathos i denne sammenhengen?

Med denne problemstillingen ønsker jeg å forske på Northugs unnskyldning etter fyllekjøringen. Jeg vil bruke Lloyd Bitzers (1968) teori om den retoriske situasjonen som analytisk rammeverk for å utforske hvilke retoriske strategier Northug benyttet seg av. For å besvare denne problemstillingen vil jeg derfor diskutere og analysere setting, det påtrengende problemet, publikum, og føringer og muligheter som ligger til grunn for den retoriske situasjonen. Dette vil gi et grunnlag for å kunne analysere Northugs retoriske strategier som følge av den retoriske situasjonen. Hovedfokuset vil være å undersøke hvilken rolle pathos spilte i denne sammenhengen, men også andre retoriske grep vil inkluderes i analysen. Denne oppgaven kan derfor ses på som et bidrag til forskning på pathos og forsøker derfor å dekke et behov uttrykt av flere teoretikere (Coombs et al. 2010; Kin og Pang, 2010). I tillegg vil den kunne bidra til å belyse hvorvidt teori om den retoriske situasjonen kan være nyttig i et moderne case.

For å utforske denne problemstillingen vil jeg benytte meg av kvalitativ tekstanalyse av Northugs uttalelser som følge av hendelsen. Denne metoden er valgt på bakgrunn av at den er fortolkende og at den dermed kan vise betydningen av bestemte ord, uttrykk eller formuleringer (Østbye et al. 2013, 63). I denne oppgaven trekker jeg veksler på retorikk og det vil derfor være hovedfokus for analysen. På bakgrunn av dette har jeg valgt å

gjennomføre en retorisk tekstanalyse av uttalelsene til Northug, som jeg mener vil gi et godt grunnlag for å besvare problemstillingen.

1.3 Oppgavens struktur

Jeg har valgt å dele denne oppgaven opp i seks kapitler. I kapittel 1 søker jeg å gi en introduksjon til oppgavens tema og gir en kort innføring til caset som er valgt for denne oppgaven. I tillegg inneholder det første kapittelet en presentasjon av problemstillingen til oppgaven. I kapittel 2 vil jeg ta for meg de teoretiske perspektivene som ligger til grunn for min forskning. Jeg redegjør for teorier om retorikk og de retoriske bevismidlene. Jeg vil også ta for meg den retoriske situasjonen og Hearits teori ”Apologetic Ethics” (2006). All teori som gjennomgås i dette kapittelet vil legges til grunn for den kommende analysen. Kapittel 3 vil redegjøre for de metodiske valgene som har blitt gjort for denne oppgaven. Jeg vil først definere casestudie og retorisk tekstanalyse før jeg redegjør for oppgavens datamateriale. Med en gjennomgang av metoden vil jeg også argumentere for hvilke valg jeg har tatt for å løse oppgaven, samt for hvordan den er løst. Til slutt vil jeg også diskutere begrepene generaliserbarhet, validitet og reliabilitet.

I kapittel 4 diskuteres Petter Northugs retoriske situasjon med bakgrunn i Lloyd Bitzers teori med setting, det påtrengende problemet, publikum, og føringer og muligheter. I kapittel 5 vil jeg analysere og presentere de retoriske strategiene som Northug benyttet seg av, som følge av den retoriske situasjonen. I denne analysen vil teori om pathos, og andre retoriske grep, og Hearits teori om å unnskyldes seg, legges til grunn. Denne analysen vil jeg runde av med en konklusjon i kapittel 6. Her vil jeg oppsummere de funnene som har blitt gjort gjennom analysen, samt diskutere og reflektere over de funnene som har blitt gjort.

2 Teoretiske perspektiver

I denne delen av oppgaven vil jeg gjennomgå de teoretiske perspektivene som ligger til grunn for den kommende analysen. Kapittelet inneholder teori om retorikken og de tre bevismidlene, med hovedvekt på følelsesaspektet, pathos. Jeg vil også redegjøre for Lloyd Bitzers (1968) teori om den retoriske situasjonen, samt Keith Michael Hearits ”Apologetic Ethics” og ”The Halo Effect”. Denne redegjørelsen vil være nødvendig for å kunne analysere hvilke retoriske strategier Northug benyttet seg av i sin unnskyldning etter fyllekjøringen og i hvilken grad pathos spilte en rolle i denne sammenhengen. Aristoteles mente at når en skal unnskyldes seg er tale og retorikk en nødvendighet:

Dessuten ville det være meningsløst om det var en skam ikke å kunne forsvare seg med kroppen, men derimot ikke en skam dersom våpenet var ord. Ordets bruk er jo mer karakteristisk for mennesket enn kroppens. Den som på urettmessig vis benytter den store makten som ligger i ordene, kan riktignok utrette stor skade, men dette er noe som er felles for alle goder unntatt dyden, og spesielt de nyttigste blant dem, som styrke, helse, rikdom og overkommando i krig. En rettmessig bruk av disse godene kan være til det største gagn, og en urettmessig til den største skade. (Aristoteles oversatt 2006, 24).

På den måten understreker Aristoteles makten til talen og bruk av ord. Det finnes en rekke retoriske verktøy man kan ta i bruk når man skal unnskyldes seg. Aristoteles mente at pathos, ethos og logos er avgjørende dersom målet med talen er å overtale et publikum (Aristoteles oversatt av Eide, 2006). I denne oppgaven vil det være relevant å drøfte ulike retoriske verktøy og teorier for hvordan man kan unnskyldes seg, og når og hvordan dette bør gjøres.

2.1 Retorikk

Quintilian uttalte, om retorikk, at det er vitenskapen om å tale godt (Andersen, 1995, 16). Den mest kjente læreboka fra den gresk-romerske kulturen kommer fra Aristoteles og heter Retorikk (oversatt, 2006). Han definerer retorikk som ”evnen til å i enhver sak å se hvilke muligheter vi har til å overtale” (Aristoteles oversatt, 2006, 27). Cicero trekkes frem som en av tidenes mest anerkjente talere (Kjeldsen, 2014, 35). Han skrev at retorikken skal belære, behage og bevege (Andersen, 1995, 42). Basert på disse tre gresk-romerske teoretikernes

definisjoner av retorikk kan man si at retorikken handler om overtalelse, diskusjon og kommunikasjon mellom mennesker. Andersen (1995, 14) påpeker at overtalelse vil være det overordnede målet med retorikk. På de nevnte teoretikerne sin tid handlet retorikken om talekunst og retorikk var det mektigste maktvåpenet. Siden den gang har retorikken utviklet seg til å handle om mer enn bare det talte ordet, og mer om handling gjennom kommunikasjon (Kjeldsen, 2014, 12).

I en krise rettes søkelyset mot organisasjoner eller enkeltpersoner, på grunn av deres rolle i samfunnet eller rolle i krisen, for at de skal komme med en uttalelse som er klok, etisk og ha en strategisk respons på et retorisk problem (Millar og Heath, 2013, 5-6). Retorikken har sin opprinnelse fra antikken, der flere kulturer hadde forskjellige retoriske tradisjoner (Kjeldsen, 2014, 27 og 53). Jeg vil i denne oppgaven fokusere på den gresk-romerske kulturens definisjoner av retorikk, med Aristoteles, Quintilian og Cicero. Siden antikken har kommunikasjonen endret seg betraktelig, og med det skapt en ny retorisk arena. Kjeldsen skriver at kommunikasjonen i dagens samfunn er multimedial, har ofte ingen konkret avsender, er ofte ikke hensiktsbestemt eller intensjonell i tradisjonell retorisk forstand, og er mosaistisk og preget av flow (Kjeldsen, 2014, 56-58). Med mosaistisk kommunikasjon mener Kjeldsen at informasjonsstrømmen materialiserer seg som en flytende og foranderlig mosaikk av informasjoner og ytringer fremstilt i forskjellige medier og uttrykksformer (Kjeldsen, 2014, 58). Likevel er antikkens ideer og lære om retorikk en viktig pekepinn også i dag og vil derfor være grunnsteinen for retorikkdiskusjonen i denne oppgaven.

Når en skal formulere en respons i en tale, snakker Aristoteles om tre fagtekniske bevismidler, eller appellformer, som man kan benytte seg av innenfor retorikken for å overbevise sitt publikum. Disse er ethos, pathos og logos. Man bruker logos når man forsøker å belære, undervise eller opplyse, ethos når man forsøker å vekke tillit og sympati, eller forsøker å underholde eller behage, og man bruker pathos når man forsøker å bevege, vekke eller engasjere (Kjeldsen, 2014, 35). Disse tre appellformene er avhengige av hverandre for at overbevisning skal kunne skje. Derfor må en taler benytte seg av alle disse tre appellformene i enhver tale for å kunne lykkes. Ifølge Cicero er den som klarer å beherske alle disse tre stiltypene, den ideelle taler (Kjeldsen, 2014, 36). Ethos, pathos og logos er ikke et mål i seg selv, men midler for å nå det overordnede målet for talen eller ytringen (Kjeldsen, 2014, 37). For eksempel; dersom en taler skaper en følelse av skam i en unnskyldning, er ikke målet å få publikum til å være skamfulle, men å få publikum til å handle, i form av tilgivelse.

2.1.1 Ethos

Ethos handler om talerens moralske karakter. Aristoteles skrev om ethos: ”Talerens karakter gjør sin virkning når talen fremføres slik at den gjør taleren troverdig. Vi fester nemlig lettere og raskere tiltro til sympatiske personer” (Aristoteles oversatt 2006, 28). Han argumenterer for at talerens karakter er avgjørende for om publikum oppfatter talen troverdig. Har man ikke tro på taleren vil man heller ikke ha noen tro på selve talen eller saken. Avsenderen av talen vil på den måten være en del av budskapet. Taleren bygger opp sin ethos gjennom de retoriske valgene han foretar seg og gjennom de synspunkter og argumenter han velger (Kjeldsen 2014, 117). Elementene som er med i talen og hvordan talen fremføres, er avgjørende for hvordan taleren fremstår overfor sitt publikum. Ethos anses derfor, innenfor retorikken, som den oppfatningen en mottager har av en avsender på et bestemt tidspunkt (Kjeldsen, 2014, 119). Derfor er ethos en avgjørende faktor for å få publikum til å lytte og for å overbevise publikum.

Aristoteles definerte ethos til å være noe som etableres i den konkrete talen eller teksten (Andersen, 1995, 35). Mens han mente at ethos handler om talerens karakter under selve talen, tok Cicero et skritt videre fra dette og mente at det inntrykket vi har av taleren fra før av, vil ha enn innvirkning på talerens karakter (Kjeldsen, 2014, 117). I denne oppgaven tas det høyde for at det inntrykket et publikum har av en taler fra før, vil kunne ha en innvirkning på talerens karakter i selve talen. Dette begrunnes i utdypende grad i kapittel 4 og 5, med bakgrunn i det omdømmet Northug hadde før krisen inntaff. Quintilian mente at følelsene våre falt innenfor to kategorier, som er ethos og pathos (Kjeldsen, 2014, 117). Ethos står for de rolige og langvarige følelsene, slik som kjærlighet, mens pathos står for de voldsomme og kortvarige følelsene, slik som hengivelse.

På bakgrunn av at ethos ikke er noe som er fast bestemt, men heller er et dynamisk fenomen, vil ethos alltid forandre seg (Kjeldsen 2014, 125). Det vil si at hver gang man skal tale settes troverdigheten på spill. Ethos vil derfor styrkes eller svekkes avhengig av situasjonen du er i. En taler kan skape og demonstrere sin ethos i en tale gjennom de retoriske valgene han foretar, gjennom de synspunkter og argumenter han velger, samt på hvilken måte han disponerer sin tale, og sine ord og uttrykk (Kjeldsen, 2014, 117). Aristoteles påpekte tre ulike måter å styrke sin ethos på i taler, som var gjennom taleres forstand, personlige karakter og velvillige innstilling (Aristoteles oversatt 2006, 104). Talerens forstand handler om å vise at

man har kompetanse, personlig karakter handler om å uttrykke at man er en god moralsk person og velvillig innstilling handler om å vise at man har gode hensikter og vilje (Aristoteles oversatt 2006, 104). Dersom en taler gir inntrykk av å ha de nevnte egenskapene vil de vinne tiltro (Aristoteles oversatt 2006, 104). Et eksempel på hvordan man kan styrke sin ethos i en tale vil være å påpeke at man har kunnskap om det temaet man snakker om. Som å si at man har erfaring med dette temaet og lest mye om det, og derfor kan man stole på at det taleren sier er troverdig. Gjennom dette eksempelet kan man se at ethos også kan skapes gjennom logos, ved å bruke logiske argumenter.

2.1.2 Logos

Direkte oversatt betyr logos ”ord” eller ”tale” og det sikter til argumentasjonen i en tale (Andersen 1995: 34). Aristoteles skrev at en taler vil virke overbevisende dersom tilhørerne tror på argumentene når vi påviser sannheten eller sannsynligheten ved hjelp av de overbevisende argumenter som den aktuelle saken innbyr til (Aristoteles oversatt 2006, 28). Skal man overtale må man derfor ha argumenter som virker logiske. Kjeldsen (2015, 99) skriver at retoriske argumenter alltid er ment til et publikum i en bestemt situasjon for å oppnå tilslutning, og at disse argumentene må gå ut fra premisser som dette publikumet aksepterer. I retorikken forstås derfor logos som rasjonelle argumenter til fornuften (Kjeldsen, 2015, 99). Aristoteles mente at ethos skapes gjennom de argumentene vi velger og måten vi bruker dem på (Kjeldsen, 2014, 117). Samtidig kan også logiske argumenter og appeller til folks fornuft styrke troverdigheten til en taler. På den måten er logos og ethos knyttet til hverandre.

Logosargumenter har to ulike former, hvor de kan være enten induktive slutninger eller deduktive slutninger (Ihlen, 2013, 91). Induktive slutninger handler om at man presenterer gode grunner for det man sier, enten i form av vitenskapelig induksjon eller retoriske eksempler. Vitenskapelig induksjon viser til statistiske grunner eller konkrete regler og man kan også trekke frem gode retoriske eksempler for å illustrere det man argumenterer for (Ihlen, 2013, 91; Kjeldsen, 2015, 99). En måte å bruke induktive slutninger på kan derfor være å påpeke at det finnes undersøkelser og statistikk som beviser det jeg ønsker å kommunisere, og slik argumentere for at det du sier stemmer. Slik vil en støtte under sine argumenter med gode grunner. Deduktive slutninger handler om å ta slutninger fra det generelle til det mer spesifikke og det tar form gjennom syllogismer eller enthymemer (Ihlen,

2013, 91). Syllogismer definerte Aristoteles som en oppstilling av argumenter, der man tar for seg to premisser som sammen skal rettferdiggjøre en konklusjon. På den måten er syllogismet i sin helhet bygget på premisser (Aristoteles oversatt 2006, 36). Enthymemer er en form for syllogisme der det er mangel på et premiss eller en konklusjon (Ihlen, 2013, 91). Aristoteles mente at enthymemer utgjør selve kjernen i overtalelsen, men likevel mente han at taler som anvender eksempler er like godt egnet til å overbevise som taler som benytter seg av enthymemer (Aristoteles oversatt 2006, 29).

Crowley og Hawhee (1999) mente at rent logosbasert retorikk har en tendens til å ignorere det faktum at endring i folks sinn avhenger av minst to ting; ”The emotional intensity with which they cling to an opinion; and the degree to which their identities—their sense of themselves as integrated people—are wrapped up with that opinion” (1999, 212). På bakgrunn av dette vil det være nødvendig med noe bruk av pathos og som Cicero skrev vil den ideelle taler benytte seg av alle tre appellformene (Kjeldsen, 2014).

2.1.3 Pathos

For å overbevise kan en retor også sette publikum i en viss sinnsstemning, ved å skape en følelsesmessig tilknytning til dem og spille på delte verdier (Aristoteles oversatt 2006). Pathos handler om å bevege, vekke eller engasjere et publikum. Den direkte oversettelsen av pathos er ”lidelse”, men det kan også bety ”lidenskap” (Andersen, 1995, 37), og det handler om å spille på emosjonelle appeller. I retorikken oppfatter man følelser som noe aktivt. De er ikke en ting inne i oss eller en kraft utenfra som vi passivt og tankeløst lar oss påvirke av, men følelser er fortolkninger og vurderinger (Kjeldsen, 2014, 97). ”Det viktigste spørsmålet er ikke om en taler vekker våre følelser, for det bør han gjøre, men om følelsene han fremkaller er berettiget (kvalifiserte) og passende for å skape gode beslutninger” (Kjeldsen, 2014, 98).

Aristoteles mente at det er følelsene som gjør at folk skifter mening og tar forskjellige avgjørelser (oversatt 2006, 104). Pathos er derfor med som et ledd i talen dersom en retor ønsker å overtale publikum. Aristoteles skriver videre at overtalelsen skjer når man skaper en viss emosjonell sinnsstemning hos sitt publikum, fordi det virker inn på folks avgjørelser om man er irriterte eller glade og ser på så måte saken fra forskjellige sider (Aristoteles oversatt 2006, 104). Kjeldsen skriver at det derfor er for Aristoteles og alle senere retorikere

avgjørende med pathos (2014, 94). For eksempel kan pathos være svært avgjørende i rettsaker. Å benytte seg av logiske argumenter i en rettsak kan være enkelt, men det vil ikke gi juryen eller dommerne noe mer enn bakgrunnsmateriale. Klarer man å sette dommeren i en ønsket sinnsstemning gjennom bruk av følelser, kan man klare å overtale han. Både Quintilian og Cicero bruker rettsak som eksempel i sine bøker (Quintilian oversatt 1996: Cicero oversatt 2001). Cicero bruker dette eksempelet for å vise hvor stor makt følelsene har. Kjennetegnet på en virkelig god taler var om han kunne spille på folks følelser så de både lo og gråt (Andersen 1995, 40). Quintilian er en av de teoretikerne som har trukket frem emosjonelle appeller som en viktig del av retorikken. Han mente at det mest maktfulle våpenet i retorikk er ”å bevege dommerens følelser, og å forme og forvandle dem i til den holdningen som vi ønsker” (Quintilian gjengitt i Kjeldsen 2014, 39). På den måten mente han at de følelsesmessige appellene er idealet i talen for å overtale sitt publikum.

Kjeldsen (2014) påpeker at vår tids forskning viser at det er en sammenheng mellom følelser og fornuft. ”For å forstå følelser må man forstå hvordan mennesker treffer avgjørelser om hendelser i sine omgivelser og miljø, altså i det som utgjør retoriske situasjoner” (Kjeldsen, 2014, 310). Dette knytter han opp mot kognisjonsforskning, fordi hvordan vi tenker om omgivelsene rundt oss vil fremkalle emosjonelle reaksjoner. Både Aristoteles og Quintilian legger vekt på at emosjoner påvirker og fremkaller vurderinger (Kjeldsen, 2014, 312). Kjeldsen (2014) skriver at ”det viktige med den antikke retoriske følelsesappellen er ikke om følelsen springer ærlig og naturlig frem av talerens hjerte, men om den fremstilte følelsen er passende (aptum) og slik fungerer som et godt argument” (2014, 314). Basert på dette finnes det derfor klare sammenhenger mellom logos og pathos. Hvordan en taler velger å avstemme de følelsesmessige appellene avhenger av den retoriske situasjonen med det påtrengende problemet, retorisk publikum, og et sett med føringer og muligheter, noe som diskuteres i kapittel 2.2.

Sett i sammenheng med hvor viktig rolle følelser spiller innenfor retorikken, mener Jens E. Kjeldsen, som nevnt, at det er overraskende få systematiske redegjørelser for pathos (Kjeldsen, 2015, 95). Han skriver om hvordan følelser har blitt omtalt gjennom historien. Omkring 100 år før Aristoteles, forklarte sofisten Gorgias i sin ”Lovtale til Helena”, om følelsenes makt (Kjeldsen, 2015, 96). Han mente at kraften i retorikken ligger i dens evne til å engasjere og transformere følelser (Kastely, 2004, 222). Rundt 300 år senere kunne man se romerne ofte bruke sterke emosjonelle appeller i deres taler. Kjeldsen påpeker så hvordan

Cicero og Quintilian begrenset seg mest til praktiske råd og kategorisering av følelser (Kjeldsen, 2015, 96), i likhet med Aristoteles (Aristoteles oversatt 2006).

I ”De Oratore” skrev Cicero om pathos: ”Mennesker treffer nemlig langt oftere deres avgjørelse ut fra hat eller kjærlighet, begjær, sinne, sorg eller glede, håp eller frykt, eller ved en villfarelse eller sjelelig rystelse ... enn på grunnlag av virkeligheten eller etter en forskrift, et rettsprinsipp, en juridisk grunnsetning eller en lovbestemmelse” (Cicero gjengitt i Kjeldsen, 2015, 96). Med dette antyder Cicero at følelser kan være villedende. Dette påpeker også Andersen (1995, 206) ved å hevde at det alltid er en fare for at pathos trer i stedet for logos, ved at taleren og publikum nøyer seg med affektene til de emosjonelle appellene. Quintilian (1996) hevder at talekunstens makt handler om at man klarer å vekke lidenskaper hos sitt publikum, og at man ikke bare leder dem an til de faktaene som ligger i sakens natur. På den måten uttrykker han at det er greit at følelsene trumfer sannheten, men han røper også et ubehag ved dette (Andersen, 1995, 207).

Selv om følelser kan være både farlige og problematiske (Kjeldsen, 2014, 96), anerkjenner likevel retorikken at følelser er nødvendige for å kunne vurdere og handle. Følelser er ikke bare subjektivt virkelige, men også objektivt sanne, mente antikkens retorikere (Andersen, 1995: Ihlen, 2013). På bakgrunn av at følelser kan være problematiske må en retor tilpasse bruken av pathos i forhold til situasjonen, hvilken rolle vedkommende har og hvilke forventninger og verdier publikum har (Ihlen, 2013, 92). Ihlen (2013) eksemplifiserer dette med at frivillig organisasjon kan tillate seg bruk av pathos i større grad enn en offentlig innsats.

To filosofer som har gitt noe motstand til følelsenes betydning i retorikken er John Locke og René Descartes. I boken ”Om metoden” mente Descartes at følelser og tro ikke er veien til erkjennelse og hevder ”jeg tenker, derfor er jeg” (Descartes oversatt 1996, 39), noe som Kjeldsen (2014) mener at dette nærmest fremstår som en atskillelse av erkjennelsen fra våre følelser og sanser. Locke mente at man bør gi opp den emosjonelle talen og heller tale om tingene som de virkelig er (Locke, 1959). I retorikken anerkjennes likevel følelser som en relevant og akseptabel måte å appellere til mennesker på og, som diskutert ovenfor, viser vår tids forskning, gjennom kognisjonsforskningen, at det er en sammenheng mellom følelser og fornuft (Kjeldsen, 2014, 310).

2.1.4 Følelser som retoriske verktøy

I dette kapitlet vil jeg diskutere hvordan man kan benytte seg av pathos i taler. Dette er gitt et eget kapittel på bakgrunn av at flere teorier trekkes inn i diskusjonen, samt at problemstillingen i oppgaven fokuserer på pathos, og derfor vil en gjennomgang av relevant teori være hensiktsmessig.

Dersom en retor ønsker å utnytte følelsene når en skal overbevise, må en kjenne til dem. Aristoteles påpekte tre forhold man må ta høyde for når om man ønsker å forstå hvordan man kan vekke eller dempe følelser. Det handler om at man må ha kjennskap til de forskjellige sinnstemningene og hvordan de arter seg, hva som fremkaller dem og hvordan det skjer (Aristoteles oversatt 2006, 104). Retoren må da ha innsikt i alle disse tre forholdene for å kunne sette sitt publikum i den sinnstemningen en ønsker. Med dette som utgangspunkt antar man at mennesker vil reagere noenlunde likt følelsesmessig på lignende hendelser (Crowley and Hawhee, 1999, 2014). Aristoteles diskuterte ulike sinnstemninger i sin bok- Disse er; sinne, mildhet, vennskap, hat, frykt, mot, skam, takknemlighet, medlidenhet, indignasjon, misunnelse, kappelyst (Aristoteles, oversatt 2006, 107-146). Nedenfor vil det bli gjennomgått de sinnstemningene som kan være relevante for problemstillingen og caset i denne oppgaven.

Mot er det motsatte av frykt. Aristoteles forklarer at man føler mot når det forferdelige er langt borte og det som gir oss mot er nærmere, og det er mulig å forbedre situasjonen eller det er hjelp å få (Aristoteles oversatt 2006, 123). De som er modige eller får mot er gjerne de som ikke har lidd mye og ofte lykkes, eller som tidligere har sluppet unna. Å føle *skam* vil si at man føler ubehag eller uro angående feiltrinn som kan medføre æreløshet (Aristoteles oversatt 2006, 125). Dersom man legger Aristoteles sin definisjon av skam til grunn vil man da føle skam over feiltrinn dersom folk rundt deg mener du bør skamme deg. Man føler gjerne skam overfor de man respekterer, for eksempel de man beundrer eller de som beundrer deg (Aristoteles oversatt 2006, 125-129). Skamfølelsen fremtrer derfor gjerne hvis man har utført handlinger som er skamfulle eller hvis man blir sett av folk som vet hva du har gjort. *Medlidenhet* er en følelse man får når man er utsatt for smerte på grunn av ondskap, som går utover noen som ikke har fortjent på bli påført denne smerten (Aristoteles oversatt 2006, 133) Altså får man medlidenhet eller medfølelse dersom noen utsettes for noe de ikke fortjener å bli utsatt for. Alt som gjør at man kan føle sorg og smerte gjør at man føler medlidenhet

overfor noen. Man får gjerne medlidenhet overfor folk man kjenner, som står enn nært eller likemenn. Særlig når redelige eller kjente mennesker havner i ødeleggende hendelser eller ulykker, vil man føle medlidenhet, fordi vi får inntrykk av at de har fortjent bedre (Aristoteles oversatt 2006, 135).

Cicero og Quintilian ga ingen føringer for hva en må vite om visse forhold for å utnytte følelsene, slik som Aristoteles, men la heller vekt på at for å vekke en viss følelse hos publikum, må retoren selv fremstå som at han har denne følelsen. ”Det finnes ikke en eneste måte å oppflamme eller formidle en følelse til tilhørerne, som jeg ikke har praktisert; jeg vil si brakt til fullkommenhet” (Cicero gjengitt i Kjeldsen, 2014, 312). Dermed mente han at en taler selv skal være grepet av den følelsen han vil skape hos sitt publikum. Quintilian mente også at taleren selv må være fylt med lidenskap dersom han ønsker å vekke denne følelsen hos sitt publikum (Kjeldsen, 2014, 314). Crowley og Hawhee (1999, 2014) mente at en retor kan spille på menneskers naturlige empati til andre mennesker og delte følelser, for å skape et levende bilde om hva som har skjedd, og slik vil publikum kunne føle at de var til stede under hendelsen. Cicero understrekte at ved å bruke et pathos-fylt språk, vil det automatisk påvirke retoren selv (Cicero oversatt 2001). For eksempel ble Cicero hyllet som en mester på medlidenhet. Han sa selv at det ikke var et retorisk talent som gjorde han stor på dette, men heller hans ektefølte medlidenhet (Andersen, 1995, 40). Crowley and Hawhee har definert, med bakgrunn i Cicero, Quintilian og Aristoteles sine teorier om pathos, tre måter å bruke følelser på (1999, 214-218);

- 1) ”*Enargeia*”, handler om levende skildringer av hendelser. Får publikum til å føle at de var tilstede gjennom malende beskrivelser av hendelser, som gjør at publikum kan identifisere seg med hendelsen. Dette kan fremkalle følelser hos publikum på samme måte som de ville gjort hvis man var til stede.
- 2) *Rosende eller ærende ord*. Bruker ord som behandler mennesker eller ting med respekt og roser dem. For eksempel hvis en langrennsløper vinner et løp og blir kalt for ”skistjerne”.
- 3) *Nedsettende ord*. Bruker ord som nedvurderer eller toner ned mennesker eller ting. Hvis en langrennsløper taper et løp og blir kalt for ”skifiasko”.

Denne inndelingen av måter å bruke følelser på legger til grunn at man er tilbøyelig til å reagere følelsesmessig likt i lignende hendelser (Crowley og Hawhee, 1999). Inndelingen forstås som en måte å benytte pathos som et retorisk verktøy på i taler og kan derfor være relevant for caset om Petter Northug.

Bruk av enargeia i taler gjør at publikum kan identifisere seg med den hendelsen som beskrives. En teoretiker som har bygd videre på identifikasjonsaspektet er Kenneth Burke. I 1950 skrev han boken "A Rethoric of Motives", som handler om retoriske strategier og identifikasjon fremgår i boken som et sentralt begrep i slike strategier. Burke (1969) så på retorikken som menneskelige aktørers bruk av ord for å skape holdninger eller forårsake handling hos andre menneskelige aktører (1969, 41). Han mente at identifikasjon var en nødvendighet for å overbevise, fordi man kan overtale sitt publikum ved å identifisere sine væremåter med deres. Bakgrunnen for dette er at Burke mente det i utgangspunktet finnes en adskillelse mellom retoren og publikumet, og dette er grunnlaget for retorikken, og at man gjennom identifikasjon kan skape enhet (Burke, 1969, 22). Det må finnes adskillelse og forskjeller for at en retor skal kunne skape identifikasjon og enhet, gjennom retorikk. Det vil alltid finnes noen forskjeller, samtidig som det vil alltid finnes noen likheter, og derfor mente Burke at det alltid finnes en mulighet for retorikk gjennom identifikasjon (Burke, 1969, 20). Kjeldsen (2014) skriver i sin gjennomgang av Burkes teori, at i den utstrekning vi kan identifisere oss med andre, deler vi disse menneskers interesser og motiver og når vi deler motiver, deler vi også grunnlag for handling (2014, 233). Burke forklarer det slik: A er ikke identisk med sin kollega B. Men i den utstrekning deres interesser forenes, identifiseres A med B (Burke, 1969, 20). På denne måten kan identifikasjon brukes som et "middel mot et mål"; til å overbevise og til å vinne sympati, stemmer eller salgstall (Kjeldsen, 2014, 233). "You persuade a man only insofar as you can talk his language by speech, gesture, tonality, order, image, attitude, idea, identifying your ways with his", mente Burke (1969, 55). For å overbevise kan en retor gi forskjellige typer tegn til sitt publikum om at man deler deres meninger og motiver (Burke, 1969, 55). Ved å gi publikum et inntrykk av at man deler de samme verdiene og motivene vil man øke sannsynligheten for å kunne overbevise dem om en holdningsendring (Burke, 1969, 56).

Med utgangspunkt i Burkes teori om identifikasjon i retorikken definerte Cheney (1983) tre måter en retor skape identifikasjon på. Hans teknikker er utarbeidet for intern kommunikasjon i organisasjoner, men trekkes frem her da dette kan være hensiktsmessig i vurderingen av Petter Northugs unnskyldning etter fyllekjøringen. Dette på bakgrunn av at man kan se på Northug både som en enkeltperson, men også som en del av en organisasjon gjennom Team Northug. Teorier rettet mot organisasjoner også kan være relevante for enkeltpersoner, som Hearit påpeker, fordi enkeltpersoner opptrer i økende grad som organisasjoner i kriser (2006, 206). Cheney (1983) argumenterer for at identifikasjon er et

viktig begrep for organisasjoners retorikk på bakgrunn av den makten identifikasjon har til å overbevise (Hoffman og Ford, 2009). Den første teknikken Cheney trekker frem som en måte å skape identifikasjon på er å demonstrere fellesskap. Det handler om at en retor kan demonstrere at han eller hun har felles verdier og interesser med sitt publikum og slik skape identifikasjon. Den andre teknikken Cheney (1983) trekker frem er "antithesis", som handler om å vise til en felles fiende. Den tredje teknikken er å demonstrere eller vise til "vi". Altså at retoren skaper identifikasjon gjennom å bruke personlige termer slik som vi. Slik kan retoren skape et inntrykk av at alle i publikum er viktige, og at publikum og retoren deler de samme synspunktene (Hoffmann og Ford, 2009). Hoffmann og Ford (2009) skriver at appeller til identifikasjon kan skape en følelsesmessig respons hos publikum, og dermed føre til handling eller holdningsendringer. På bakgrunn av dette trekkes identifikasjonsstrategier frem som en måte å skape emosjonelle tilknytninger til et publikum på i retorikken.

Identifikasjon kan også forstås som en måte å være personlig på, ved at man viser til felles verdier og henviser til den personlige termen "vi". I boken "Talerens troverdighet" skriver Anders Johansen (2003) om autentisitet i taler, som også henviser til det personlige aspektet. Autentisitet handler om at troverdighet beror på at man "mener det man sier" og at man "er seg selv" (Johansen, 2003, 61-79). Johansen beskriver at det i nyere tid settes, i større grad enn tidligere, krav til at politikere er personlige og sier sine egne meninger. Man skal være ekte i sine taler og være sann. Gjennom en rekke eksempler påpeker Johansen at personlige og følelsesmessige aspekter spiller en stor rolle når man skal være autentisk og skape troverdighet (Johansen, 2003). Blant annet trekker han frem hvordan Erik Solheim, som nyvalgt SV leder i 1987, ble konfrontert med ledighetstallene. Han svarte på denne konfronteringen med å bruke levende skildringer av hendelser, da han fortalte om en rystende opplevelse med en fattig mann han hadde sett rote i søppelkassene, og beskrev om sitt følelsesmessige forhold til hendelsen (Johansen, 2003, 64). Ifølge Johansen gjorde dette inntrykk på alle hold og han fikk godt gjennomslag med sin oppriktighet og ærlighet, da han virket ekte og ærlig (2003, 66). For å virkelig mene det man sier, er det en nødvendighet at man "er seg selv" (Johansen, 2003, 71). En personlig kommunikasjon der man "er seg selv" og det man sier virker ekte, vil derfor kunne øke troverdigheten til en taler.

Johansen (2003) skriver at formen på talen er en viktig del for å virke ekte, og slik oppriktig. Dersom uttrykket er intimt fortrolig, er det ikke like nødvendig å omtale seg selv i like stor grad, for at talen skal arte seg som troverdig (Johansen, 2003, 93). Johansens teori om

autentisitet er rettet mot politikeres kommunikasjon. Likevel kan denne være aktuell for alle talere, da et ideal om autentisitet kan styrke troverdigheten til enhver taler. Også for Petter Northug kan dette være et aktuelt tema, da han er en offentlig person.

Kjeldsen (2014) definerer, basert på Johansens teori om autentisitet i taler, tre trekk som antas å kunne skape troverdighet gjennom en ekte og autentisk fremstilling, ved å være seg selv. Den første måten han påpeker at en taler kan være autentisk på er å ikke virke for iscenesatt i talen og heller fremstå spontan, ekte og naturlig (Kjeldsen, 2014, 123). På den måten vil ikke publikum føle at du prøver å påvirke eller overbevise dem. For det andre må taleren fremstå som intim, personlig og ekte engasjert (Kjeldsen, 2014, 123). Ved å vise et følelsesmessig engasjement vil publikum kunne lære å kjenne taleren og gjennom et personlig engasjement vil publikum få inntrykk av at taleren er ærlig og ekte. Det tredje aspektet er at taleren må fremstå konsistent. Med dette menes det at man alltid er den samme og er konsekvent i sin ethos, sine argumenter og sin fremførelse (Kjeldsen, 2014, 123). Kjeldsen (2014) skriver at autentisitet bør regnes som en ubeskrevet og selvstendig ethos-dimensjon. Dette kan være fordi autentisitet handler om å bygge opp troverdigheten. Samtidig kan man se flere trekk av pathos i denne tilnærmingen. Gjennomgangen av teorien ovenfor viser blant annet at man er seg selv gjennom å være personlig og vise følelser. Dette understreker også Johansen (2003) ved å hevde at personlig og følelsesmessige aspekter ville spille en stor rolle når man skaper troverdighet gjennom autentisitet.

Et poeng som Johansen (2003) trekker frem i sin bok er hvordan fjernsynet har forandret betingelsene for kommunikasjon. Han forklarer, med eksempler fra politikken, hvordan fjernsynet kan være med på å menneskeliggjøre og personifisere en taler, samt at man når ut til et større publikum (2003, 157-205). For å illustrere hvordan følelsesmessige appeller kommer til uttrykk på skjermen trekker Johansen (2003) tårer frem som et eksempel. Han påpeker at de færreste kan anlegge et tårevått uttrykk for effektivitetens skyld, men at publikum vil oppfatte tårene som ”særlig pålitelige indikasjoner på følelsens indre realitet” (Johansen, 2003, 14). Kjeldsen (2014) hevder i sin bok hvordan det visuelle, slik som bilder eller video, kan fremkalle og bevege emosjoner (2014, 167). Han skriver om hvordan ikoniske tegn fyller forskjellige retoriske funksjoner og at disse funksjonene settes i stand når visuelle tegn appellerer ved at de får tilskueren til å forestille seg noe (Kjeldsen, 2014, 266). For eksempel hvis et publikum ser på en video kan man oppfatte hendelsen som fraværende, men likevel nærværende fordi man kan se den (2014, 266). Dette trekkes her frem som en

måte å bruke følelser på i retorikken på bakgrunn av, som Kjeldsen beskriver det, at man gjennom bilder kan vekke forskjellige former for emosjonell identifikasjon, og dermed ethos- og pathosappeller (2014, 267).

2.2 Den retoriske situasjonen

I denne oppgaven vil det være hensiktsmessig å definere en krise, da Petter Northugs fyllekjøring utgjorde den største krisen i hans karriere som skiløper. Timothy Coombs definerer en krise som: "The perception of an unpredictable event that threatens important expectancies of stakeholders and can seriously impact an organization's performance and generate negative outcomes" (Coombs, 2012, 2). Denne definisjonen er utviklet som en kombinasjon av flere perspektiver på kriser (Coombs, 2012, 2). Basert på denne definisjonen kan man si at en krise oppstår når uforventede hendelser, som kan true blant annet omdømme, inntreffer. En retorisk tilnærming til kriser understreker rollen til diskurs (Millar og Heath, 2012, 5). En krise kan håndteres ved at man kommuniserer på en gjennomtenkt og strategisk måte med de berørte, publikum og medier (Millar og Heath, 2012, 6). På bakgrunn av dette skaper en krise en retorisk situasjon, der det forventes at de som er i krisen utøver en retorisk respons. I innledningen har det blitt påpekt at jeg vet at det har blitt gitt en unnskyldning som kriserespons i oppgavens case (Hansen og Høgtveit, 2015). Derfor har jeg valgt å undersøke denne unnskyldningen og dette vil jeg gjøre ved hjelp av teori om den retoriske situasjonen.

Begrepet "den retoriske situasjonen" ble først introdusert av teoretikeren Lloyd Bitzer i 1968, gjennom den nå klassiske artikkelen "The Rhetorical Situation". Bitzer tar for seg at retorikken er situasjonsbasert og at publikum kan forandre mening eller handle på bakgrunn av at en taler gjennom tale eller kommunikasjon responderer passende i en situasjon. Det han var spesielt opptatt av var hvordan konteksten i ytterste konsekvens kan skape retorikk (Ihlen, 2013, 99). I artikkelen definerer Bitzer den retoriske situasjonen som et kompleks av personer, hendelser, objekter og relasjoner som representerer et faktisk eller et potensielt problem som kan bli helt eller delvis fjernet dersom diskurs, introdusert i situasjonen, kan forme mennesker beslutninger eller handlinger som har betydning for det retoriske problemet (Bitzer, 1968, 6). I en slik situasjon er det noe som krever at noen tar ordet og prøver å forandre problemet til noe bedre. Det retoriske problemet vil bli diskutert i kapittel 2.3.1. Dersom en slik endring kan skje helt eller delvis gjennom bruk av tale eller skrift, er det

snakk om en retorisk situasjon (Kjeldsen, 2014, 80). Begrepet den retoriske situasjonen kan være lønnsom når man ønsker på belyse eller finne ut av hvilke strategier som er brukt og hvordan konteksten må analyseres (Ihlen, 2013, 101). På bakgrunn av dette er en analyse av den retoriske situasjonen relevant i denne oppgaven.

Bitzer argumenterte med at enhver retorisk situasjon inneholder tre elementer som vil dekke alt som er relevant i den retoriske situasjonen. Disse er det retoriske problemet (exigence), det retoriske publikum (audience) og retoriske føringer (constrains). Problemet er det som bør løses og som krever et retorisk svar, publikum er de som må påvirkes for å løse problemet og føringer er det som gir retoren begrensninger i forhold til hva man kan si og gjøre (Ihlen, 2013, 99). Disse elementene argumentere Bitzer for at inneholder alt som er relevant i den retoriske situasjonen. For å kunne formulere en passende respons til situasjonen må retoren definere problemet, identifisere publikum som kan løse dette problemet, og forstå hvilke føringer som ligger til grunn i situasjonen (Ihlen, 2013, 99).

2.2.1 Retorisk problem

Et retorisk påtrengende problem er, ifølge Bitzer, noe som er ufullkomment og som haster. Det er en feil, en hindring, noe som venter på å bli gjort eller noe som ikke er som det burde være (Bitzer, 1968, 6). Et problem er retorisk når det oppstår noe som krever en endring ved hjelp av diskurs. Kan ikke problemet løses eller modifiseres ved hjelp av kommunikasjon, er det ikke retorisk, heller ikke hvis det kan løses eller modifiseres ved hjelp av andre midler enn kommunikasjon (Kjeldsen, 2006, 81). Likevel kan det ofte hende at man opplever en situasjon som ikke er retorisk, slik som et dødsfall, men som vil fremkalle en retorisk situasjon med et påtrengende problem. For eksempel at det finnes en forventning om at noen taler i begravelsen gjennom en minnetale. I de situasjonene der det er usikkert om problemet er retorisk, kan en retor kommunisere på bakgrunn av sannsynligheten for at problemet kan løses retorisk (Bitzer, 1968, 7). Hvorvidt et problem vil føles påtrengende eller ikke, avhenger av personene som er involvert i situasjonen og graden av deres interesse (Bitzer, 1968, 7). Bitzer (1968) mente at det påtrengende problemet er det mest sentrale elementet i en retorisk situasjon, da han mente at det alltid finnes et problem i retoriske situasjoner som legges til grunn for hvordan man vil respondere.

2.2.2 Retorisk publikum

Siden retorisk diskurs skaper endringer ved å påvirke beslutningene og handlingene til personer som kan gi en endring, må retoren alltid må ha et publikum (Bitzer, 1968, 7). Bitzer (1968) hevder derfor at et retorisk publikum vil utlukkende bestå av de menneskene som er tilbøyelige til å la seg bli påvirket ved hjelp av kommunikasjon og da være med å bidra til en forandring. På bakgrunn av at det er publikum som skal skape en forandring, må retoren velge nøyaktig det publikummet som på best mulig måte kan motiveres til å fremkalle den nødvendige forandringen (Kjeldsen, 2014, 84). Publikum må kunne påvirkes, og ha mulighet og vilje til å fremkalle den endringen som trengs for å løse eller modifisere det påtrengende problemet. Kjeldsen (2014) hevder at det retoriske problemet kan være i publikum, altså at bestemte holdninger eller synspunkter må forandres (2014, 84). Kastely (2004) hevder at for publikum vil følelser i en situasjon spille en kritisk rolle i forhold til å bestemme hvordan publikum ser og forstår den spesielle situasjonen (2004, 225).

2.2.3 Retoriske føringer

Den retoriske situasjonen inneholder også et sett av føringer for hvordan man skal reagere i den gitte situasjon, på et retorisk problem. Disse føringene er dannet av personer, hendelser, objekter og relasjoner, som er en del av situasjonen fordi de har makten til å begrense beslutninger og handlinger som er nødvendige for å endre problemet (Bitzer, 1968, 8). En retor må jobbe innenfor disse føringene og han må samtidig forsøke å utnytte de for å kunne forandre situasjonen, og slik er disse føringene en aktiv del av situasjonen (Kjeldsen, 2014, 86). Bitzer nevner noen standard føringer: tro, holdninger, dokumenter, fakta, tradisjoner, interesser, motiver og lignende (Bitzer, 1968, 8). Kjeldsen skiller mellom to hovedkategorier for føringer, som er ikke-fagtekniske føringer, omstendigheter som taleren ikke kan styre, og fagtekniske føringer, som bringes inn av taleren og hans retoriske metode (2014, 87). Flere teoretikere har kritisert Bitzers teori om den retoriske situasjonen for å kun fokusere på de føringene som ligger til grunn i situasjonen, og at det finnes en del muligheter en teoretiker kan benytte seg av. Dette vil bli diskutert i kapittel 2.2.5.

2.2.4 Passende respons

De tre elementene som det nå har blitt redegjort for, mener Bitzer (1968) vil kunne invitere til en passende respons. Dersom finansministeren urettmessig anklages for korrupsjon, vil hun forsvare seg. Da gir man en passende respons til et retorisk problem. En karakteristikk ved

den retoriske situasjon er at de inviterer til bestemte responser som vil være passende i de spesifikke situasjonene (Kjeldsen, 2014, 88). Man kan altså ikke svare på hvilken som helst måte, dersom man ønsker å skape en vellykket retorikk. Den retoriske situasjonen vil i en viss forstand foreskrive den responsen som passer (Kjeldsen, 2014, 88). Jo klarere situasjonen er jo mer forskriver den responsen. Når situasjonen ikke er så klar kan den passende responsen være vanskeligere å finne. På bakgrunn av dette kan man si at et budskap er retorisk vellykket dersom det fungerer som et passende svar på den retoriske situasjonen. Et svar kan endre situasjonen eller være passende fordi situasjonen gjør at budskapet blir godt mottatt (Kjeldsen, 2014, 88).

Coombs og Holladay (2005) mener at de følelsene som oppstår som følge av en krise har konsekvenser for krisehåndteringen og hva en organisasjon bør si eller gjøre etter en krise (2005, 264). Krisekommunikasjon kan derfor være mer effektivt dersom man er bevisst på hvilke følelsesmessige reaksjoner publikum får og at man bruker denne informasjonen til å forme en respons til krisen. Coombs og Holladay (2005, 265) tar for seg tre følelser, hentet fra Attribution Theory, som de mener er spesielt fremtredende for krisekommunikasjon; sympati, sinne og skadefryd. De forsket på hvilken effekt disse følelsene hadde i krisekommunikasjon. Resultatene viste at dersom publikum har mye sympati, at de ”føler med dem” i en krise, vil det være enklere å forsvare omdømmet og at organisasjoner derfor kan dra fordel av å ta en offerrolle som strategi (Coombs og Holladay, 2005, 275). Når publikum føler sinne eller skadefryd overfor de som er i en krise vil det være vanskeligere å legge en strategi for krisekommunikasjon. Da kan man for eksempel bruke strategier som kompensasjon, og fremstillingen av informasjon kan spille en stor rolle for å dempe de negative følelsene (Coombs og Holladay, 2005, 277). Coombs og Holladay (2005) konkluderte også med at følelser bør bli inkludert i kommunikasjonen etter en krise og at de støtter verdien av å inkludere følelser i fremtidig forskning (2005, 263). Forskningsprosjektet er rettet mot publikums følelser overfor en organisasjon, men trekkes frem i denne oppgaven da det også kan være relevant for Northug, da han er en del av Team Northug.

2.2.5 Diskusjon om den retoriske situasjonen

Teorien om den retoriske situasjonen fikk mye ros da den ble publisert, som et ferskt og fornyet innspill til retorikkforskningen. I dag regnes den som en klassiker innenfor retorikken, men den har også blitt kritisert. Det som har vært mye omdiskutert er hvorvidt

den retoriske situasjonen har et deterministisk syn på retorikken (Miller, 1972). Arthur B. Miller (1972) mente at Bitzers teori er deterministisk på to punkter: 1) at det påtrengende problemet oppstår på et spesielt tidspunkt og sted og 2) at det påtrengende problemet dikterer hva en skal si eller gjøre (1972, 111). Bitzer snakker om hvordan det påtrengende problemet og de retoriske føringene bestemmer den passende responsen. Miller mente at en retor besitter større grad av handlingsfrihet enn det Bitzer beskriver (Kjeldsen, 2006, 92).

En av Bitzers kanskje sterkeste kritikere er Richard E. Vatz. I 1973 publiserte han artikkelen "The Myth of the Rhetorical Situation", der han går sterkt ut mot Bitzers teori om den retoriske situasjonen. I motsetning til Bitzers situasjonelle perspektiv på retorikken, mente Vatz at det er situasjonene som er retoriske. Han mente at Bitzers syn på retorikk og den retoriske situasjonen innebærer en filosofisk "realisme" og har en forestilling om en objektiv virkelighet (Ihlen, 2013, 6). Vatz mente at en retorisk respons er et resultat av hvordan retoren og publikum tolker situasjonen eller et problem, ikke at det er et produkt av objektivitet (1973). Altså mente han at vi erfarer realiteter og hendelser gjennom vår egen og andres formidling av dem, og situasjoner og kontekster er uendelige og uavgrensede (Kjeldsen, 2014, 93). Teoretikere virker som de har kommet til en enighet med både Bitzer og Vatz. Flere mener at den retoriske situasjonen er ikke et spørsmål om enten eller, men heller at retorikk både er en respons til situasjoner og noe som skaper og former situasjoner (Ihlen, 2013; Jasinski, 2001; Smith & Lybarger, 1996). Det faktum at det har oppstått en del kritikk mot Bitzers artikkel kan være et bevis på at artikkelen inneholder overveielser som er både viktige og nyttige for retorikken (Kjeldsen, 2014, 93).

Teoretikere hevder også som en kritikk til Bitzers artikkel, at den retoriske situasjonen ikke kun representerer begrensninger, men også muligheter (Miller, 1972, 111; Ihlen, 2013, 7). Miller (1972) mente, som nevnt, at retoren har et større kreativt spillerom enn det Bitzer legger til grunn. Ihlen påpeker at kairos minner om de retoriske mulighetene i den retoriske situasjonen, og ikke bare føringene (2013, 100). Kairos ligger tett opp mot den retoriske situasjonen og kan forstås som noe som krever handling, viser til det rette tidspunktet å si noe på og det som er passende for situasjonen (Andersen 1997; Kjeldsen 2014). Det er derfor klart at det er mange likheter mellom kairos og den retoriske situasjonen, for eksempel vel at begge ser på retorisk tale som et passende svar til en situasjons forutsetninger. Likevel finnes det mange ulikheter mellom disse. Kjeldsen (2014) argumenterer for at kairos betyr de retoriske mulighetene en situasjon tilbyr, mens Bitzers artikkel om den retoriske situasjonen

har mer karakter av tvang (2014, 80), fordi situasjonen styrer de retoriske responsene. Kairos åpner i større grad for å utnytte situasjonen på en kreativ måte. Da vil det være heller taleren enn situasjonen som styrer. Vatz (1973) kritiserte også Bitzer for å ikke ta hensyn til talerens kreative muligheter i situasjonen.

Tross kritikken har forskere måttet forholde seg til Bitzers definisjoner og beskrivelser av den retoriske situasjonen. Artikkelen ble betraktet som et fremskritt i den retoriske forskningen (Kjeldsen, 2014, 92). For eksempel kunne man nå mer behendig skille mellom retorisk og ikke retorisk-diskurs, vurdere hvordan den oppstår og hvor vellykket retorikken har vært (Kjeldsen, 2014, 92). Når en krise har inntruffet må man vurdere hvordan man skal respondere i den retoriske situasjonen. En kriseresponsstrategi viser den faktiske responsen som brukes for å løse en krise (Coombs, 2012, 154). I denne oppgaven har det blitt valgt et case der en unnskyldning er valgt som strategi for å løse det retoriske problemet i situasjonen. En unnskyldning er en form for apologia.

2.3 Apologia

I den klassiske retorikken finner vi forskjellige former for retoriske verktøy. Et verktøy man kan ta i bruk for å beskytte sitt omdømme er apologia. Uansett hvordan eller hvorfor du blir anklaget for å ha gjort noe urett, vil du forsøke å forsvare deg og i retorikken kaller man en slik forsvarstale for apologi (Kjeldsen, 2015, 15). Dette er derfor en målrettet aktivitet man utøver for å beskytte omdømme. Hearit (1994) understreker at målet med apologia er å presentere "a compelling, counter description (...) to situate alleged wrongdoing in a more favorable context" (s.115). En som er anklaget for noe kan utføre apologia på flere forskjellige måter, for eksempel benekte skyld, fraskrive seg skyld eller ta på seg all skyld. Uansett hvordan man ønsker å respondere på en krise, bruker man kommunikasjon strategisk for å minske kritikken som er rettet mot seg og for å beskytte sitt omdømme (Hearit, 2006, 3). Det er viktig å ikke blande apologia med det engelske ordet apology, eller unnskyldning på norsk. Som nevnt betyr apologia forsvar eller forsvarstale, hvor man responderer på en kritikk rettet mot virksomheten. Apology handler om erkjenne at en har skyld og vise anger og slik unnskyldte seg (Hearit, 2006, 4). Apologia kan altså inneholde en unnskyldning og det er utviklet en flere typologier for hvordan man kan gi en unnskyldning (Benoit, 1995: Hearit, 2006: Coombs, 2009).

2.3.1 Å unnskyldde seg

I denne oppgaven er det unnskyldningen som står i sentrum og jeg har derfor valgt å fokusere på den amerikanske retorikeren Keith Michael Hearits teori om hvordan man kan unnskyldde seg. Det fordi han er en av få forskere som har gått i dybden på unnskyldningen og skrevet om Apologetic Ethics (2006) som en strategi for krisekommunikasjon. Dette er en etisk tilnærming til hvordan man skal utføre en unnskyldning og forsvare seg under en krise.

Denne modellen tar utgangspunkt i at krisen allerede har oppstått og det har blitt gjort en feil, og derfor må man unnskyldde seg. Målet med modellen er å oppnå forsoning. Hearit anvender etikken ved å definere et sett med krav til form og innhold som må inkluderes for at en unnskyldning skal lykkes (Johansen og Frandsen, 2007, 219). Formen på unnskyldningen må ha disse karakteristikaene (Hearit, 2006, 64, min oversettelse):

- Sannferdig
- Oppriktig
- Tilbørlig (timing)
- Frivillig
- Henvende seg til alle interessenter
- Gis i den riktige konteksten

For at unnskyldningen skal lykkes, og oppfattes etisk riktig, må den formes etter disse karakteristikaene. Den første karakteristikken Hearit tar for seg er *sannferdighet*, som handler om at man i en unnskyldning skal gi all relevant informasjon og ikke skjule noe eller lyve. Det handler om at man ikke skal bedra sitt publikum, men være sannferdig. Den som unnskylder seg kan definere de feilene som har blitt gjort, eller navngi som Hearit skriver, basert på virkelige fakta (Hearit, 2006, 64-65). *Oppriktighet* er derfor viktig en del av unnskyldningen, for hvis publikum ser at den som leverer unnskyldningen mangler ekte anger, forståelse eller sann intensjon om å gjøre opp for seg, vil publikum føle seg villedet (Hearit, 2006, 65). Hearit (2006) tar for seg tre komponenter for å demonstrere oppriktighet i unnskyldninger. Den første måten å gjøre dette på er å demonstrere ”good-faith” for å oppnå forsoning. Med dette menes det at taleren må, gjennom diskurs eller handlinger, uttrykke et ekte anger og et ønske om å oppnå forsoning (Hearit, 2006, 66). Dette gjøres ofte gjennom å tilby en korrigerende handling. Den andre komponenten Hearit tar for seg er at man må ha riktig intensjon med unnskyldningen. Den som unnskylder seg må man uttrykke at han eller hun oppriktig beklager det som har skjedd og at man ikke gjør det kun av økonomiske grunner (Hearit, 2006, 66). Den siste komponenten han tar for seg for å demonstrere

oppriktighet er at den som unnskylder seg må vise et ekte ønske om å gjøre opp med de opprørte, i stedet for å oppføre seg på en måte som er helt tydelig skapt for å komme seg unna mediene søkelys (Hearit, 2006, 66).

Den tredje karakteristikken Hearit tar trekker frem for å gi en etisk riktig unnskyldning, er *timing*, altså at unnskyldningen må komme på riktig tidspunkt. Kommer den for tidlig vil man kunne stille spørsmål ved motivet til unnskyldningen og kommer den for sent risikerer man å fremstå som nedlatende (Hearit, 2006, 67). Unnskyldningen må også være *frivillig*, altså gitt av fri vilje og ikke være et resultat av tvang. Til bakgrunn for dette ligger det at den som unnskylder seg har valgt å gjøre dette med grunnlag i en moralsk refleksjon (Hearit, 2006, 67). En ekte etisk unnskyldning må også *henvende seg til alle interessenter*, altså alle som har blitt påvirket av handlingen det unnskyldes for. Det handler om å være moralsk ansvarlig overfor de som har moralske krav (Hearit, 2006, 68). Å finne den riktige *konteksten* å levere unnskyldningen på er også etisk viktig. Man må vurdere hvor man mest effektivt kan nå sitt publikum og hvorvidt det er riktig å nå dem i denne konteksten, slik at alle interessenter får tilgang til unnskyldningen (Hearit, 2006, 64- 68). Like viktig som formen på unnskyldningen er også innholdet (Hearit, 2006, 69) Hearit har derfor listet opp et sett med kriterier for innholdet til unnskyldninger (2006, 69):

Innhold	Karakteristikk
Erkjenne et overtramp	Innrømme at man har gjort en feil og erkjennelse at det har skjedd
Akseptere ansvar	Ta på seg ansvaret og ikke utpeke andre som skyldige
Utrykke anger	Formidle at man angerer på at man har forårsaket skade, som vil styrke tilliten mellom partene
Identifisere seg med ofrene	For å vise at man virkelig forstår saken må man vise empati og medfølelse til ofrene
Be om tilgivelse	Be om unnskyldning, for at forsoning kan finne sted
Søke forsoning	Tatt i betraktning at partene hadde et godt forhold til før, vil man her søke forsoning for å få tilbake det gode forholdet.
Gi ut all informasjon	Være åpen og gjøre all informasjon som er knyttet til hendelsen tilgjengelig for alle
Gi en forklaring som svarer til forventingene	Møte de legitime forventingene til interessentene. Gi en forklaring som gir mening for ofrene
Tilby en korrigerende handling	Formidle at man har lært en lekse og vil hindre at hendelsen gjentar seg
Tilby kompensasjon	Tilbakebetaling av gjeld, av enten økonomisk art eller av mer rituell art

(Hearit 2006, 69- 73. Tabell inspirert av Elin Strand Hornnes, 2014. Min egen oversettelse)

Hearits Apologetic Ethics (2006) retter seg mot organisasjoner og institusjoner, men han tar også for seg eksempler der enkeltpersoner unnskylder seg, i sin bok (2006, 81-120). Basert på den gjennomgangen konkluderer han med at enkeltpersoner i økende grad opptrer som organisasjoner når de skal respondere som følge av en krise (2006, 206). Det fordi at når offentlighetens søkelys rettes mot en enkeltperson, vil de trenge støtte fra et kriseteam, og responsen utvikles derfor i samhandling med andre. På den måten fremstår enkeltpersoner i økende grad som en organisasjon i en krise og derfor kan teorier rettet mot organisasjoner være relevante også for enkeltpersoner. Som nevnt tidligere mener jeg typologien til Hearit er relevant for min oppgave på bakgrunn av at Petter Northug er en del av organisasjonen Team Northug, som sammen med han utviklet en respons etter fyllekjøringen. Hans kriseteam vil jeg komme tilbake til i kapittel 4. Derfor mener jeg at det er hensiktsmessig å bruke Hearit sin typologi for å belyse hvordan Northug la frem sine unnskyldninger etter fyllekjøringen.

Johansen og Frandsen (2007) er to danske teoretikere som retter noe kritikk mot Hearits typologi. De understreker at det har blitt gjennomført flere studier som har brukt Hearits forsvarstypologi for å se hvordan en unnskyldning er levert og om den har vært vellykket (2007, 102). Johansen og Frandsen (2007) mener at kravene til form og innhold for unnskyldninger kan fungere som gode retningslinjer for å si noe om hvordan man kan levere en *ekte* unnskyldning. Dette betyr likevel ikke at alle problemer løses ved å unnskyldes seg (Johansen og Frandsen, 2007, 103). En svakhet med Hearits modell kan derfor være at det ikke tas hensyn til dersom den anklagede føler seg uskyldig. I sin doktorgradsavhandling påpeker Elin Strand Hornnes (2014) at det bør finnes en mulighet for å kommunisere etisk dersom man ikke føler seg skyldig også. Problemstillingen i denne oppgaven viser dit hen at teorien likevel vil være interessant å bruke i denne oppgaven, da det ikke finnes noen tvil om at Petter Northug har skyld i hendelsen og han føler seg skyldig.

Som nevnt i innledningen har forskningen på forsvarsstrategier har vokst seg stor gjennom årene, og flere aktører har lagt frem sine typologier. W. Timothy Coombs og William Benoit er to av de mest anerkjente, i tillegg til Hearit. Dersom en virksomhet blir anklaget for å ha gjort noe galt kan den ifølge Coombs sin strategi angripe, nekte, bortforklare, rettfærdiggjøre, innnynde seg, godtgjøre eller gi en full unnskyldning (Coombs, 2012). Coombs plasserer også strategiene på en skala i forhold til hvor mye ansvar man påtar seg. På den defensive siden hvor man ikke påtar seg noe ansvar har man strategien om å angripe og benekte. På den andre mer imøtekommende siden har man strategiene om å unnskyldes og godtgjøre, der man påtar

seg mye ansvar (Coombs, 2012). The Theory of Image Repair, presentert av Benoit, handler om hvordan man kan uttrykke seg for å forhindre eller begrense skade på omdømmet (Benoit, 1995). Dette kan gjøres ved å benekte, begrense ansvar, redusere offensiven av hendelsen, tilby korrigerende handling eller levere en unnskyldning. Hearit har altså dukket dypere ned i unnskyldningen, som men kan se igjen i Benoit og Coombs sine typologier som en mulig forsvarsstrategi.

Som påpekt i innledningen har Northugs strategier vært gjenstand for forskning tidligere. I 2015 ble det publisert en masteroppgave fra Universitetet i Nordland som heter ”Northugs store avbikt – Veien tilbake”, skrevet av Marianne Kristine Hansen og Kurt Setsaa Høgetveit. De har utforsket Northugs forsvarsstrategier etter krisen i forhold til teoriene til Coombs og Benoit. Deres analyse viste at Northug benyttet seg av Coombs sine gjenoppbyggelsesstrategier som var unnskyldning, kompensasjon og styrkningsstrategiene om påminnelse og offer-rolle, og Benois strategier for beklagelse og korrigerende handling (Hansen og Høgetveit, 2015, 101). I min oppgave vet jeg at Northug har valgt å unnskyld seg og derfor vil jeg fokusere på Hearits modell for Apologetic Ethics, for å undersøke hvordan denne unnskyldningen gis, i tillegg til Bitzers teori om den retoriske situasjonen og retoriske appellformer.

2.3.2 The Halo Effect

Petter Northug hadde, gjennom flere år som profesjonell skiløper og omtaler i media, opparbeidet seg et visst omdømme, som vil diskuteres i kapittel 4.5, men etter fyllekjøringen stod han overfor en omdømmekrise. Omdømme kan forstås som en vurdering publikum gjør om organisasjoner eller personer (Coombs og Holladay, 2006, 123). En krise kan utgjøre en trussel mot omdømme, og da kan man utøve en apologia for å verne om dette (Hearit, 2006: Coombs og Holladay, 2006). Flere teoretikere argumenterer for at det fordelaktig omdømme, før en krise inntreffer, kan være en viktig ressurs under en krise (Dowling, 2002: Fombrun og van Riel, 2003: Aslop, 2004: Coombs og Holladay 2006).

Coombs og Holladay skrev i 2006 artikkelen ”Unpacking the halo effect: reputation and crisis management”. Artikkelen er en undersøkelse av hvorvidt det omdømme man har før en krise oppstår, kan ha en beskyttende effekt under en krise og kan være hjelpelig for å forenkle omdømmeoppbygningen etter en krise (2006, 124). Denne teorien legger til grunn at

et positivt omdømme vil være en fordel for organisasjoner på lengre sikt. Coombs og Holladay bruker metaforen om en ”sparekonto” med godt omdømme, i gjennomgangen av teorien, for å forklare hvordan organisasjoner sparer opp en mengde med godt omdømme. Å ha en sparekonto med positivt omdømme vil si, som Aslop (2004) beskriver det:

They build up ”reputation capital” to tide them over in turbulent times. It's like opening a savings account for a rainy day. If a crisis strikes or profits shrink, reputation suffers less and rebounds more quickly (Aslop, 2004, 17).

Denne sparekontoen med godt omdømme kan man benytte seg av dersom en krise skulle inntreffe. Som et resultat av dette vil de som har spart opp noe positivt omdømme før en krise ha en fordel dersom en krise skulle inntreffe og raskere og enklere bygge opp et skadet omdømme igjen (Coombs og Holladay, 2006, 124).

Fombrun og van Riel (2003) er del av en mindre gruppe med forskere som understreker at et dersom man har et positivt omdømme før en krise inntreffer kan det faktisk minske de skadene en krise medfører (Coombs og Holladay, 2006, 125). Et fordelaktig omdømme kan skape en slags glorie-effekt (The Halo Effect), som beskytter omdømmet mot enhver trussel (Coombs og Holladay, 2006, 125). Altså at det vil ligge en glorie rundt organisasjonen eller personen, som vil beskytte organisasjonen mot visse trusler. Forskningen på ”The Halo Effect” foreslår to mulige forklaringer på hvordan en glorie-effekt fungerer; 1) halo as benefit of the doubt 2) halo as a shield (Fombrun og van Riel, 2003: Coombs og Holladay, 2006). Den første forklaringen handler om at hvis publikum har et positivt og fordelaktig syn på en organisasjon, vil det kunne påvirke hvem de ser på som ansvarlige for krisen, og gjerne gi organisasjonen mindre ansvar (Coombs og Holladay, 2006, 125). Med den andre forklaringen menes det at publikum vil velge å fokusere på de positive sidene ved organisasjonen og ignorere den negative informasjonen som blir skapt av krisen (Coombs og Holladay, 2006, 125). Publikum blir partiske og slik fungerer det som et skjold som skyver bort potensiell skade på omdømmet. Da vil mediene og publikum fortsette å støtte organisasjonen i stedet for å kritisere (Coombs og Holladay, 2006, 125).

Coombs og Holladay (2006) undersøkte denne teorien om en glorie-effekt. Resultatene viste at det forekomme tilfeller der en glorieeffekt beskytter omdømmet fra visse trusler (Coombs og Holladay, 2006, 133). Det som ga mest utslag i undersøkelsen var teorien om ”halo as a

shield”, mens det var lite som tilsa at ”halo as a benefit of the doubt” fungerer for organisasjoner. Undersøkelsen støtter teorien om ”The Halo Effect” og konkluderer med at ”halo as a shield” eksisterer, men at det kun fungerer for de med svært positivt og fordelaktig omdømme før krisen inntreffer (Coombs og Holladay, 2006, 134). Coombs og Holladay (2006) nevner også at ”halo as a shield” kan påvirke hvilken strategi organisasjoner benytter seg av som kriserespons. Teorien om ”The Halo Effect” er rettet mot organisasjoner, men trekkes frem som relevant da Petter Northug er en del av Team Northug, samt at det også kan være relevant for enkeltpersoner å ha et fordelaktig omdømme før en krise inntreffer.

2.4 Oppsummering

I dette kapitlet har det blitt gjennomgått en rekke teoretiske perspektiver som vil ligge til grunn for den kommende analysen i denne oppgaven. Petter Northug stod overfor en krise der hans omdømme stod på spill. Den gjennomgåtte teorien om retorikk vil kunne bidra til å belyse ulike retoriske grep som har blitt tatt i bruk i Northugs unnskyldninger og belyse de retoriske strategiene. I gjennomgangen av retorikken har det blitt fokusert på pathos med bakgrunn i problemstillingen og at fremstår som et understudert fenomen. Bitzers teori om den retoriske situasjonen vil også danne grunnlag for rammen til den følgende analysen, med elementene det påtrengende problemet, retorisk publikum og føringer og muligheter. Hearits teori om hvordan man kan levere en etisk unnskyldning vil kunne bidra til en diskusjon om føringer og muligheter for Northug i den retoriske situasjonen, men også evaluere strategien. Mye av teorien som er gjennomgått retter seg mot organisasjoner, men inkluderes i denne oppgaven da dette også kan være relevant for Northug. Det på bakgrunn av at Hearit (2006) argumenterer for at enkeltpersoner opptrer i økende grad som organisasjoner, og Northug er en del av organisasjonen Team Northug.

3 Metode

Hvilke metode som skal brukes i en undersøkelse for å besvare et forskningsspørsmål er det forskningsspørsmålet som bestemmer. I denne oppgaven søker jeg å finne frem til bestemte ord eller uttrykk som ble brukt når Petter Northug unnskylte seg etter fyllekjøringen i mai 2014. Jeg har altså valgt å gjennomføre en empirisk undersøkelse av et case fra virkeligheten for å belyse et sett med retoriske strategier, samt hvordan pathos ble brukt i denne unnskyldningen. Et casestudie er en overordnet ramme for ulike metoder, og når man bruker et slikt studie er det ofte kvalitative metoder som egner seg. For å kunne kartlegge hvordan Northug brukte følelser i sine unnskyldninger har jeg derfor valgt å bruke kvalitative tekstanalyser av hans unnskyldninger. Det finnes flere typer kvalitative tekstanalyser, og jeg har i min oppgave valgt å bruke en retorisk tekstanalyse.

Når en skal analysere en tekst kvantitativt er det snakk om en innholdsanalyse. Denne metoden egner seg for tekster som kan måles og telles (Østbye et al., 62), og den kan gi gode beskrivelser for spesielle mønstre eller utviklingstrekk i medietekster. Østbye et al. (2013) beskriver denne metoden som en undersøkelse av tekstens manifeste nivå, det som objektivt kan registreres på tekstens overflate. Kvalitative undersøkelser av alle typer medietekster kalles for tekstanalyse, som er et generelt begrep. Tekstanalyser er mer fortolkende, og ønsker å avdekke tekstens mer eller mindre skjulte lag av betydning (Østbye et al. 2013, 63). Dermed er det en undersøkelse på et latent nivå, som handler om det man ikke kan lese direkte av teksten, men betydningen av bestemte ord, uttrykk eller formuleringer.

Kvantitative metoder egner seg når man ønsker å få svar på ”hvor mange”, mens kvalitative metoder egner seg når man ønsker svar på ”hvorfor”, ”hvordan” eller ”hva”. Jeg har derfor valgt å bruke en kvalitativ metode i min oppgave, da jeg ønsker å gå i dybden fremfor å måle eller telle.

I denne oppgaven ønsker jeg å undersøke betydningen av Petter Northugs bruk av bestemte ord eller uttrykk i sine unnskyldninger, og jeg mener derfor det er hensiktsmessig å gjennomføre en kvalitativ tekstanalyse. Det er viktig å påpeke at når jeg bruker tekstbegrepet i denne sammenhengen, snakker jeg om alle uttrykksformer, slik som skrift, levende bilder og stillbilder, og lyd og musikk. Den følgende redegjørelsen for metoden for denne oppgaven vil begynne med presentasjon av casestudie, før retorisk tekstanalyse og datamateriale og utvalg blir diskutert. Følgende vil også datakvalitet og utfordringer drøftes.

3.1 Kvalitativt casestudie

Casestudie er, som nevnt, en overordnet ramme for ulike metoder. Robert K. Yin forklarer casestudie slik: «... an empirical inquiry that investigate a contemporary phenomenon within its real-life context, especially when the boundaries between phenomenon and context are not clearly evident» (Yin, 2009, 16). Dette forskningsdesignet passer spesielt godt for problemstillinger som søker svar på *hvordan* eller *hvorfor* noe skjer, samt dyptgående analyser av et samtidfenomen, i sin naturlige kontekst (2009, 9). Et casestudie er ofte beskrivende, utforskende eller forklarende analyse av en person, en gruppe eller en hendelse. Man får derfor muligheten til å dykke dypt ned i et case (single-case), eller man kan ha et fler-casestudie (multiple-case), der man undersøker flere caser. Jo mer i dybden man kan gå, jo rikere er casestudiet.

Denne oppgavens problemstilling søker å få svar på hvilke retoriske strategier Northug brukte når han skulle unnskyldte seg, med et spesielt fokus på pathos. Problemstillingen bruker derfor et spørsmål om *hvilke*, men problemstillingen kan forstås som en måte å utforske *hvordan* Northug unnskyldte seg. Det fordi analysen vil kunne vise nettopp *hvordan* Northug unnskyldte seg gjennom et sett med retoriske strategier. For å kunne besvare denne problemstillingen vil det være hensiktsmessig å dykke dypt ned i Northugs retoriske situasjon og hans unnskyldning for å kunne kartlegge hvilke mulige grep han benyttet seg av. Med bakgrunn i at pathos fremstår spesielt fremtredende og som et understudert fenomen, har Northugs unnskyldning etter fyllekjøringen blitt valgt som case. Det for å undersøke hvordan pathos fremgår i hans retoriske respons.

Casestudier kritiseres fordi det er umulig å generalisere fra slike undersøkelser (Østbye et al. 2013, 236). Dette er fordi enhver situasjon er unik, og man kan derfor ikke generalisere. Ifølge Østbye et al. kan casestudier heller gi en mer generell kunnskap, ved at man tester teorier eller gir et første bidrag til innsikt, der det ikke finnes teori (2013, 236-237). En utdypende beskrivelse av generalisering i denne oppgaven følger i kapittel 3.5.3.

3.2 Retorisk tekstanalyse

Som nevnt ovenfor er tekstanalyse et generelt begrep for kvalitativ analyse av alle typer tekster. Formålet med å gjennomføre en slik analyse er å tilegne seg ny kunnskap om den

teksten eller tekstene som skal analyseres. I en konkret analyse velger man den tilnærmingen som er best egnet til å belyse de aspektene ved en tekst man ønsker å undersøke (Østbye et al. 2013, 62). I denne oppgaven ønsker jeg å belyse ulike retoriske strategier, med fokus på et retorisk begrep og hvordan det har blitt brukt i dette caset. Derfor trekker jeg veksler på teori om retorikk og har derfor valgt å gjennomføre en *retorisk* tekstanalyse. En tekstanalyse er opptatt av helheten til en tekst og er ikke bare opptatt av *hva* (innholdet), men også *hvordan* den sier noe (uttrykk) (Østbye et al. 2013, 63). I denne oppgaven synes jeg både de uttrykksmessige og innholdsmessige aspektene i unnskyldningene til Northug er interessante, og ønsker å dykke dypt ned i caset for å kartlegge hvordan Northug bruker bestemte ord og uttrykk for å overtale publikum og hvordan han fremstår når han unnskylder seg. Den retoriske tekstanalysen har dermed til hensikt å fremstille de retoriske strategiene som Petter Northug brukte for å overbevise sitt publikum etter krisen, med et fokus på pathosbruken. En tekstanalyse har ingen faste prosedyrer eller entydig oppskrift for hvordan den skal gjennomføres. Tekstanalysen handler om tekster, og tekster i en medievitenskapelig sammenheng handler om skrift, levende bilder og stillbilder, lyd og musikk, og en kombinasjon av disse (Østbye, et al. 2013, 64). Altså kan en verbal fremstilling av for eksempel en tale også forstås som en tekst i denne sammenhengen. I denne oppgaven har jeg valgt å konsentrere meg om det talte og skrevne ord, gjennom tre former for tekster: pressemelding, artikler og TV-intervju, som jeg kommer tilbake til under utvalg.

I en retorisk tekstanalyse vil fokuset ligge på å klarlegge og diskutere de retoriske virkemidlene som er tatt i bruk i analyseobjektene. Retorikk handler om å overtale sitt publikum. Ifølge Øivind Andersen handler retorikkens vesen om at ”Tilhøreren skal bli ledet til å se tingene slik taleren selv gjør det og til å gi sin tilslutning til det taleren står for” (Andersen, 2000, 19). Man kan studere ulike retoriske virkemidler for å kunne diskutere hvordan disse har blitt brukt for å overtale. Østbye et al. skriver at perspektiver og begreper fra retorikken har vist seg produktive i analyser av medietekster (2013, 81). I denne oppgaven benyttes en retorisk tekstanalyse for å studere Northugs unnskyldninger etter fyllekjøringen. En analyse av den retoriske situasjonen blir gjort for å diskutere grunnlaget for utviklingen av hvilke retoriske strategier som er brukt og i hvilken grad Northug har benyttet seg av de tre retoriske appellformene, med et fokus på pathos, i de retoriske strategiene.

3.3 Utvalg

I denne oppgaven har det blitt gjort et strategisk utvalg av analyseobjektene. Noe som betyr at det er gjort systematiske vurderinger av hvilke enheter som skal inkluderes i analysen (Grønmo, 2004, 88) for å finne de mest sentrale og relevante uttalelsene i Northugs unnskyldning etter fyllekjøringen. Derfor er utvalget gjort av hensiktsmessighet (Gripsrud, Olsson og Silkoset, 2011, 130). Utvalget er basert på hvor godt de ulike uttalelsene belyser bruken av retoriske strategier og retoriske appellformer i dette caset, og dermed kan gi en forståelse av Northugs unnskyldning. Størrelsen på utvalget er det også gjort en strategisk vurdering av, og jeg mener at med de fem utvalgte tekstene har jeg tilstrekkelig informasjon til å kunne besvare problemstillingen.

På bakgrunn av at et strategisk utvalg i stor grad er basert på subjektive vurderinger, er det en risiko for at jeg kan ha oversett noen uttalelser som kan være mindre fremtredende, som i dette caset for eksempel kan være fremtoning på sosiale medier. Utvalget jeg har valgt å ta for meg, mener jeg er de mest sentrale og mest tydelige unnskyldningene for Northugs publikum. Det er fem tekster som jeg mener utgjør den største delen av Northugs unnskyldning: pressemeldingen, intervjuer gjort med Adresseavisen, VG og TV2, og intervju med NRK. Alle tekstene ligger vedlagt i henholdsvis Vedlegg 2-6. Dette er også trukket frem av Northugs manager, Are Sørum Langås, som den store delen av Northugs unnskyldning (Nyrønning, 2015, 33), der intervjuet med NRK kommer i tillegg. Det sistnevnte intervjuet mener jeg også er viktig å ha med i analysen for å belyse de retoriske strategiene som ble tatt i bruk, dog dette kom litt i etterkant av de andre utvalgte tekstene.

Pressemeldingen var den første offentlige uttalelsen til Petter Northug etter fyllekjøringen. Meldingen ble sendt ut like før klokken 21.00 søndag kveld, slik at den akkurat nådde nyhetssendingen på TV2 (Nyrønning, 2015, 28). Det hadde blitt kjent i mediene at det var Northugs bil som var involvert i en bilulykke på Byåsen, i nærheten av hans bolig, og i pressemeldingen innrømmer han fyllekjøringen. Mandag gjennomførte Northug intervjuer med Adresseavisen, VG og TV2, i den rekkefølgen. Adresseavisen og VGs intervjuer med Northug ble publisert i tekst og de måtte akseptere en sperrefrist: ”Intet skal offentliggjøres før TV2 forhåndsannonserer intervjuet med Petter Northug i forkant av den viktigste nyhetssendingen samme kveld” (Nyrønning, 2014, 32). Disse tre intervjuene er foretatt på, noe som ser ut til å være, et gammelt herberge eller hotell ved Storlien, ikke så langt fra

Meråker. Intervjuet med TV2 ble foretatt på video. Tre dager senere, torsdag 8. mai, gjennomfører Northug intervjuet med NRK. Han er tilbake på trening i Meråker og NRK filmer Northug stake rundt på treningsbanen på rulleski før de gjennomfører intervjuet. Dette ble sendt på TV og publisert på NRK sine hjemmesider. Detaljer rundt de utvalgte tekstene vil bli diskutert nærmere i analysen.

Det er også brukt en rekke annenhåndsmateriale i denne oppgaven. Med dette menes det data som er samlet inn av andre og som allerede foreligger (Gripsrud, Olsson og Silkoset, 2011, 57). Dette er en effektiv måte å samle inn informasjon på dersom primærdataene ikke er tilgjengelig. Aschehaug forlag publiserte i 2015 en bok med tittelen ”Northug” som er skrevet av Sverre M. Nyrønning, tidligere publisert under tittelen ”Northug – en familiehistorie” i 2014. Nyrønning er tidligere redaksjonssjef fra NRK og har intervjuet Petter Northug, hans foreldre og manager Are Sørum Langås, i boken. Boken skapte oppmerksomhet i mediene og fikk skryt for være godt PR arbeid fra Northugs side og kritikk for å være spinn (Kampanje, 2014: Moen Nilsen og Nilsen, 2014). Boken fikk også kritikk for manglende detaljer, om blant annet Northugs falske forklaringer til politiet (Dagbladet, 2014), som vil bli diskutert i kapittel 5. Nyrønning svarer på kritikken med at utformingen av boken har vært et fritt journalistisk arbeid, uten styring fra kildene (Dagbladet, 2014). Boken er derfor skrevet på en journalistisk og fortellende måte der Nyrønning deler evalueringer av hendelser basert på informasjon fra de fire informantene. Boken vurderes, i denne oppgaven, som en gyldig kilde da den er basert på informasjon fra intervjuer med førstehåndskilder, som tilfører nødvendig informasjon for denne oppgaven. Det må likevel tas hensyn til at det fremgår fra boken at Nyrønnings subjektive meninger kan ha hatt en innvirkning på utformingen av boken.

I denne oppgaven bruker jeg også annenhåndsmateriale i form av artikler og videoklipp i diverse medier, som omhandler Northug og hans historie som skiløper. Dette vurderes som nødvendig informasjon for oppgaven og jeg legger til grunn at disse tekstene er utviklet i henhold til Vær Varsom-Plakaten. Dette er mediens etiske regelverk som hver redaktør eller medarbeider har til ansvar å kjenne og plikter å legge til grunn (Pressens Faglige Utvalg, 2015). På bakgrunn av dette vurderes derfor slike kilder som gyldige for oppgavens formål, samtidig som det tas hensyn til at journalistene kan ha hatt motiver for vinklingen av artiklene. Det vil bli brukt sitater fra både boken til Nyrønning og fra mediedekningen av Northug i denne oppgaven, i tillegg til de utvalgte tekstene, da to av primærkildene, manager

Are Sørum Langås eller Petter Northug, ikke ønsket å stille opp til kvalitative intervjuer i denne oppgaven. Dette diskuteres under kapittel 3.6.

3.4 Bearbeiding av data

Grønmo (2004, 245) påpeker at i kvalitative studier gjøres analysen parallelt med datainnsamlingen og at denne innsamlingen derfor er svært fleksibel. Enhver kvalitativ undersøkelse er både eksplorerende åpen og styrt av et formål (Gentikow, 2005, 53). Dette gjenspeiles i at jeg har brukt et strategisk utvalg, der jeg har vurdert relevans og hensiktsmessighet gjennomgående i innsamlingen. Jeg har gjennomgått Northugs uttalelser etter fyllekjøringen og notert ned forskjellige mønstre og tendenser som fremkommer fra uttalelsene. Dette er gjort for å skape oversikt over datamaterialet og vurdere hensiktsmessighet. Grønmo (2004, 246) trekker frem denne måten å bearbeide data på som en måte å skape en forståelse for empiriske mønstre, som kan være hensiktsmessig for å skape oversikt.

Petter Northugs fyllekjøring har fått mye oppmerksomhet i mediene og det har blitt skrevet mye om hendelsen. Med bakgrunn i hensiktsmessighet og relevans for problemstillingen har jeg derfor valgt å begrense mitt forskningsfelt til den første uken etter at hendelsen fant sted, som er 04.05.14-11.05.14. Ut fra denne perioden har det, som nevnt ovenfor, blitt valgt fem tekster som jeg mener utgjør den største og viktigste delen av Northugs unnskyldning, og som vil kunne belyse hans retoriske strategier. Det bør også nevnes at Northug har uttalt seg i etterkant av denne perioden, blant annet i forbindelse med rettssaken og gjennom TV2 serien ”Sirkus Northug” (Sæther, Caspersen og Seim, 2014a og 2014b). I denne dokumentarserien intervjues også Northugs nærmeste familie og støttespillere. På grunn av tid- og ressursbegrensninger, samt hensiktsmessighet og relevans for min problemstilling, har jeg valgt å ikke inkludere disse uttalelsene i oppgaven. Det må derfor tas hensyn til at noen av de uttalelsene som kom på et senere tidspunkt kan ha hatt en betydning for Northugs unnskyldning, eller snarere det han ikke har sagt.

I kapittel 3.2 ble det beskrevet hvordan tekstanalysen ikke har en bestemt teknikk eller entydig oppskrift for hvordan man skal undersøke tekster (Østbye et al., 2013, 64). Det jeg vet er at en tekstanalyse er fortolkende (Østbye et al., 2013, 63) og på bakgrunn av dette har jeg gjennomført en klassisk retorisk lesning, med nærlesning og tolkning av tekstene. Dette er

gjort for å tolke tekstene og skape en forståelse for de innhold- og uttrykksmessige forholdene, samt den helhetlige betydningen av tekstene. En slik måte å undersøke tekster på i et kvalitativt studie, er som nevnt svært fleksibel, og min måte å studere tekstene på har vært preget av dette. Med dette menes det at jeg har pendlet mellom teori og datamateriale underveis. Jeg har lest teori og så lest gjennom tekstene og registrert tendenser, for så å gå tilbake til teori og så videre. Grønmo forklarer det slik:

Dataanalysen innebærer å avdekke generelle eller typiske mønstre i materialet. Av og til kan dette gjøres på måter som har et visst impresjonistisk preg. Forskeren leser da gjennom de tekstene som skal analyseres, og danner seg inntrykk av hva som er sentralt eller typisk (Grønmo, 2004, 246).

Som en del av nærlesningen har jeg benyttet meg av en kategorisering av uttalelsene for å notere sentrale tendenser. Kategorisering av tekst handler om å samle uttalelser med felles egenskaper og dette gir en systematisk oversikt over datamaterialet (Grønmo, 2004, 248). Dette ble gjort for å forsøke å formulere et sett med retoriske strategier. Det har vært problematisk å formulere de retoriske strategiene i dette caset, da mye av datamaterialet har sammenhenger og går derfor noe inn i hverandre. Jeg har etterstrebet å ha retoriske kategorier som er gjensidig utelukkende. Derfor har jeg opptil flere ganger måttet endre på og omformulere de retoriske strategiene. For eksempel formulerte jeg fire strategier som var svært åpne og som ville ha gitt liten innsikt i hans retoriske grep: 1) Personlig kommunikasjon 2) Fremtidsrettet kommunikasjon 3) Forklarende kommunikasjon og 4) Selvkritisk kommunikasjon. Etter å ha formulert disse gikk jeg tilbake til teori og forstod at jeg ikke kunne benytte meg av disse. Etter flere forsøk formulerte jeg et sett med retoriske strategier som jeg mener det er hensiktsmessig å dele fra hverandre og som utgjør fire retoriske grep som Northug benyttet seg av.

3.5 Datakvalitet

Kvaliteten på datamaterialet som samles inn i et studie må ses i sammenheng med problemstillingen og dermed hva det skal brukes til. Jo mer velegnet materialet er til å belyse problemstillingen jo høyere er datakvaliteten (Grønmo, 2004, 217). Hvorvidt begrepene reliabilitet, validitet og generaliserbarhet er relevante for kvalitativ forskning, er svært omdiskutert (Grønmo, 2004, 228; Gentikow, 2005, 56; Østbye et al. 2013, 124). Ofte trekkes

blant annet ord som troverdighet og bekreftbarhet frem i stedet for reliabilitet og validitet i slike undersøkelser (Østbye et al. 2013, 124). Som en kvantitativ forsker bruker man en rekke forskningsinstrumenter for å måle tall og man lener seg på de objektive resultatene. Som kvalitativ forsker er forskeren selv det viktigste instrumentet. Man presenterer sin lesning av materialet og den lesningen skal virke forståelig og gi mening for den som leser forskningen. På bakgrunn av dette er ikke begrepene reliabilitet, validitet og generaliserbarhet like beviselig som i kvantitativ forskning. Likevel kan det være hensiktsmessig å benytte disse begrepene som et utgangspunkt for diskusjon.

3.5.1 Reliabilitet

Reliabilitet handler om hvorvidt behandlingen av data er nøyaktig og pålitelig (Østbye et al. 2013, 124). Man må kunne stole på både datamaterialet og resultatene (Gentikow, 2005, 57). Dersom resultatet fra undersøkelsen kan bli det samme i undersøkelser gjort av andre forskere på et annet tidspunkt, vil det være høy reliabilitet. Tre av de valgte tekstene i denne oppgaven er analysert slik de er publisert og skrevet av journalistene i artikkelform og pressemeldingen er analysert slik den ble sendt ut i sin helhet. Intervjuet med TV2 er publisert i videoformat, og derfor har jeg valgt å transkribere dette intervjuet og vedlegge dette i oppgaven. Transkriberingen av intervjuet med TV2 er gjort for å forsikre meg om at jeg ikke utelukker noen sitater fra analyseringen, noe som kan styrke den metodiske reliabiliteten gjennom nøyaktighet. I tillegg har jeg tatt i bruk tekstblokker fra datamaterialet i analysedelen, for at leseren skal få en innsikt i sitatene jeg diskuterer og slik gjøre det enklere å etterprøve de refleksjonene som jeg har gjort i analysen. Samtidig kan leseren gjennomgående ta en vurdering av disse refleksjonene. Analysen i oppgaven viser min lesning og tolkning av tekstene og jeg har valgt å vedlegge alle tekstene i datamaterialet slik kan leseren kan gå til selve hovedteksten og se hvilken sammenheng de inngår i. På den måten forøker jeg å styrke reliabiliteten i mitt forskningsprosjekt. Tekstene i denne oppgaven har også vært konstante gjennom hele studiens forløp, da det ikke er gjort noen redigeringer i de publiserte intervjuene eller i pressemeldingen, i løpet av forskningsperioden.

3.5.2 Validitet

Validitet referer til datamaterialets gyldighet i forhold til problemstillingen i oppgaven (Grønmo, 2004, 231). Som handler om hvorvidt dataene måler det de er ment til å måle. På bakgrunn av dette kan man si at validiteten er høy dersom utformingen av undersøkelsen og

datainnsamlingen resulterer i data som er relevante for å belyse problemstillingen (Grønmo, 2004, 221). Denne oppgavens problemstilling søker å belyse hvilke retoriske strategier Northug tok for seg når han skulle unnskyldte seg, med et fokus på pathos. Som nevnt tidligere i dette kapittelet har det blitt gjennomført et strategisk utvalg av Northugs uttalelser, for å finne de tekstene som er mest relevante for problemstillingen. Der de fem valgte tekstene fremstår som de mest sentrale i Northugs unnskyldning og utgjør et godt grunnlag for å kunne vurdere hans retoriske strategier, samt hans pathos-grep. Jeg har gjort en grundig undersøkelse av Northugs uttalelser etter krisen og valgt å ta for meg et tidsrom, som jeg mener utgjør den største delen av hans unnskyldning, som også bekreftes av manager Are Sørum Langås i boken til Nyrønning (2014, 33). Det er også tatt hensyn til at Northug har uttalt seg i ettertid av dette tidsrommet. På bakgrunn av dette mener jeg at det utvalgte datamaterialet er gyldig i forhold til problemstillingen, samt at de gir grunnlag for å vurdere de aspektene jeg har valgt å fokusere på.

I tillegg til primærdata, brukes det også noe sekundærdata i denne oppgaven, slik som boken til Nyrønning og mediedekning av Petter Northug. Gripsrud, Olsson og Silkoset (2010, 57) skriver at med sekundærdata må man ta hensyn til at validiteten kan være noe lavere, da disse er samlet inn for et annet formål. På bakgrunn av dette brukes sekundærdata i denne oppgaven for å skape en bredere innsikt, mens primærdataene vil utgjøre analysegrunnlaget.

3.5.3 Generaliserbarhet

Generalisering i casestudier er, som nevnt i kapittel 3.1, svært omdiskutert. Yin (2014, 21) hevder at målet med casestudier ikke er å generalisere til populasjonen, men at et casestudie kan utvide og generalisere til teoretiske perspektiver. I denne oppgaven utføres det et kvalitativt studie med et strategisk utvalg i en valgt tidsperiode og resultatene er derfor ikke statistisk generaliserbare. Grønmo (2004) påpeker at slike undersøkelser kan generaliseres, men at man da snakker om generalisering til teoretiske perspektiver. Med det menes det at kvalitative studier med strategiske utvalg kan bidra til å utvikle begreper, hypoteser og teorier som ut fra teoretiske perspektiver kan gjelde for hele universet (Grønmo, 2004, 88).

Intensjonen med denne oppgaven er ikke å generalisere enten til teoretiske perspektiver eller til universet, men er heller ment for å skape en innsikt til Bitzers (1968) teori om den retoriske situasjonen og teori om pathos. Pathos fremstår som et understudert fenomen og dette casestudiet kan derfor bidra med en innsikt hvordan retoriske strategier som ble brukt i

denne unnskyldningen og hvilke rolle pathos spilte i disse strategiene, men ikke trekke slutninger om hva dette har å si for andre tilsvarende tilfeller.

3.6 Forskningsetikk

Når man gjennomfører et forskningsprosjekt som dette, finnes det noen forskningsetiske retningslinjer man må forholde seg til. Denne oppgaven er meldt inn til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste og er godkjent med prosjektnummer 44248.

Godkjenningen følger i Vedlegg 1. Oppgaven har fulgt de retningslinjene som følger fra dokumentet. Blant annet påpeker Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste gjennom dette dokumentet at utvalget må kontaktes. Jeg har kontaktet Petter Northug og hans manager Are Sørum Langås og gitt dem muligheten til å lese gjennom pressemeldingen og de intervjuene som har blitt brukt som datamateriale samt invitert til intervju. Kvalitative intervjuer kunne ha tilført denne oppgaven informasjon om de strategiske valgene rundt Northugs unnskyldning, samt gitt meg kommentarer eller bekreftelser på de funnene jeg har kommet frem til. På tross av flere henvendelser har ikke Northug eller hans manager, som jeg vurderte som mest relevante informantene, ønsket å stille til intervju i denne oppgaven.

Det er i denne oppgaven brukt tre tekster og én video som er produsert av journalister og publisert av fire forskjellige norske mediehus, i tillegg til annenhåndsmateriale. Det er lagt til grunn at de tekstene som analyseres har blitt utviklet i henhold til Vær Varsom-plakaten, som nevnt ovenfor. Når man bruker et strategisk utvalg gjør man vurderinger av relevans og viktighet når man samler inn data. Dermed spiller forskeres teoretiske bakgrunn og forståelse en stor rolle for innsamlingen av dataene. I tillegg er forskerens interesse for tema relevant. Caset Petter Northug og hans fyllekjøring er gjort på bakgrunn av et subjektivt valg, da dette vekket en interesse hos meg som forsker. Derfor kan ikke denne oppgaven anses som objektiv, men heller subjektiv gjennom tolkning av tekster. Gentikow (2005) skriver om selvrefleksivitet, som handler om at man kompenserer for metodens mangel på formaliserte og standardiserte konvensjoner (2005, 37). Gjennom å kritisk evaluere sine egne valg fortløpende og synliggjøre sine konklusjoner, kan man til en viss grad styrke validiteten og reliabiliteten (Gentikow, 2005, 37).

Metode og teori er valgt ut fra hvor sentrale de er for problemstillingen og er gjort ut fra et så objektivt perspektiv som mulig. Det har blitt gjort vurderinger underveis, men for å unngå for stor grad av subjektivitet har jeg lest mye teori på feltet både før jeg startet datainnsamlingen

og underveis, for at jeg kunne forankre mine vurderinger i teori. Det må tas hensyn til at min holdning til caset og forståelse av teorien, kan hatt en påvirkning i datainnsamlingen. Jeg har etterstrebet å unngå i for stor grad subjektive meninger og aktivt brukt teori underveis i analysen. Dette kan ses i sammenheng med validiteten i oppgaven, da jeg har etterstrebet et ideal om at dersom en annen forsker hadde gjennomført samme analyse, ville han eller hun fått samme resultat. Det har blitt brukt tekstblokker fra utvalgene i analysen for å synliggjøre mine konklusjoner og for at leseren tydeligere kan se sitatene selv og gjennomgående ta en vurdering av at de refleksjonene som er gjort stemmer i forhold til deres oppfatning. I diskusjonen om subjektivitet er det viktig å påpeke at gjennom kvalitative undersøkelser er ikke målet å produsere objektive data, men derimot fyldige og rike beskrivelser (Gentikow, 2005, 48).

3.7 Oppsummering

I dette kapittelet har det blitt gjennomgått hvilke metodiske tilnærminger jeg har valgt å ta for meg i denne oppgaven og hvilke avgjørelser som har blitt tatt. I lys av problemstillingen har det blitt valgt å gjennomføre et casestudie av Petter Northugs retoriske strategier i hans unnskyldning etter fyllekjøringen natt til 4. mai. En retorisk tekstanalyse av hans uttalelser etter hendelsen har blitt vurdert til å være den mest hensiktsmessige metoden for å belyse problemstillingen. De uttalelsene jeg har valgt å ta for meg er pressemeldingen og de fire intervjuene med Adresseavisen, VG, TV2 og NRK. Det har så blitt redegjort for datakvaliteten til det utvalgte datamaterialet. Jeg argumenterer for at reliabiliteten bygges opp ved at tekstene er transkriberte, og skrevet i artikkelform, og er konstante. I tillegg har jeg gjort sitater fra tekstene tydelige i analysen. Validiteten til oppgaven styrkes ved at det er gjort strategiske valg av de mest sentrale og relevante tekstene som utgjør datamaterialet, og slik er de gyldige i forhold til oppgavens problemstilling. Oppgaven har ikke til hensikt å generalisere til teori eller universet, men er ment for å gi en innsikt til teori om den retoriske situasjonen og pathos. Det har også blitt gjort noen refleksjoner rundt forskningsetikk og forskerens subjektivitet.

4 Analyse av den retoriske situasjonen

Formålet med denne oppgaven er å studere Petter Northugs retoriske strategier i hans unnskyldning etter fyllekjøringen natt til 4. mai 2014, med fokus på hvilken rolle pathos spilte i denne sammenhengen. De fem strategisk utvalgte tekstene fra Northugs unnskyldning, i den valgte tidsperioden, vil utgjøre datamaterialet for analysen. Jeg har delt denne analysen inn i to kapitler og det er Bitzers (1968) teori om den retoriske situasjonen som vil utgjøre rammen. Jeg vil benytte meg av teori om retorikk, der spesielt pathos vil være sentralt, samt diskutere Hearits (2006) teori for hvordan å levere en etisk unnskyldning. Kapittel 4 vil i første omgang ta for seg settingen for Northugs retoriske situasjon, hvor det vil følge en beskrivelse av Northug og hendelsen. Deretter presenterer jeg det påtrengende problemet og hvilket publikum Northug måtte forholde seg til. Jeg vil så diskutere hvilke føringer og muligheter som Northug må forholde seg til og kunne benytte seg av. En analyse av den retoriske situasjonen vil bidra til at jeg kan gjennomføre en analyse av Northugs retoriske respons, som vil følge i kapittel 5.

4.1 Setting

4.1.1 Northug før hendelsen

Petter Northug har vært en av Norges beste langrennsløpere i flere år. Innen 2016 har han vunnet til sammen tretten VM-gull, to OL-gull, 37 enkeltseiere i verdenscupen og han har vunnet verdenscupen sammenlagt to ganger. Gjennombruddet som skistjerne skjedde i 2006 da han gikk inn til gull i 30 kilometeren i NM som junior. Northug har uttalt at han motiveres av motgang (Nyrønning, 2015; Avlesen og Skeie, 2014). Dette kom til lys under NM i 2006, da Northug fikk beskjeden om at han ikke fikk være med i troppen til OL i Torino dette året. Dagen etter beskjeden kom gikk Northug inn til sitt andre gull i NM og ropte da han gikk i mål; ”Og æ ska faen itj te OL?!” (Kvamme, 2010). Gjennom flere år hadde Northug målbevisst trent for å delta i OL i Torino. Han opplevde det derfor som en enorm skuffelse da han ikke fikk delta (Nyrønning, 2015). Etter å ha blitt vraket fra OL-troppen skal Northug ha mistet tillitten til Skiforbundet og landslagsledelsen og uttrykte misnøye (Nyrønning, 2015, 141). I 2009, sa Northug til Adresseavisen; ”Hadde slått dem om jeg så hadde vært blind”, om de som ble trukket ut til OL i Torino (Johnsen, 21.10.09). Etter gjennombruddet til Northug fikk han raskt mye oppmerksomhet i mediene og Frode Estil, daværende langrennsløper på landslaget sa om Northug etter Skiathlon på Kongsberg: ”Han er offensiv,

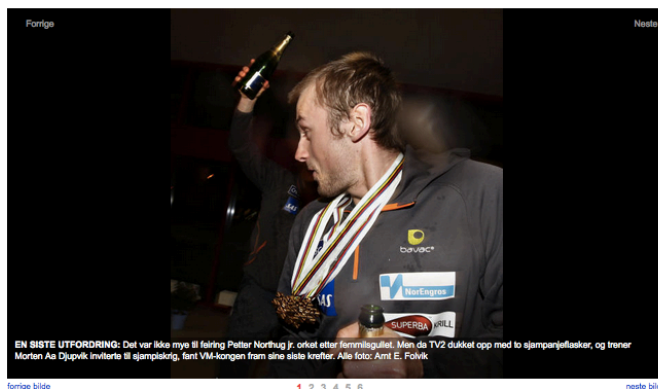
tøff og uredd”. I 2007 sa trener Ulf Morten Aune om Northug: ”Selvtilliten hans vokser og vokser med prestasjonen” (Frengstad, 2007). Han påpekte også hvordan Northug ikke var redd for å vise denne selvtilliten.

Fra og med 2007 gikk Northug for landslaget, helt frem til han brøt ut av egen vilje i 2013, noe som vil bli diskutert senere. Under VM i Sapporo 2007 uttrykte han et ønske om å slå tilbake for fjorårets svik fra Skiforbundet og landslagsledelsen, som gjenspeiler at han motiveres av motgang. På 30 kilometeren tuklet Northug med stavene og falt. Noe som førte til en svak plassering og han omtaler på sine hjemmesider hendelsen som en kjempe katastrofe (På tryne i Sapporo, 2016). Dette brukte han likevel som motivasjon videre og han gikk inn til gull i stafetten i Sapporo. Da han passerte målstreken kom han med det Nyrønning (2015) beskriver som en treffende og provoserende uttalelse; ”Barneskirenn! Lett! Dæm hadd itj sjans!” (2015, 198). Denne kommentaren har i ettertid fulgt han og vært et kjennetegn på skistjernen. Dagbladet skrev i 2013 at uttrykket ”Barneskirenn!” har blitt hyppig brukt og etablert seg i folks dagligtale (Rasmussen og Strand, 2013). Dagen etter skirennnet publiserte VG saken: ”Jeg har ingen respekt for noen. Min holdning er at jeg er bedre enn dem” (Vesteng og Delebakk, 2007). Tittelen viser hva Northug sa til avisen om sine konkurrenter.

Tour de Ski ble avholdt i Italia i 2008 og der bemerket Northug seg og fikk mye oppmerksomhet etter å ha havnet i et basketak og en verbal slåsskamp med en av Italias største langrennsløpere på den tiden, Giorgio Di Centa, i semifinalen i sprint. Bakgrunnen for diskusjonen med Di Centa var en manøver fra Northug under sprinten. Han tok seieren i finalen og uttrykker på sine hjemmesider at det var ekstra gøy å vinne, siden de italienske supporterne pep mot han fra tribunen (Slåsskamp med Di Centa, 2016).

Det som ble beskrevet som provoserende uttalelser etter passert målgang fortsatte Northug med (Vesteng og Delebakk, 2007: Mangelrød og Vesteng, 2013). Et eksempel som Nyrønning (2015, 198) trekker frem som ydmykende adferd fra Northug sin side, er da han slo sin erkerival, svenske Marcus Hellner, under stafetten i verdenscupåpningen i Gällivare i 2008. Under løpet mistet Northug trinsen på staven og slik også en del kraft i stavtakene til innspurten. Likevel slo han Hellner. ”Uten trins! Uten trins!”, ropte Northug da han passerte målstreken (Nyrønning, 2015, 198). Samme løp ropte han også ”Kæm e kongen?!” (Agerlie, 2010). Under VM i Holmenkollen i 2011, stoppet Northug opp rett før målstreken, ventet på

konkurrentene og glei sakte over med en pekefinger foran munnen. Kommentatorer gikk i det, Dagbladet beskriver som, harnisk etter denne hendelsen og SVT-ekspertene kalte Northug for en gris og at slik oppførsel ikke hørte hjemme på en idrettsbane (Burheim, 04.03.11).

- Kor va dæm hen?

Spurte Petter. Kor va du? spør vi.

SIGBJØRN STRAND
strand@dagbladet.no
Sport.no

HALVOR H. BYFUGLIEN
hoy@dagbladet.no
Sport.no

Senere samme året under en stafett på Sjusjøen snudde Northug seg rett før målstreken og pekte nese til konkurrentene. Under VM i Liberec i 2009, ropte Northug ”Kor va dæm hen? Kor va dæm hen?” etter å ha rykket i fra konkurrentene sine like før mål på jaktstarten (Agerlie, 2010). Bildet er hentet fra Dagbladet og illustrerer mediedekningen etter uttalelsen (Strand

og Byfuglien, 2009). På bakgrunn av slike kommentarer har ofte konkurrenter, og da spesielt svenskene, ment at Northug oppfører seg usportslig (Burheim, 04.03.11).

Etter OL i Vancouver 2010 viste et søk medieovervåkningsselskapet Retriever gjorde for NRK at Northug fikk stor oppmerksomhet i de 16 dagene mesterskapet varte. Søket viste at det ble skrevet 4.987 oppslag om Northug i norske medier i den perioden (Hverven, 2010). Noe som illustrer den medieoppmerksomheten Northug får under mesterskap. Om oppslagene sier analysesjefen i Retriever, Kristina Nilsen: ”Northug er i en egen klasse når det gjelder å skape oppmerksomhet rundt egen person”, og utdyper at det ikke bare er prestasjonene, men også det utenomsportslige, som har ført til oppslagene (Hverven, 2010). Blant annet viste Northug manglende vilje til å snakke med pressen under mesterskapet og dette førte til at han fra flere hold ble anklaget for manglende folkeskikk, egoisme og arroganse (Hverven, 2010: Haugen, 2010), og dermed fikk dette en rekke medieoppslag.

I 2013 brøt Northug med landslaget og valgte å starte et egenmannslag ved å inngå et samarbeid COOP som hovedsponsor. Nyrønning (2015, 137) beskriver reaksjonene etter hendelsen som at de har en slem tendens til å spisse seg fort og at Northug fremstår som en opprører og en egenrådig langrennsløper som tør å gå sine egne veier. Han tok sjansen ved å stille opp som en konkurrent for landslaget og dannet Team Northug (Nyrønning, 2015, 137).

Northug fikk mye tyn fra Skiforbundet, som uttalte seg mye i mediene og viste stor misnøye (Nyrønning, 2015: Haugen, Auger og Iglund, 2015). Northug beskriver fortsatt vrakingen fra 2006 som et enormt svik og som en ydmykende opplevelse (Dobbelt gull i NM, 2016). På bakgrunn av vrakingen følte han at han stod alene og i 2013 frigjorde han seg fra systemet, ved å selv ta kontrollen over sine egne prestasjoner og trening gjennom egenmannslaget (Nyrønning, 2015, 140-142). ”Skal man forstå hvorfor Petter Northug i mai 2013 trer ut av landslaget og dannet sitt eget privatlag med COOP som sponsor, må man se på bakteppet av konflikter og friksjoner mellom han og Norges Skiforbund, og aller mest det som skjedde i 2006, selve skjebneåret i forholdet mellom de to partene” (Nyrønning, 2015, 147). Ved å inngå et samarbeid med COOP forklarer Nyrønning (2015, 174) at Northug fremstod som innovativ og Team Northug fremstår som et selvbevisst og selvtilfreds egenmannslag.

I 2013 gikk Northug verdenscupen på Lillehammer og i den forbindelse uttalte Northug til VG: ”På stafett er det krig, og man får bare håpe at man går ut likt med Russland på deres hjemmebane. Da skal jeg ødelegge livet hans, så han ikke kan vise seg på en idrettsplass igjen” (Mangelrød og Vesteng, 2013). I artikkelen blir det også påpekt at Northug er kjent for å fyre seg opp etter konkurranser og melde ”på kanten-meldinger” (Mangelrød og Vesteng, 2013). Northug forteller i boken til Nyrønning at den provoserende måten å kommunisere på sitter i han fordi hans familie og venner har et så sterkt språkbruk (2014, 2001).

I 2014 stod OL i Sotsji for tur. Northug sleit med sykdom gjennom hele høsten og ble satt ut av trening i tre viktige treningsmåneder. Likevel stilte han opp, men med dårligere resultater enn forventet og han havnet langt ned på listene uten noen medaljer, mens erkefienden Sverige går av med seieren i stafetten. Dermed blir OL i Sotsji en stor skuffelse for skistjernen til Norge og dette blir det første mesterskapet Northug har vært med på som ikke resulterte i medaljer (Nyrønning, 2015, 191).

Northugs sponsorsamarbeider har også ført til en rekke medieoppslag. I 2009 inngikk Northug et samarbeid med Red Bull som gjorde at flere av sponsorene til Norges Skiforbund ble misfornøyde, på bakgrunn av koffeininnholdet i drikken (Nielsen, 2010). Sponsoravtalen skapte mye debatt, men endte i at Northug og Red Bull likevel signerte (Barstein, 2009). I 2010 kjøpte Vi Menn, en annen av Northugs sponsorer, en plass til skistjernen i European Poker Tour (Siem og Gudvangen, 2010). Direktøren i Lotteri- og stiftingstilsynet, Are Hamar, var blant de som rettet kritikk mot Northug for pokerspillingen: ”Det er ugriegt at

Norges fremste idrettsutøver profilerer ein ulovleg aktivitet” (Seim og Gudvangen, 2010). Også Norges Idrettsforbund kritiserte Northug for pokerspillingen i media (NRK, 2010). I dokumentarserien ”Sirkus Northug: Nedturen” påpekes det også at Northug har fått mye oppmerksomhet for festing og utenomsporslige aktiviteter, der pokerspillingen trekkes frem som et eksempel på dette (Sæther, Caspersen og Seim, 2014a).

Northug er opptatt av janteloven og hans uttalelser i den forbindelse har skapt flere overskrifter. Janteloven handler kort oppsummert om at ”du skal ikke tro du er noe” (Sandemose, 1933). Northug har uttrykt at han lar seg styrke av janteloven, ved å gå i mot den (Løvstad, 2013). I 2013 publiserte TV2 saken ”Northugs omvendte jantelov”, hvor Northug lager sin egen jantelov ved å ta bort ”ikke” i alle punktene (TV2, 2013). For eksempel blir punkt én da: ”du skal tro du er noe”. Denne måten å kommunisere at han ”driter i janteloven” på (Løvstad, 2013) viser hvordan Northug fremstår som selvsikker og uredd. Bildet til nedenfor er hentet fra artikkelen til Abc Nyheter (2013).

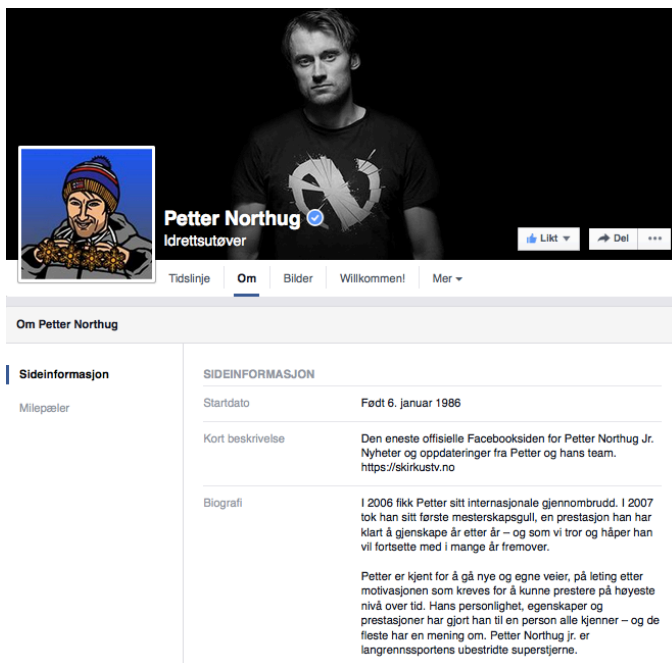

GÅR SINE EGNE VEIER: Petter Northug har aldri vært redd for å si hva han mener, men nå advares han av Bjørn Dæhlie om at utenomsporslige krumspring kan gå utover karrieren i skisporet. (Foto: NTB scanpix)

Petter Northug: - Jeg driter i janteloven

Og akkurat det mener Bjørn Dæhlie at i verste fall kan ødelegge Northugs karriere.

Denne gjennomgangen av Northugs uttalelser og oppmerksomhet i media, gir grunnlag for å kunne si noe om hvordan omdømmet til Northug var før krisen i 2014. Som Nyrønning skriver er Northug kjent for en provoserende adferd og frekk verbal tone, med et glimt i øyet (2015, 200-201). NRK skriver at han er både elsket og hatet for sine mange utsagn (Agerlie, 2010). Ofte blir han omtalt som ”høy på pæra”, men uansett hvor provoserende han fremstår har han vunnet en rekke medaljer i nasjonens navn og stått frem som en ambassadør på sitt område. Northug har fått mye oppmerksomhet i mediene, både for hans prestasjoner i skisporet og for hans provoserende verbalitet. På Northugs Facebook-side står det:

”Petter er kjent for å gå nye og egne veier, på leting etter motivasjonen som kreves for å kunne prestere på høyeste nivå over tid. Hans personlighet, egenskaper og prestasjoner har gjort han til en person alle kjenner – og de fleste har en mening om. Petter Northug jr. er langrennsportens ubestridte superstjerne” (Facebook: Petter Northug, 2016).

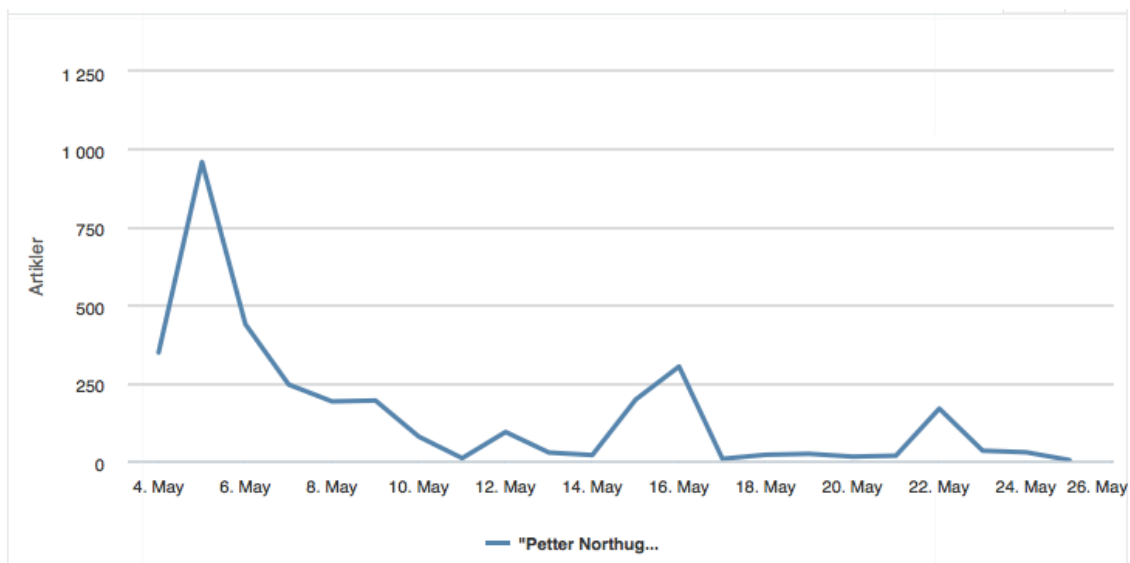
På bakgrunn av denne gjennomgangen finnes det grunnlag for å kunne si at Northug hadde bygd seg opp et omdømme som var provoserende, innovativ, selvsikker, energisk, uredd, opprørsk og vinnende. Dette omdømmet mener jeg viser både positive og negative sider. Northug er omdiskutert for hans provoserende uttalelser, men dette kan samtidig vise selvsikkerhet og målbevissthet, noe som gjenspeiles i beskrivelsen av hans forhold til janteloven. Dette er gjennomgått da hans omdømme før krisen kan ha hatt en innvirkning på hvordan han formulerte sine retoriske strategier og utfallet av hans unnskyldning.

4.1.2 Krasjet på Byåsen

Petter Northug stod overfor den største krisen i sin karriere som skiløper, da han natt til søndag 4. mai 2014 kjørte i alkoholpåvirket tilstand. Med en kompis i passasjerstet krasjet Northug i et autovern på Byåsen i Trondheim. Ved halv seks-tiden søndag morgen publiseres den første omtalelsen om hendelsen i Adresseavisen. Artikkelen beskriver en bilulykke, men det var på dette tidspunktet ikke kjent hvem som eier bilen som har krasjet eller hvem som har kjørt den (Wangen, 2014). Avisen meldte at to personer ble kjørt til sykehuset (Wangen, 2014).

Senere på formiddagen blir det kjent at det er Petter Northug som eier bilen som krasjet den natten. Det blir skrevet til sammen 345 artikler med navnet ”Petter Northug” i seg denne

dagen. Selv om eieren av bilen raskt ble kjent, ble det ikke før senere bekreftet hvem det var som kjørte bilen. Kjennelsen om at Northugs bil hadde vært involvert i ulykken på Byåsen skapte en mengde rykter og Northugs manager, Are Sørum Langås, sier til mediene: ”Petter Northug er i dialog med politiet”. Noe som skaper en enda større rykteflom rundt hendelsen, da ordet dialog problematiseres (Nyrønning, 2015, 14). Nyrønning skriver at Sørum Langås sin uttalelse kan ha forsterket antagelsen blant folket om hvem som kjørte bilen (2015, 11). Grafen nedenfor² viser antallet artikler som ble skrevet i norske medier de første tre ukene etter ulykken med dette søket i seg: ”Petter Northug”.

Are Sørum Langås forteller i boken til Nyrønning (2015) om, det han beskriver som, et ekstremt mediepress som stod på da eieren av bilen ble kjent. Blant annet skal det ha kretset et pressehelikopter over Langås sin private bolig, samtidig som han stod inne på politistasjonen og prøvde å finne en måte å få Northug ut av stasjonen på uten å bli sett av den store pressemassen, som hadde samlet seg på utsiden av politistasjonen (Nyrønning, 2015, 18-19). ”I den grad vi har fått noe særbehandling her, så er det at politiet kjørte en uttrykning, med Petter godt skjult”, sier Sørum Langås i ”Sirkus Northug: Nedturen” (Sæther, Caspersen og Seim, 2014a). I tillegg til det som beskrives som et ekstremt mediepress på politistasjonen og på Northug selv, følte også hans familie på presset. Journalister skal ha kjørt rundt huset til Northugs nærmeste familie i et forsøk på å få kontakt og flere skal ha stått på dørkarmen i et forsøk på å få en kommentar fra Northugs nærmeste familie

² Graf hentet fra medieovervåkingstjenesten Retriever, som er en betalingstjeneste, etter søk på ”Petter Northug” i perioden 04.05.14 – 26.05.14, i alle norske medier. Denne perioden er valgt da dette er den mest relevante og aktuelle tidsperioden for denne oppgaven.

(Nyrønning, 2015). Når foreldrene, May Iren og John, skulle forlate huset var de redd for å bli forfulgt av pressebiler og forteller i boken til Nyrønning at de følte seg forfulgt et godt stykke før de fikk ristet dem av seg (2015, 21-24). Dette kan illustrere den oppmerksomheten som oppstod rundt hendelsen. Northug selv skal ha vært på politistasjonen da dette foregikk.

Tiltalebeslutningen viser at Northug ved tre anledninger avga falsk forklaring det første døgnet (Murtnes, 2014). Første gang i hans bopel, da han forklarte at han hadde vært passasjer i bilen, andre gang i politibilen på vei til stasjonen sa han det samme og tredje gang i et avhør på formiddagen på stasjonen hvor han forklarte at han var passasjer igjen (Murtnes, 2014). Før Northug forlot politistasjonen, i all hemmelighet, tilstod han handlingene i et siste avhør. Langås la en kriseplan og bestemte at Northug skulle reise til en hytte i Åre (Nyrønning, 2015, 26). Dit var også foreldrene på vei. Det ble også hyret inn en kriserådgiver, som er anonym. Kriseteamet bestod derfor av: manager Are Sørum Langås, broren Even Northug, faren John Northug, treneren Stig Rune Kveen og den anonyme kriserådgiveren. I tillegg bistod mamma May Iren Northug og broren Thomas Northug.

Søndag kveld bestemte teamet seg for å sende ut en pressmelding, hvor Petter Northug innrømte fyllekjøringen og ba om unnskyldning. Dette ble første gangen Northug uttalte seg etter fyllekjøringen offentlig. Mandagen etter hendelsen ble kjent for offentligheten, ble det skrevet 952 artikler som inneholder navnet ”Petter Northug” i norske medier. Ved siden av de norske mediene var Northugs fyllekjøring også omdiskutert i utenlandske medier. Northug har i etterkant av krisen uttalt at det søndag kveld virket fjernt for han å møte pressen, men at han bestemte seg for å beklage hendelsen for det norske folk mandag formiddag, med bakgrunn i råd fra kriserådgiveren om å møte pressen raskest mulig (Sæther, Caspersen og Seim, 2014a). Klokken 14.00 ble det derfor avtalt at det skulle bli gjennomført intervjuer med Adresseavisen, VG og TV2, i den rekkefølgen. Resten av formiddagen på mandag gikk derfor til å forberede Northug på hvilke spørsmål og vinklinger journalistene ville kunne komme med. I tillegg planla temaet hvordan Northug burde møte de spørsmålene han kunne få fra journalistene (Nyrønning, 2015, 33).

”Jeg måtte gi min versjon, å stå frem på denne måten var en nødvendighet, og jeg aktet ikke å bryte av opptaket selv om gråten holdt på å overmanne meg et par ganger”, sier Northug i boken til Nyrønning (2015, 84). Intervjuene får mye oppmerksomhet i mediene og det kan antas å være derfor mandagen er den dagen det ble skrevet flest artikler om Petter

Northug i løpet av krisen, samt at pressemeldingen ble publisert kvelden før og det ble fortsatt skrevet om dette i mediene mandag morgen.

Dagen etter intervjuene ble gjennomført mente Northug at han hadde gitt en god forklaring og unnskyldning til folket (Sæther, Caspersen og Seim, 2014a). På bakgrunn av dette begynte han tirsdag morgen på ”veien tilbake”. Sammen med trener Stig Rune Kveen dro han på trening. Mens Northug fokuserte på veien fremover på treningsbanen blir det skrevet 434 artikler med navnet hans i mediene i løpet av tirsdagen. De omhandler i stor grad hvorvidt Northug har blitt tilgitt eller ikke og om han vil komme tilbake med den samme kraften i skisporet igjen.

De to følgende dagene, onsdag og torsdag, falt antall artikler med navnet Petter Northug i seg. Torsdag 8. mai, fire dager etter hendelsen, var NRK med Northug på trening på Meråker. I videointervjuet var Northug ikledd treningsklær og hadde rulleski på beina. Northug viste gjennom sine uttalelser til avisen at han var klar for å komme ordentlig i gang med treningen igjen (Bentsen, Murtnes og Nilsen, 2014). Denne dagen ble det publisert 191 artikler som inneholdt navnet Petter Northug, ifølge Retriever. Det ble også publisert tall fra VG, denne dagen, som viste at de hadde hatt rekord i antall lesere på mobil søndagen etter fyllekjøringen, med nær 1,3 millioner unike brukere (Dagens Næringsliv, 2014). I gjennomsnitt har VG Mobil omtrent én million brukere per dag (Dagens Næringsliv, 2014). Dette kan illustrere den enorme interessen hos VGs lesere rundt hendelsen.

12. mai, gikk antall artikler om Petter Northug opp igjen. Dette var på grunn av at hovedsponsorene til Northug meldte at de var i samtaler med skistjernen i forhold til et fortsatt samarbeid og mediene spekulerte i hvorvidt samarbeidet ville vedvare. I tillegg ble promillen til Northug under fyllekjøringen kjent for Sør-Trøndelag politidistrikt. Hva promillen var ble det ikke sagt noe om på dette tidspunktet, det ble kun meldt at promillen var kjent (Kilnes, Solberg og Langørgen, 12.05.14).

I de to neste dagene ble det skrevet det svært lite om Northug, sammenlignet med uken før, men 15. mai kom det en liten topp og det ble skrevet nesten 200 artikler med navnet ”Petter Northug” i seg, og det ble skrevet 302 artikler dagen etter. Det er samarbeidet med COOP som skapte mye oppstyr disse dagene. COOP var ikke sikre på om de vil fortsette samarbeidet og de stilte krav til stjernen om at han måtte å bytte ut støtteapparatet sitt

(Tjærnås, 2014). Dagen etter var det trenervalget som skaper mye debatt. Spørsmålene handler om hvem som kunne klare å få Northug på rett vei igjen. Fra 16.05.14 synker antallet artikler som inneholder navnet Petter Northug og holder seg på et lavere nivå ut over den valgte perioden.

Denne gjennomgangen viser at hendelsen tilfredsstillende de kriteriene til hva som kalles en krise basert på Coombs (2012) og Millar og Heaths (2012) definisjoner, som ble gjennomgått i kapittel 2.2. Det fordi fyllekjøringen var en uforventet hendelse som truet Northugs omdømme.

Oslo 20130318. Petter Northug-fans under sprittaskshow i langrenn på Bislett stadion i Oslo mandag kveld. Supporterklubben til vinneren av 100 meter sprint, Ludvig Sæghen Jensen, i bakgrunnen til venstre. Foto: Vegard Grøtt / NTB scanpix

Det norske folk: – Petter, vi støtter deg!

I en meningsmåling gjort for TV 2 svarer et overveiende flertall at de støtter skistjernen etter fyllekjøringen.

Kristoffer Hovde Andersen

4.1.3 Krisen begynner å gå over

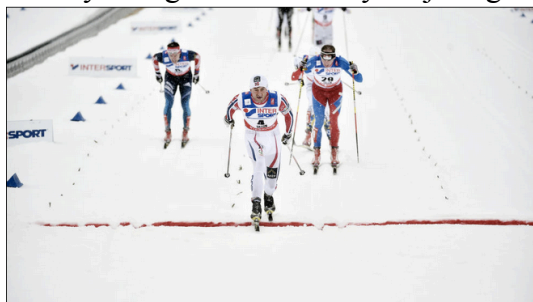
Selve krisen begynte å gå over etter intervjuet med NRK var publisert og Northug så ut til å fått tilgivelse fra det norske folket ifølge undersøkelsene publisert av VG og TV2 (Christiansen, Strøm og Mangelrød, 2014; Hovde Andersen, 2014). Bildet til venstre er hentet fra TV2 artikkel om undersøkelsen. ”Da ser man endelig lyset i tunnelen. Og det, det lyset sier er at Petter skal tilbake som

skiløper”, sa Northug om undersøkelsene senere på året (Sæther, Caspersen og Seim, 2014a). Etter at den største delen av unnskyldningen var gjennomført fokuserte Northug på trening og holdt mediefremtredelsene til et minimum. I september ble den første utgaven av boken til Nyrønning publisert. I boken fremkommer promillen Northug hadde under fyllekjøringen, som var første gang noen omtalte den konkrete promillen i offentligheten. Northug hadde 1,65 i promille da han krasjet i autovernet (Nyrønning, 2015, 82). En slik promille beskrives gjerne som overstadig beruset, men dette er individuelt (Nilsen, 2014). Senere den uken, 16.09.14, kom tiltalen mot Northug. Han var tiltalt på fem punkter som omhandlet at han hadde kjørt med for høy promille i forhold til loven, kjørt i 80 kilometer i timen i en 40-sone og forlatt bilen og en passasjer uten å varsle politiet (Murtnes, 2014). Samme dag som tiltalen ble kjent, publiserte også TV2 en del av dokumentarserien Sirkus Northug, som omhandlet fyllekjøringen. Der Northug selv snakker om hendelsesforløpet og følelsene rundt dette (Sæther, Caspersen og Seim, 2014a). I tillegg er hans nærmeste familie og kriseteam

intervjuet i denne dokumentaren. I oktober ble han dømt til 50 dagers ubetinget fengsel, men med forbehold om at han kunne sone i sitt hjem med fotlenke, i tillegg til en bot på 185.000 kroner. Han mistet også førerkortet for «alltid», noe som vil si i fem år i Norge (Saltbones, Bråten og Solberg, 09.10.14).

I den følgende perioden etter tiltalen holdt Northug seg unna mediene. Det ble spekulert i om han holdt seg unna mediene fordi han var redd for å bli konfrontert med fyllekjøringen (Hagen, Auger og Igland, 2015). I sammenheng med rettsaken ble det avholdt en pressekonferanse der Northug uttalte seg om dommen og om veien videre. Der unnskyldte han seg igjen for de handlingene som var utført i mai samme år, legger vekt på at han har hatt en tøff tid siden hendelsen fant sted og uttrykker skam (Persson et al. 2014). Samtidig påpeker han at han er innforstått med dommen og klar for å ta straffen.

På bakgrunn av at Northug fikk sone med fotlenke (Løfaldli, 05.02.15), kunne han fortsatt gå på ski og ski-VM ble på den måten reddet for hans del. Etter at unnskyldningen var gjennomført viet Northug all sin tid til å gjøre seg klar for VM i Falun, Sverige (Sæther, Caspersen og Seim, 2014b). Etter en dårlig sesong med OL i Sotsji i 2013 og fyllekjøring i mai 2014, uttrykte han at han var mer motivert enn noen gang til å slå svenskene i Sverige og ta mange gull i VM (Sæther, Caspersen og Seim, 2014b). Dette gjenspeiles også i unnskyldningen hans etter fyllekjøringen og dette vil bli diskutert i kapittel 5. Northug

GULL: Petter Northug til seier i 49 kilometer, før han hentet fram kreftene og regjerte parkerte konkurrentene på oppløpet. Foto: Hans Arne Vedlog / Dagbladet

Northug spurtet konkurrentene i senk og ble VM-konge

Femmilsgull.

TORMOD BRENNÅ [tom@dagbladet.no](#) | [@dagbladet](#)
MARTHE BILE [mh@dagbladet.no](#) | [@dagbladet](#)
HANS ARNE VEDLOG [hav@dagbladet.no](#) | [@dagbladet](#)
BJØRN LANGSEM [bjl@dagbladet.no](#) | [@dagbladet](#)

Northugs prestasjoner under VM i Falun (Brenna et.al. 2015).

beskriver i etterkant 2014 som sitt ”uår”, fordi det inneholdt mange skuffelser både i og utenfor skisporet, og han nådde sin bunn med fyllekjøringen (Sæther, Caspersen og Seim, 2014b). I Falun ønsket Northug å snu denne trenden, noe han gjorde ved å ta med seg fire gull fra Sverige i sprint, femmil, stafett og lagsprint. Han spurtet konkurrentene i senk og omtales igjen som VM-kongen (Brenna et.al. 2015). Bildet til venstre er hentet fra Dagbladet som omtaler

4.2 Det påtrengende problemet

I Lloyd Bitzers (1968) teori om den retoriske situasjonen hevder han at en situasjon er retorisk når man har en feil eller hindring som krever at noen reagerer og gjennom diskurs kan endre denne situasjonen til det bedre (Bitzer, 1968). Det retoriske problemet utgjør denne feilen eller hindringen, og et problem er retorisk dersom det kan løses ved hjelp av diskurs. Krasjet på Byåsen fikk i første omgang ikke så mye oppmerksomhet i mediene. Først når det ble kjent at eieren av bilen var Petter Northug, fikk hendelsen stor oppmerksomhet både i norske og utenlandske medier. Det hadde blitt utført en straffbar handling og det ble spekulert mye i hvem som var sjåfør av bilen, fordi personen hadde satt både seg selv og andre i fare ved å kjøre i alkoholpåvirket tilstand og dermed krasje. Etter at det ble kjent at Northug eide bilen var journalistene ifølge Nyrønning, ivrige på å finne ut hvem som hadde forårsaket ulykken og de kretset om politistasjonen (2015, 14). Dette gjorde at situasjonen krevde en respons for å løse et påtrengende problem. Når et problem kan løses gjennom kommunikasjon, via skrift eller tale, er det snakk om et retorisk problem (Bitzer, 1968, 7).

Northug stod overfor en krise der hans omdømme som en seriøs skiløper stod på spill. Han hadde blitt tatt for å ha brutt loven og satt seg selv og andre i fare. Northug kunne da velge å sette punktum for karrieren og avslutte karrieren som skiløper, eller han kunne velge å respondere i et forsøk på å få tilgivelse og slik fortsette som skiløper. Northug har uttrykt ettertid hva han tenkte rett etter ulykken: ”Jeg føler hele verden rase sammen, og jeg vurderte å takke for meg å reise så langt unna som man kunne komme” (Sæther, Caspersen og Seim, 2014a). Også i boken til Nyrønning hevdes det at Northug vurderte å flykte fra situasjonen. Etter samtaler med familien endret holdningen seg: ”Jeg greide å definere hendelsen til å bli en motivasjonsfaktor. Den skulle trigge meg til å reise kjerringa, komme tilbake og vise at jeg fortsatt skal kjempe om gull i internasjonalt langrenn” (Nyrønning, 2015, 84). Det fremkommer fra dette sitatet at Northug ønsket å fortsette karrieren som langrennsløper.

På bakgrunn av denne gjennomgangen vil det påtrengende problemet i denne situasjonen være for Northug å få lagt denne hendelsen bak seg og få tilgivelse fra publikum. Han kunne definere hendelsen som en enkelthendelse og på den måten fortsette karrieren som skiløper i verdensklassen. Dette problemet kan derfor løses eller modereres ved hjelp av kommunikasjon i form av skrift eller tale, en retorisk respons. Northug måtte kommunisere med sitt publikum får å kunne få tilgivelse fra dem. Retoriske situasjoner kan kreve

forskjellige former for respons. Et verktøy man kan ta i bruk for å beskytte sitt omdømme er apologia, som handler om å forsvare seg når man har gjort noe urett (Kjeldsen, 2015, 15). Å unnskyldte seg er en form for forsvar innenfor krisekommunikasjon, og utgjør derfor en retorisk respons i en retorisk situasjon. Keith Michael Hearit (2006) har utviklet en modell for hvordan man kan unnskyldte seg som følge av en krise. Målet med denne modellen er å oppnå forsoning. Siden det i caset med Northug er utført en straffbar handling og målet med å kommunisere er å få tilgivelse, vil denne situasjonen kreve at Northug unnskylder seg for sine handlinger. Å unnskyldte seg blir derfor den retoriske responsen til Northug i denne situasjonen. Kriserådgiveren ønsket å oppnå rask tilgivelse og John Northug forteller;

Kriserådgivningen fremholdt at jo før Petter ovenfor det norske folk beklaget det som hadde skjedd, uttrykte anger og fremholdt at han ville ta sin rettmessige straff, desto lettere ville det bli å få tilgivelse (Nyrønning, 2015, 27).

John påpeker at de i løpet av kvelden på hytta ble enige om at å flykte fra situasjonen ville gjøre han til en jaget mann, og at det derfor heller måtte stå frem og ta ansvar for sine handlinger (2015, 27-28). Teamet bestemte seg for å ta kontroll over situasjonen gjennom å sende ut en pressemelding, som ble den første delen av Northugs offentlige unnskyldning. Klokket 21.00 ble pressemeldingen sendt ut fra manageren Are Sørum Langås, slik at den akkurat rakk nyhetssendingen på TV2. I pressemeldingen tilstod Northug å ha forårsaket ulykken i alkoholpåvirket tilstand og ber om unnskyldning. Pressemeldingen bestod av en blanding av fortellende tekst og ferdigskrevne replikker, noe som ifølge Nyrønning, gir avsenderen mer styring på hva som blir skrevet i mediene og sitatbruk (2015, 29). Pressemeldingen vil analyseres utdypende i kapittel 5.

I kapittel 2 ble Coombs og Holladays (2005) undersøkelse om hvordan publikums følelsesmessige forhold til en organisasjon kan påvirke en kriserespons. Undersøkelsen viste at man i en krise vil ha fordel av å vekke sympati hos publikum og at det da ville være enklere å forsvare omdømmet (Coombs og Holladay, 2005, 275). For Northug kan det være en fordel å vekke sympati hos publikum når målet er tilgivelse. Det på bakgrunn av at dersom publikum har sympati for Northug, vil de ”føle med han”.

Dagen etter intervjuene med Adresseavisen, VG og TV2 ble publisert, to dager etter pressemeldingen ble sendt ut, ble det gjennomført et par spørreundersøkelser som omhandlet

Petter Northug. Blant annet viste en landsomfattende undersøkelse gjennomført av Infact på vegne av VG, at 62 prosent mente Northugs beklagelse var oppriktig (Christiansen, Strøm og Mangelrød, 2014). Spesielt i Trøndelag hadde folk tro på at beklagelsen var oppriktig, der 71,5 prosent svarte ja på dette spørsmålet. VG spurte i samme undersøkelse om; «Bør man få tilgivelse for noe slikt når man åpent står fram og ber om unnskyldning». Nesten 80 prosent krysset av på ja-alternativene som var «ja, alltid» eller «ja, i de fleste tilfeller» (Christiansen, Strøm og Mangelrød, 2014). I TNS Gallup sin meningsmåling gjennomført på vegne av TV2, som nevnt tidligere, svarte flertallet på 69,4 prosent at de tilga skistjernen (Hovde Andersen, 2014). I tillegg viste undersøkelsen at 67 prosent hadde tro på at stjernen ville gjøre comeback i skisporet.

4.3 Retorisk publikum

Ifølge Bitzer (1968) består publikum i en retorisk situasjonen utelukkende av de menneskene som er tilbøyelige til å la seg bli påvirket ved hjelp av kommunikasjon og på den måten være med på å gjøre en endring (1968, 7). Petter Northugs publikum i denne situasjonen er derfor de som kan bli påvirket av Northugs uttalelser og har mulighet og vilje til å være med på å skape forandring som vil modifisere det påtrengende problemet. Altså de som Northug ønsker tilgivelse av i denne situasjonen. Mediene ønsket å få en uttalelse fra Northug, da det ble kjent at det var hans bil som krasjet i autovernet. På bakgrunn av dette hadde Northug muligheten til å nå ut til et stort publikum.

Valget av hvilke medier som skulle få intervju Northug etter hendelsen, var ifølge Sørum Langås ikke tilfeldig (Nyrønning, 2015, 32). Adresseavisen ble valgt på bakgrunn av et ønske om at unnskyldningen skulle nå ut til regionens lesere, siden hendelsen utspant seg der avisen er regionsavis, i Trondheim, samt til landets lesere via Adresseavisens samarbeidende aviser (Nyrønning, 2015, 32). VG ble også valgt på bakgrunn av et ønske om å nå ut til brorparten av landets lesere. TV2 ble valgt som distributør av fjernsynsutsendelsen, og dette påstås å ha vært et mer tilfeldig valg (Nyrønning, 2015, 32-33). Adresseavisen og VG måtte akseptere en sperrefrist frem til TV2 forhåndsannonserte intervjuet med Northug i forkant, av det Nyrønning beskriver som, den viktigste nyhetssendingen (2015, 33), som nevnt tidligere.

Northug har flere ganger gått langrennsløp for landslaget og representert Norge i forskjellige mesterskap. På hans Facebook-side hevdes det at hans ”prestasjoner har gjort han til en

person alle kjenner – og de fleste har en mening om” (Facebook-Petter Northug). På bakgrunn av dette argumenteres det for at den norske befolkningen ville være en stor del av Northugs publikum i denne situasjonen. Han vil kunne trenge deres tilgivelse for å kunne fortsette som langrennsløper. Etter hendelsen ble det fra flere hold påpekt i mediene at den norske befolkningen raskt tilgir (Ytterstad, 2014: Sunde Hoel og Morvik, 2014: Sørenes, 2014). Rektor ved Markedshøyskolen, Trond Blindheim, sa til Dagbladet at nordmenn spesielt er tilgivelige overfor de som har tilført dem noe positivt, som i tilfellet med Northug er gull i skisporet (Ytterstad, 2014). Statsminister Erna Solberg mente også at man i det norske samfunnet fant tilgivelse dersom man soner straffen man får (Sørenes, 2014).

For å kunne få delta i kommende skiløp ville Northug også være avhengig av tilgivelse fra folk innenfor skisporten, da det er de som tar avgjørelser for hvem som vil kunne delta i internasjonale skiløp og representere Norge i blant annet VM i Falun, som tidligere ble definert som Northugs motivasjon for å komme tilbake i skisporet. Innenfor skisporten var det delte meninger om tilgivelse, da toppidrettssjefen Tore Øverbo mente at det var utilgivelig å kjøre i alkoholpåvirket tilstand, mens langrennssjefen Åge Skinstad mente at det var mulig å tilgi (Wedervang, 2014).

”Ovenfor foreldrene ga Petter klart uttrykk for at han ikke ville kunne fortsette som profesjonell skiløper uten dem, og gjentok at alt han hadde oppnådd, i bunn og grunn var farens verk”, sier Sørum Langås i boken til Nyrønning (2015, 26). Dette viser at Northug var avhengig av tilgivelse fra sine foreldre for å kunne fortsette karrieren som skiløper. En tilgivelse fra folk innenfor mediebransjen vil også være hensiktsmessig for Northug, da det er de som distribuerer informasjon gjennom nyheter til den norske befolkningen. Mediene anses som en viktig kanal for offentlig kommunikasjon og omtales som ”den fjerde statsmakt”, og tolkes som en kritisk og kontrollerende innsats på folkets vegne (Allern, 2001, 15 og 43). Mediefolk vil derfor kunne utgjøre en del av Northug publikum. På bakgrunn av denne gjennomgangen finnes det grunnlag for å si at Northugs publikum i denne situasjonen er det norske folk, folk innenfor skisporten, familie og mediefolk. Dette publikumet ville kunne la seg påvirke ved hjelp av kommunikasjon og de ville kunne løse eller modifisere det påtrengende problemet.

4.4 Føringer

Den retoriske situasjonen inneholder også et sett av føringer for hvordan man skal reagere i den gitte situasjon på et retorisk problem. Disse føringene er dannet av personer, hendelser, objekter og relasjoner, som er en del av situasjonen fordi de har makten til å begrense beslutninger og handlinger som er nødvendige for å endre problemet (Bitzer, 1968, 8).

Petter Northug utførte en handling som strider mot den norske loven. Han kjørte i alkoholpåvirket tilstand og brøt dermed vegtrafikkloven. Dette er en ikke-fagteknisk føring som har en innvirkning på hvordan Northug bør respondere i situasjonen. Som en lovbryster måtte Northug altså forholde seg til de føringene som er satt i vegtrafikkloven. Med en promille mellom 0,2 og 0,5 idømmes det som regel ikke fengsel, mens alt over kan føre til fengselsstraff (Hofstad, 2014). En lovbryster vil risikere å møte et publikum som stiller seg kritiske til det man har å si. Det fordi det å bryte med lovfestede regler kan ses på som et brudd med bestemte verdier, normer eller moralske koder (Allern og Pollack, 2012, 15). Hvorvidt et overtramp fører til en krise eller ikke vil variere i forhold til hvilket land man forholder seg til. I Skandinavia har man en politisk kultur der lovgivning og offentlig regulering spiller en stor rolle (Allern og Pollack, 2012, 15). Politiske skandaler inneholder ofte brudd på avgjørelser, regler eller vedtekter med tilknytning til økonomi (2012, 15). Som eksempler på slike overtredelser trekker Allern og Pollack frem brudd på trafikkloven. Allern og Pollack (2012) retter seg mot politikere, men dette kan også ses i sammenheng med Petter Northugs situasjon, da han er en offentlig person som en profesjonell langrennsløper. Med denne profesjonen følger det også et sett med forventninger fra publikum om at han skal følge loven og ikke gjøre noe som vil gå ut over hans karriere som langrennsløper for Norge.

Kommunikasjonsrådgiveren Jarle Aabø påpekte denne problematikken overfor VG dagen etter hendelsen; ”Det er en grunnleggende holdning i Norge om at det å kjøre bil, samtidig som man er påvirket av alkohol, er noe man ikke gjør. Det er skam. Og det finnes i førsteomgang ingen tilgivelse” (Christiansen og Mangelrød, 2014). Statsminister Erna Solberg uttalte til TV2 at promillekjøring er en alvorlig hendelse og på spørsmål om det er en formildende omstendighet fordi Northug er en idrettsutøver svarte Solberg: ”Det er det ikke. Men det skal heller ikke være forsterkende. Han skal behandles som hvilken som helst 28-åring som har kjørt med promille, krasjet og vært farlig i trafikken” (Hystad, 2014). Denne problematikken, med lovgivningen, må derfor Northug forholde seg til når han skal

unnskyldte seg, da hans publikum vil være innenfor Skandinavia og på bakgrunn av Allern og Pollacks beskrivelser (2012,15), vil lovgivningen spille en stor rolle for hans publikum.

At Northug har gjort noe galt og skal beklage det han har gjort, kan forstås som en føring i seg selv. Det fordi at dersom beklagelsen skal lykkes må formen på unnskyldningen ha et sett med karakteristika. Keith Michael Hearit presenterte Apologetic Ethics (2006) som er en etisk tilnærming til hvordan man skal utføre apologia og forsvare seg i en krise. Denne teorien inneholder blant annet seks karakteristika for krav til form, som den som unnskylder seg må forholde seg til dersom unnskyldningen skal lykkes (Hearit, 2006, 64). Noen av disse karakteristikaene kan ses på som fagtekniske føringer. For eksempel at unnskyldningen må være sannferdig. Det handler om at man må legge frem all informasjon om saken og ikke skjule viktig informasjon (Hearit, 2006, 64). I pressemeldingen og intervjuene Northug utførte etter hendelsen fremstod han som sannferdig ved at han virket som han ga all informasjon om saken og forklarte detaljert om hendelsesforløpet.

Hearit skriver også at en unnskyldning må være oppriktig. Noe man kan gjøre gjennom å vise ekte anger, forståelse og ved å demonstrere at man har riktig intensjon med unnskyldningen (Hearit, 2006, 65). Northug må derfor forsøke å overbevise sitt publikum om at han unnskylder seg med bakgrunn i riktige intensjoner og ikke bare av økonomiske eller operasjonelle grunner. Han forholder seg til oppriktighet som en føring ved å uttrykke at han ”vil på det dypeste beklage det som har skjedd” (Nyrønning, 2015). Den landsomfattende undersøkelsen Infact gjorde for VG viste at 62 prosent av de spurte opplevde beklagelsen til Northug som oppriktig (Christiansen, Strøm og Mangelrød, 2014). Bare 16,9 prosent mente at han gjennomførte seansen fordi han var tvunget til det. Disse resultatene tyder på at Northug var vellykket i forsøket på å forholde seg til denne føringen. Denne problematikken vil bli diskutert i større grad i kapittel 5.

I tillegg til at unnskyldningen må være sannferdig og oppriktig må den også gis på det rette tidspunktet. Ifølge Hearit bør unnskyldningen forekomme så fort synderen kan identifisere handlingen (2006, 66). Petter Northugs kriserådgiver, som var hyret inn for å rådføre Northug de første dagene etter hendelsen, la vekt på at Northug ville dra fordel av å oppnå tilgivelse så raskt som mulig (Nyrønning, 2014, 27), som nevnt ovenfor. Derfor var han opptatt av at jo raskere Northug beklaget seg overfor det norske folk, jo enklere ville det være å få tilgivelse. På bakgrunn av dette ble pressemeldingen sendt ut søndag kveld, som en start på en offentlig

beklagelse. I pressemeldingen påpeker han at han vil uttale seg i utdypende grad om hendelsen, men at han trenger å få samlet trådene først (Nyrønning, 2015). Dagen etter publiseres intervjuene med Adresseavisen, VG og TV2.

Ifølge Hearit (2006) må unnskyldningen også være frivillig, altså gitt av fri vilje og ikke av tvang, for at den skal lykkes. Med det menes det at den som unnskylder seg velger å unnskyldes seg på grunnlag av moralsk refleksjon (2006, 67). Hvis ikke unnskyldningen er frivillig har ikke publikum noen grunn til å stole på at unnskyldningen er sannferdig eller oppriktig. Etter en lang karriere som langrennsløper påpeker Nyrønning (2015) at Northug har blitt svært medievant. Northug hevder i boken til Nyrønning at han derfor ikke fant det så altfor vanskelig å la seg bli intervjuet av Adresseavisen og VG, men at det var noe tøffere enn forventet å opptre foran et fjernsynskamera med TV2 (2015, 84). Som nevnt ovenfor uttrykte Northug i pressemeldingen et ønske om å fortelle sin versjon av hendelsen (Nyrønning, 2015, 29). Dette ønsket påpeker han også i intervjuene med Adresseavisen, VG, TV2 og NRK. På den måten forholder han seg til denne føringen og viser overfor sitt publikum at unnskyldningen er gjort av eget ønske.

Northug må også henvende seg til hele sitt publikum når han unnskylder seg. Det handler om å være moralsk ansvarlig overfor de som har et moralsk krav (Hearit, 2006, 68). I kapittel 4.3 har det blitt gjennomgått hvem som utgjør Northugs publikum i denne situasjonen. I hans unnskyldninger påpeker han at det er viktig for han å kunne fortelle hva som har skjedd (Avlesen og Skeie, 2014). At han forholder seg til hele sitt publikum i denne settingen, gjenspeiles i at han forklarer seg gjennom mediene slik at unnskyldningen når flest mulig.

Hearit (2006) påpeker også at unnskyldningen må også gis i den riktige konteksten. Med dette menes det at man må velge riktig sted og medium å gi unnskyldningen i, slik at den er tilgjengelig for alle i hans publikum (Hearit, 2006, 68). Som nevnt tidligere i oppgaven, valgte Northug og hans team å sende ut en pressemelding slik at de ville ha kontroll over formidlingssituasjonen (Nyrønning, 2014, 29-30). I tillegg har det blitt påpekt ovenfor hvordan Northug og hans kriseteam strategisk valgte ut hvilke medier som fikk intervju Northug, og dermed fikk distribuere hans unnskyldning, på bakgrunn av deres lesere. På den måten forholdt Northug seg til denne føringen.

4.5 Muligheter

I kapittel 2 ble det redegjort for kritikk mot Bitzers (1968) teori om den retoriske situasjonen, der en diskusjon om mangelen på retoriske muligheter ble trukket frem. Flere teoretikere har kritisert Bitzer for å kun fokusere på føringene i den retoriske situasjonen, og de argumenterer for at retoren har et større kreativt spillerom enn det Bitzer legger til grunn og det derfor også finnes en rekke muligheter en retor kan benytte seg av (Vatz, 1973; Miller 1972; Ihlen, 2013; Kjeldsen 2014). Problemstillingen i denne oppgaven fører dithen at det vil være hensiktsmessig å analysere hvilke retoriske muligheter Northug kunne benytte seg av for å overbevise sitt publikum. På bakgrunn av dette vil talerens kreative muligheter i den retoriske situasjonen bli diskutert.

En mulighet for Northug i denne situasjonen er den posisjonen han har bygd seg opp gjennom sin karriere som langrennsløper. Tidligere har det blitt redegjort for Northugs omdømme før krisen inntraff. Det argumenteres for at Northug hadde bygd seg opp et omdømme som provoserende, innovativ, selvsikker, energisk, uredd, opprørsk og vinnende. I kapittel 2.3.3 ble teorien om ”The Halo Effect” diskutert. Dette handler om at et fordelaktig omdømme vil kunne skape en slags glorie-effekt, som beskytter omdømmet fra enhver trussel (Coombs og Holladay, 2006, 125). Man bygger opp en slags ”sparekonto” med godt omdømme, eller ”goodwill”, som man kan ta av når en krise inntreffer. Northug har figurert i mediene siden sitt gjennombrudd i 2006, da han skapte flere overskrifter etter at han ikke fikk delta i OL i Torino. Som nevnt tidligere har han vunnet mange medaljer for Norge og omtales som ”Norges skikonge” (Nesje, 2015; Løfaldli, 2016). Ola Gaute Aas Askheim, som er administrerende direktør i Opnion og lektor på høyskolen Westerdals ACT i Oslo, påpekte denne muligheten for Northug i et intervju med TV2, hvor det ble diskutert hvordan dette kan ha en innvirkning på omdømmet; ”Man nærmest bygger seg opp en buffer gjennom å være en knakende god skiløper. Det er han jo i utgangspunktet. Det er ganske uomtvistelig. Hvis han hadde gått fortere på ski i Sotsji så kan det godt tenkes at han hadde hatt mer å gå på nå” (TV2, 2014). Med bakgrunn i teorien om ”The Halo Effect” er det grunn til å tro at dersom Northug presterer i skisporet vil dette kunne bygge opp en glorie-effekt som gjør at publikum i større grad aksepterer overtramp. Slik er den posisjonen Northug har opparbeidet seg en mulighet for han i denne situasjonen. Gjennom det han har prestert i skisporet og den posisjonen han har som en av Norges fremste skiløpere, kan Northug ha opparbeidet seg en buffer som han kan benytte i denne situasjonen.

Cicero skrev: "Cuiusvis hominis est errare, nullius nisi insipientis in errore perseverare" (Gjengitt av Kaggerud, 2009). Sitatet handler om at ethvert menneske kan ta feil, men bare tåpen holder fast ved sin feiltagelse (Kaggerud, 2009). Denne problematikken kan ses på som en mulighet for Northug i denne situasjonen, ved å påpeke at det er menneskelig å feile. Dermed vil Northug kunne avdramatisere de handlingene som ble utført. Utrykket om at det er menneskelig å feile vil også kunne skape identifiserende følelser hos Northugs publikum. Burke hevder at det må finnes adskillelse, samtidig som det alltid vil finnes noen likheter, og derfor finnes det alltid en mulighet for retorikk gjennom identifikasjon (Burke, 1969, 20). Det kan argumenteres for at det finnes adskillelse mellom Northug, som en av verdens beste skiløpere (Bryhn, 2015), og hans publikum. Men det finnes også en likhet mellom dem da Northug og hans publikum er menneskelige og de er derfor tilbøyelige til å feile i like stor grad. På den måten fremstår denne problematikken som en mulighet for Northug i denne situasjonen. I tillegg kan det være en mulighet for Northug å påpeke at han ikke vil være en tåpe å gjenta de feiltagelsene som har blitt utført. Presidenten i Det internasjonale skiforbundet, Gian Franco Kasper, påpekte også i mediene etter hendelsen med Northug, at det er menneskelig å feile; "Jeg også synes synd på ham, men slikt skjer. Vi bør ikke overdrive det" (Lersveen, 2014). Han påpekte at fyllekjøringen ikke var bra for sporten og dens omdømme, men sier samtidig at det er menneskelig å feile (Lersveen, 2014).

En undersøkelse som Ipsos MMI gjorde for Gjensidige, som ble publisert noen måneder etter Northugs ulykke, viste at én av tre nordmenn tror de har kjørt med promille (Hofstad, 2014). Dette understreker derfor at det er menneskelig å feile og at en stor del nordmenn kan kjenne seg igjen i å ha begått en slik feil. Derfor fremstår dette som en mulighet for Northug.

Allern og Pollach skriver at mektige personer i samfunnet har blitt mer synlige i mediene de siste årene med fremvekst av nye medier (2012, 15). Som nevnt står lovgivningen høyt i de Skandinaviske kulturene og derfor vil Northug som en offentlig person tiltrekke seg søkelyset dersom han overtredet loven. For Northug kan dette være en mulighet i denne situasjonen at hendelsen fikk den oppmerksomheten den gjorde. Blant annet, viser det nevnte Retriever-søket at, det ble skrevet 952 artikler som inneholdt navnet "Petter Northug" i norske medier mandagen etter hendelsen. Dette medfører at det lå til grunn en stor rekkevidde for formidling av Northugs unnskyldning. Dersom unnskyldningen kommuniseres i riktig kanaler til riktig tid vil den ha muligheten til å nå ut til det ønskede publikumet. For eksempel sendte teamet til Northug ut pressemeldingen med den første unnskyldningen søndag kveld

slik at den skulle nå nyhetssendingen på TV2 den kvelden (Nyrønning, 2014, 28). ”Alle” ville ha en uttalelse av Northug etter at eieren av bilen ble kjent. Dette gjorde at han selv kunne velge hvilke medier han ville snakke med.

4.6 Oppsummering

I dette kapittelet har den retoriske situasjonen til Petter Northug som følge av fyllekjøringen blitt diskutert med utgangspunkt i Lloyd Bitzer (1968) sitt teoretiske rammeverk. Etter flere år som profesjonell langrennsløper hadde Northug bygd seg opp en rolle som ”Norges Skikonge” (Nesje, 2015; Løfaldli, 2016), som var både elsket og hatet. Det argumenteres for, basert på gjennomgangen av hans prestasjoner og uttalelser, at han hadde bygd seg opp et omdømme som var provoserende, innovativ, selvsikker, energisk, uredd, opprørsk og vinnende. Natt til 4. mai 2014 kjørte Northug i alkoholpåvirket tilstand og krasjet i autovernet på Byåsen. Skikongen stod derfor overfor den største krisen i sin karriere som skiløper. Senere samme dag ble det kjent for offentligheten at det var Northugs bil som hadde vært involvert i ulykken og situasjonen krevde derfor en retorisk respons.

Det argumenteres for at det påtrengende problemet i denne situasjonen var for Northug å få lagt ulykken bak seg som en enkelthendelse og få tilgivelse fra publikum. Dette begrunnes i Northugs ønske om å fortsette som langrennsløper i verdensklasse. Det har også blitt redegjort for at Northugs publikum i denne situasjonen var er det norske folk, folk innenfor skisporten, familie og mediefolk. Dette publikumet ville kunne la seg påvirke ved hjelp av kommunikasjon og løse eller modifisere det påtrengende problemet. Videre har det blitt diskutert en rekke føringer og muligheter som påvirker hvordan Northug kunne reagere i den gitte situasjonen. Føringer som har blitt diskutert er den norske lovgivningen og Keith Micahel Hearits (2006) seks karakteristika for krav til form når man skal unnskyldes seg. Muligheter som har blitt diskutert er Northugs posisjon, Ciceros sitat om at det er menneskelige å feile og oppmerksomhet i mediene. Analysen av den retoriske situasjonen har derfor bidratt til å gi meg en oversikt over Northug før, under og etter krisen, definere et påtrengende problem og publikum, og diskutere føringer og muligheter i denne situasjonen. For å løse det påtrengende problemet, må Northug gi en passende respons som oppfyller kontekstens krav. I kapittel 5 vil det bli analysert hvilke retoriske strategier Northug benyttet seg av, som fremgår som en respons til den retoriske situasjonen.

5 Retoriske strategier

Som følge av den retoriske situasjonen som diskutert i kapittel 4 argumenterer jeg videre for et sett med retoriske strategier, der målet er å løse det påtrengende problemet. I lys av den presenterte teorien og analysen av den retoriske situasjonen har det blitt formulert fire retoriske hovedstrategier for Petter Northugs kommunikasjon i den valgte perioden etter fyllekjøringen. I kapittel 3 ble det påpekt hvordan det har vært utfordrende å formulere de retoriske strategiene i denne oppgaven, men jeg argumenterer i dette kapittelet for at Northug benytter seg av de fire formulerte strategiene og at de er hensiktsmessige å skille fra hverandre. Northug 1) Er oppriktig, 2) Skaper identifikasjon, 3) Er autentisk og 4) Flytter fokus. Disse fire retoriske strategiene er utøvd for å løse det påtrengende problemet og kan sies å være et resultat av den retoriske situasjonens føringer og muligheter.

Det påtrengende problemet i denne retoriske situasjonen er at Northug ønsker å få tilgivelse. Hearit (2006) skriver at det overordnede målet med en unnskyldning er å gjøre det godt igjen. En måte å oppnå tilgivelse på er å beklage de handlingene som har tatt sted og påpeke at man ønsker å gjøre det godt igjen (Hearit, 2006, 71).

Det er valgt ut fem tekster i denne oppgaven som utgjør grunnlaget for denne analysen: pressemeldingen, intervjuene med Adresseavisen, VG, TV2 og NRK. Pressemeldingen fremstår som beklagende og forklarende gjennom en blanding av ferdigskrevne sitater og fortellende tekst. I intervjuet med Adresseavisen stiller journalisten en rekke kritiske spørsmål angående Northugs handlinger, slik som at stakk av fra åstedet og at han avga falsk forklaring til politiet. I VGs intervju stilles det få kritiske spørsmål og dette fremstår som mer skildrende, da fokuset er på forklaring av hendelsesforløpet. TV2 har det mest omfattende intervjuet med Northug. Intervjuet er følelsesladet, som kan ha sammenheng med at det er sendt på video, og det dekker hele hendelsesforløpet, samt at journalisten stiller spørsmål om Northugs fremtidige karriere. Men det er NRK som har det mest fremtidsrettede intervjuet, da journalisten fokuserer på å stille spørsmål om trening og fremtidig karriere. Selv om journalistenes spørsmål og avisenes vinklinger varierer i stor grad, fremgår Northug som konsistent i sine svar. Han ordlegger seg litt forskjellig, men budskapet er det samme på de ulike spørsmålene, samt i pressemeldingen. I intervjuene VG og TV2 svarer han noenlunde likt på de forskjellige spørsmålene fra journalistene, mens i intervjuet med Adresseavisen, som er svært kritisk, får han en del spørsmål han ikke fikk i VG og TV2s intervju og derfor

fremstår dette intervjuet noe annerledes. I intervjuet med NRK får han også en del utdypende spørsmål om hvordan det er å komme tilbake på trening og den fremtidige karrieren som skiløper. Derfor fremstår også dette intervjuet noe annerledes, da det ikke stilles spørsmål om hendelsesforløpet. Dette diskuteres ikke som et strategisk grep fra Northugs side, men trekkes frem for å belyse at det finnes forskjeller mellom de utvalgte tekstene.

5.1 Oppriktig

Hearit (2006) trekker frem seks karakteristika som utgjør krav til form i unnskyldninger, for at man skal lykkes (2006, 64). En av disse er oppriktighet, som han hevder at er en nødvendighet. Som diskutert i kapittel 4 menes det med dette at man må vise ekte anger, forståelse og ha en sann intensjon med unnskyldningen, slik at publikum ikke blir villedet (Hearit, 2006, 65). For å lykkes med en unnskyldning er det på, bakgrunn av Hearits teori, nødvendig å fremstå som oppriktig og derfor vil en diskusjon av Northugs oppriktighet være hensiktsmessig i analysen av de retoriske strategiene. Hearit (2006, 66) trekker frem tre punkter som er viktige når man skal fremføre en oppriktig unnskyldning, som vil bli diskutert nedenfor med bakgrunn i en analyse av Northugs unnskyldning i forhold til denne teorien.

For det første må den som unnskylder seg demonstrere ”good-faith” for å oppnå forsoning (Hearit, 2006, 66). Med dette menes det at taleren må uttrykke, gjennom diskurs eller handlinger, et ekte anger og et ønske om å oppnå forsoning (Hearit, 2006, 66). Dette forstås som en måte for Petter Northug å kunne fremstå som oppriktig i sin unnskyldning. I pressemeldingen, som ble publisert søndag kveld, 4. mai 2014 fremstår Northug svært angrende. Pressemeldingen i sin helhet fremstår som en måte å beklage de handlingene som har blitt utført og på den måten uttrykker han et ønske om tilgivelse. Are Sørum Langås sendte ut meldingen via mail til mediene, men er i sin helhet gjengitt i Nyrønnings bok:

Petter Northug har bekreftet overfor politiet i Trondheim at det var han som kjørte bilen som var involvert i en ulykke søndag morgen. Northug har også forklart at han var påvirket av alkohol da ulykken skjedde.

- Jeg vil på det dypeste beklage det som har skjedd. Jeg er svært ulykkelig nå, og veldig skuffet over det jeg har gjort. Samtidig er jeg takknemlig for at min dårlige dømmekraft ikke fikk enda større konsekvenser. Jeg har åpent forklart politiet om det som skjedde, og er beredt til å ta straffen for mine handlinger, sier Northug.

Han forklarte seg grundig for politiet i avhør, og dro deretter til et ukjent sted for å få fred til å tenke gjennom det som har skjedd.

- Jeg er fullt innforstått med offentlighetens forventning om at jeg i løpet av nærmeste fremtid må fortelle mer om hendelsen. Det vil jeg gjøre når jeg har tenkt grundig igjennom situasjonen sammen med mine nærmeste. Det håper jeg media vil respektere, sier Northug.

- Jeg vet at jeg er et forbilde for mange unge, og erkjenner fullt og helt at jeg ikke har oppført meg slik et forbilde skal. Jeg vil beklage overfor alle disse, og overfor alle de som nå er skuffet over meg. Jeg ønsker å lære av situasjonen på en slik måte at jeg vokser som menneske. Jeg vet at dette kanskje blir mitt livs tøffeste løp, men jeg er villig til å satse for å lykkes, sier Northug. Han ønsker ikke nå å spekulere i hvordan hendelsen vil påvirke hans karriere som skiløper.

- Jeg trenger å fordøye dette og bearbeide hendelsen. Jeg vet at jeg har sviktet, og jeg vil gjøre alt jeg kan for å vende det som har skjedd til noe positivt, sier Northug. (Nyrønning, 2015, 28-29).

Northug uttrykker tidlig i pressemeldingen at han angrer. I det første sitatet i meldingen fremstår Northug som en angrende synder, gjennom å påpeke hvordan han på det dypeste vil beklage hendelsen. Northug viser også et ønske om forsoning, som forstås som et ønske om gjennomrette et godt forhold til publikum, ved å si at han er ”beredt på å ta staffen for sine handlinger” (Nyrønning, 2015, 28-29). I tillegg uttrykker Northug at han ønsker å lære av situasjonen og at han er villig til å gjøre en innsats for dette, som forstås som et uttrykk for ønske om forsoning. Ifølge Hearits (2006) teori om hvordan å levere en unnskyldning, vil Northug med denne pressemeldingen fremstå som oppriktig. Dagen etter pressemeldingen ble sendt ut, gjennomførte Northug intervjuer med Adresseavisen, VG og TV2. Også i disse intervjuene gir Northug et uttrykk for anger og et ønske om forsoning.

Jeg føler meg helt jævlig. Det er jo en vanskelig situasjon, en jævlig situasjon å være i. Jeg har skuffet meg selv, familien, nære venner, støttespillere og alle rundt meg (Løfaldli, 2014).

Northug uttrykker angret for de handlingene han har utført gjennom å vise skuffelse over seg selv og beklage det som har skjedd. Skuffelsen overfor seg selv og andre blir tatt opp både i pressemeldingen og i intervjuene. Når TV2 spør Northug om hvordan det er å gå fra å være et idol og et forbilde til å sitte i den situasjonen han gjorde etter fyllekjøringen, uttrykker han anger på denne måten:

Det er jo mye sånne tanker som streifer deg sånn det siste døgnet. Det er klart det er veldig tøft. Det er ikke noe tvil om at dette er noe jeg skulle vært foruten, men dumheten er gjort og da må en jo tåle den hverdagen som møter en etterpå (Avlesen og Skeie, 2014).

Sitatet viser at Northug angret på de handlingene han har utført. Gjennom å sette ord på anger på denne måten og ved å påpeke at han helst skulle vært foruten hendelsen, kan Northug vekke en følelse hos publikum om ekte anger og det fører til at unnskyldningen fremstår som ekte og oppriktig.

Ifølge Hearit kan den som unnskylder seg formidle forferdelse over de handlingene han eller hun har utført, overfor publikum, som en måte å vise anger på (Hearit, 2006, 70). I intervjuene som ble gjennomført mandagen etter hendelsen gir Petter Northug et uttrykk for at han skammer seg gjennom å uttrykke skuffelse. Blant annet sier han til TV2:

Det har vært et tøft døgn, siste døgnet har vært hardt. Veldig lei meg og skuffet over det jeg har gjort og over dem jeg har skuffet, som står meg nærme og støttespillerne mine. Det er klart at når dette synker innover så er det en veldig tøff tid for meg (Avlesen og Skeie, 2014).

Slik det fremstår fra dette sitatet uttrykker han en skamfølelse overfor den handlingen han har utført. Aristoteles skrev at å føle skam vil si at man føler ubehag eller uro på grunn feiltrinn som kan medføre æreløshet (Aristoteles oversatt 2006, 125). Man kan blant annet føle seg skamfull dersom man forbindes med skamfulle handlinger eller hvis man blir sett av personer som vet hva man har gjort. Northug gikk ut offentlig for å unnskyldte seg og distribuere unnskyldningen på en strategisk måte i mediene, og må derfor ta høyde for at hans publikum i denne situasjonen ser han når han unnskylder hendelsen. På denne måten kan Northug vekke følelser hos publikum som er knyttet til at han er angrende og skuffet og dermed kan

dette være en pathosappell. Han påpeker også i sitatet hvordan han har hatt et tøft døgn, noe han også uttrykte i intervjuet med Adresseavisen, hvor han sa at han følte seg ”helt jævlig” (Løfaldli, 2014). Siden Northug uttrykker skam og ubehag på denne måten vil det kunne vise publikum at han angrep de handlingene han utførte og på den måten fremstå som oppriktig. I saken ”Vis at du skammer deg”, publisert i papirutgaven til VG, to dager etter Northugs intervju med TV2, uttalte psykologen Frode Thuen at det var bra at Northug stod frem og viste sin skam (Enerstvedt, Odinsen og Matre, 2014). ”Veldig mange er villige til å tilgi angrende syndere, og det ligger veldig mye kraft i anger. (...) Det eneste rette er å gi uttrykk for anger og at man skammer seg”, sa Thuen om Northugs intervju med TV2 (Enerstvedt, Odinsen og Matre, 2014). Det er også verdt å merke seg at sitatet Northug ga til TV2 er ganske likt det foregående sitatet som er hentet fra intervjuet med Adresseavisen. Dette understreker at Northug er konsistent i sin unnskyldning.

Når Northug uttrykker en følelse av skam og ubehag på denne måten, gjennom å være angrende, kan dette vekke en følelse av medlidenhet eller medfølelse hos publikum. Medlidenhet er en følelse man kan få dersom noen er utsatt for smerte eller ubehag (Aristoteles oversatt 2006, 125). Aristoteles hevder at man får en følelse av medlidenhet når redelige eller kjente mennesker havner i ødeleggende hendelser eller ulykker, fordi man får inntrykk av at de har fortjent bedre (Aristoteles oversatt 2006: 135). Northug er en offentlig person, som de fleste har kjennskap til (Facebook- Petter Northug, 2016). Gjennom å sette ord på sitt ubehag og den smerten han føler, kan Northug derfor vekke en følelse av medlidenhet hos sitt publikum. Medlidenhet kan også forstås som en form for sympati, da sympati skaper medfølelse (Gundersen, 2009), som kan være et mål med talen. Coombs og Holladay (2005) hevdet at det ville være enklere å forsvare omdømmet i en krise dersom publikum føler sympati. Dette er på bakgrunn av at hvis publikum har sympati vil de ”føle med dem”, som forsvarer seg (Coombs og Holladay, 2005, 275). Derfor vil det være en fordel for Northug å vekke sympati hos sitt publikum, da det kan føre til tilgivelse. Medlidenhet trekkes frem av Aristoteles (oversatt 2006) som en sinnsstemning og ved å forsøke å vekke denne følelsen hos sitt publikum, kan Northug sette de i denne sinnsstemningen.

Hearit (2006) hevder også at man må ha riktig intensjon med unnskyldningen, altså at man unnskylder seg fordi man oppriktig beklager det som har skjedd og ikke gjør det kun for operasjonelle eller økonomiske grunner (2006, 66). Gjennom pressemeldingen viser Northug

at han ikke unnskylder seg kun for økonomiske grunner, men at han oppriktig er skuffet over det han har gjort. Dette gjør han ved å uttrykke at han ikke ønsker å spekulere i hva hendelsen vil ha å si for hans videre karriere, men at han i første omgang fokuserer på å unnskyld seg (Nyrønning, 2015, 28-29). Ved å uttrykke dette viser Northug at han oppriktig ønsker å unnskyld seg og at hans fremtidige karriere som skiløper og driften av Team Northug ikke er fokus før unnskyldningen er gjennomført. At Northug har riktig intensjon med unnskyldningen vises også gjennom at han tar fullt ansvar for de handlingene som har blitt utført:

Det er klart dette vil henge over meg, og det får jeg bare ta. Jeg får ta den her straffen. Det er jeg som har gjennomført dette og begått dumheten. Jeg får være flink og ikke tenke for mye hva alle sammen tenker. Det er sikkert veldig mye forskjellig (Mangelrød og Næss, 2014).

Sitatet viser at Northug ansvar for de handlingene han har utført. Dette uttrykker han også i de to andre intervjuene med Adresseavisen og TV2, samt i pressmeldingen der han tilstår handlingene for første gang i offentligheten. Northug uttrykker blant annet i intervjuet med TV2 at det eneste riktige er å fortelle sannheten og at han er forberedt på å ta straffen for sine handlinger (Avlesen og Skeie, 2014). Ifølge Hearit er de beste unnskyldningene, etisk sett, de hvor man seg legger seg flat og erkjenner at et lovbrudd har blitt gjennomført og tar fullt ansvar for disse handlingene (2006, 69). Hearit trekker dette frem som et krav til innholdet i en unnskyldning, som kan ha en effekt på hvordan formen på unnskyldningen oppfattes av publikum. Ved å ta ansvar kan Northug styrke inntrykket hos publikum om at unnskyldningen gis fordi han oppriktig ønsker å beklage hendelsen. Skamfølelsen Northug viste, som diskutert ovenfor, ser man også i det foregående sitatet. Han uttrykker at han skal prøve å ikke tenke så mye på hva andre tenker om hendelsen, men påpeker likevel at det sikkert er mye forskjellig (Mangelrød og Næss, 2014). Han viser på den måten at han er klar over at han forbindes med en skamfull handling og føler ubehag ved dette. Samtidig som man kan se en rekke pathos appeller i denne sammenhengen, fremkommer dette også som et ethosgrep. Aristoteles (oversatt 2006, 104) skrev at en taler kan demonstrere sin ethos ved å vise en velvillig innstilling, altså at man har gode hensikter. Derfor kan det å vise at man har riktig intensjon med unnskyldningen være et uttrykk for at man har gode hensikter.

Den tredje komponenten Hearit trekker frem som viktig for å fremstå oppriktig er at den som unnskylder seg viser et ekte ønske om å gjøre opp med de opprørte i publikum, i stedet for å oppføre seg på en måte som er helt tydelig skapt for å komme seg unna mediernes søkelys (Hearit, 2006, 66). Northug viser at han ønsker å gjøre opp med de som er opprørte ved at han på, noe som fremstår som, eget initiativ forteller om hendelsen og sitt følelsesmessige engasjement til saken. Ved å sende ut pressemeldingen møtte han mediene og publikums forventning om at han skulle uttale seg om hendelsen, samtidig som han påpeker at han senere vil gå mer detaljert inn i hendelsesforløpet i tråd med offentlighetens forventning. Dette gjør han gjennom intervjuene med Adresseavisen, VG, TV2 og NRK. Med bakgrunn i Hearits (2006) teori vil det styrke Northugs oppriktighet i unnskyldningen at han ikke går gjennom et annet ledd, men selv møter de spørsmålene publikum har og forteller om hendelsesforløpet. Han fremstår som åpen og møter mediene, samt at han har tatt hensyn til at han vil nå sitt publikum gjennom de valgte mediene.

Northug viser også at han ønsker å gjøre opp med de opprørte blant publikum ved å påpeke at han skal gjøre det godt igjen. I første omgang sier han i pressemeldingen at han ønsker å lære av situasjonen og at han er villig til å satse for å lykkes (Nyrønning, 2015, 28-29). Til TV2 uttrykker han at han har lyst å komme seg tilbake i skisporet og at han er skikker på at han vil være med og kjempe i toppen videre:

Det er for meg som sagt en vekker og jeg kan bruke dette her til å komme sterkere tilbake. Jeg er veldig klar for å ta de justeringene man må gjøre i livet mitt for å komme tilbake til toppen. Det er det jeg ønsker (Avlesen og Skeie, 2014).

Denne innstillingen og selvtilliten Northug uttrykker overfor sitt publikum, kan forstås som en måte å vise at han ønsker å gjøre det godt igjen. Det å gjøre det godt igjen vil i dette caset være med å kjempe i toppen som skiløper både i Norge og i verdensklassen. Det fordi Northug tidligere, som gjennomgått i analysen av den retoriske situasjonen, har tatt flere medaljer for Norge i skisporet. Northug uttrykker på denne måten oppriktighet i sin unnskyldning ved å vise at han ønsker å gjøre opp med sitt publikum, samt å vise at han ønsker å forklare hva som har skjedd.

Sammen med Northug i bilen den natten hendelsen tok sted var det også en passasjer, en av Northugs kamerater. Navnet til passasjeren er ikke kjent. Han fikk noen mindre skader som

følge av ulykken. Northug forteller til VG at han og passasjeren hadde en knapp samtale rett etter ulykken, hvor de ble enige om at det gikk bra med begge to og at de ikke hadde noen synlige skader (Mangelrød og Næss, 2014). På spørsmål om hvordan han har snakket med passasjeren i etterkant svarer han:

Jeg har hatt en dialog med ham etterpå, og den var fin. Vi spurte hverandre om hvordan det gikk og begge var enige om at det var idioti og at vi var dumme. Det er vi voksne nok til å innse begge to. Vi var glade for at det gikk så bra som det gikk, og vi er nok begge innforstått med at det kunne gått mye verre (Mangelrød og Næss, 2014).

Det er satt lite fokus på forholdet mellom Northug og passasjeren i intervjuene, samt at han ikke nevnes i pressemeldingen. Det stilles heller spørsmål om hvorfor Northug stakk av fra åstedet og kompisen, noe han begrunner med at det var en panikkhandling (Løfaldli, 2014). På spørsmål om hvorfor han stakk av svarer han noenlunde likt i alle intervjuene:

Når jeg drar fra plassen så skriker han på en måte at jeg skal stikke av da, men det var mitt eget valg å gjøre det. Jeg var ikke presset bort fra plassen av han. Så det var mitt eget valg. Jeg stakk fra plassen etter vi hadde en liten dialog, men den var kort (Avlesen og Skeie, 2014).

En mulig grunn til at dette ikke får særlig mer oppmerksomhet enn ett spørsmål i hvert av intervjuer kan være at Northug tar på seg ansvaret for å ha stukket av, samt at han er ærlig om å ha utført denne handlingen. Å ta på seg ansvaret og å være ærlig kan også styrke Northugs oppriktighet i unnskyldningen.

Et poeng som kan være hensiktsmessig å diskutere i denne sammenhengen er hvordan Northug fremstår når han unnskylder seg. Det på bakgrunn av at hvordan Northug ser ut overfor publikum kan ha en påvirkning på hvorvidt de vil oppfatte Northug som oppriktig og at unnskyldningen er ekte. Kjeldsen (2014, 267) påpeker at bruk av bilder og video kan

vekke forskjellige former for emosjoner gjennom det de viser, der Kjeldsen trekker frem ulykkelige mennesker som et eksempel. Publikum kan føle en nærhet til Northug fordi de visuelt får se han (Kjeldsen, 2014, 266). Hvordan Northug fremstår på skjermen kan derfor bekrefte eller avkrefte samsvar mellom de følelsene han beskriver og hvordan han faktisk ser ut til å ha disse følelsene. I intervjuene med VG, TV2 og Adresseavisen ble det brukt bilder av skistjernen som viser hvordan han ser ut under intervjuene. Intervjuet med TV2 er gjennomført på video og ble sendt på fjernsyn, samt publisert på nett. Northug har rødsprengte øyne i deler av intervjuet, noe som kan være med på å styrke et inntrykk av anger. Johansen (2003) påpeker at de færreste er i stand til å anlegge et tårevått uttrykk for effektens skyld, men at ”vi tar dem som særlig pålitelige indikasjoner på følelsens indre realitet” (2003, 14). På den måten kan Northugs tårevåte øyne være en bekreftelse for publikum, på det han beskriver. I artikkelen VG publiserte om intervjuet med Northug skildrer de situasjonen og Northugs tilstedeværelse svært beskrivende; ”Gardinene er trukket helt for, og Northug er tydelig preget og langt nede under samtalen. Øynene hans er rødsprengte, og han er nær gråten flere ganger under seansen som varer i rundt 20 minutter” (Mangelrød og Næss, 2014). Videre skriver avisen om hvordan håret til Northug er mer uryddig enn vanlig og at han holder en alvorlig mine. De skildringene VG beskriver og de bildene avisene tok i bruk kan på bakgrunn av dette styrke publikums inntrykk av oppriktighet gjennom at Northug fremstår som angrende og preget av situasjonen. Dette diskuteres ikke som et strategisk grep fra Northugs side, men som et poeng som kan ha hatt innvirkning på Northugs oppriktighet i unnskyldningen.

Denne diskusjonen viser at Northug oppfyller de kravene Hearit setter for oppriktighet. Dette gjør han gjennom å vise at han er angrende, har riktig intensjon og møter publikum og presse på en gjennomtenkt måte. Den nevnte undersøkelsen Infact gjennomførte for VG viste at 62 prosent av de spurte opplevde beklagelsen til Northug som oppriktig (Christiansen, Strøm og Mangelrød, 2014). Denne undersøkelsen kan derfor gi

en indikasjon på at Northug lyktes i å fremstå som oppriktig i sine unnskyldninger, gjennom intervjuene og pressemeldingen.

5.2 Skaper identifikasjon

I Kenneth Burke (1969) sin teori om retorikk trekker han frem identifikasjon som en nødvendighet for å overbevise. Identifikasjon i denne sammenhengen handler om at det finnes en adskillelse mellom retoren og publikum, men at man prøver å overbevise sitt publikum ved å skape identifikasjon og man blir dermed sammensmeltet til en enhet (Burke, 1969, 20). En taler kan altså identifisere sine væremåter med sitt publikum. Som diskutert i kapittel 4.5 er det ikke en enhet mellom Petter Northug, som en av verdens beste skiløpere og ”Norges skikonge” (Nesje, 2015; Løfaldli, 2016), og hans publikum, som i analysen av den retoriske situasjonen ble definert som mediefolk, norske borgere, folk innenfor skisporten og hans familie. Northug og hans publikum er forskjellige og det finnes en adskillelse, men de har likevel noen likheter som danner grunnlag for å kunne skape identifikasjon. Det man har til felles skaper identifikasjon og vi deler noen interesser og motiver som igjen vil føre til handling (Kjeldsen, 2014, 233). For å overbevise kan en retor gi forskjellige typer tegn til sitt publikum om at man deler deres meninger og motiver (Burke, 1969, 55). Dersom man lykkes med denne overbevisningen kan det føre til overtalelse og holdningsendringer hos publikum. Identifikasjon innenfor retorikken er relevant i en diskusjon om retoriske strategier og pathos, da emosjonelle appeller kan skape identifikasjon. På den måten henger disse begrepene sammen.

Cheney (1983) definerte, basert på Burkes teori om identifikasjon, tre måter en retor kan skape identifikasjon på. Hans teknikker er utviklet for organisasjoners kommunikasjon, men kan også relateres til Northugs måte å kommunisere på etter krisen da han er en del av Team Northug. Den første teknikken Cheney (1983) tar for seg, som er den relevante teknikken for dette caset, er å demonstrere felleskap. Altså at en retor kan vise til felles interesser eller felles verdier.

Jeg blir veldig lei meg. Det er ikke slike verdier jeg ønsker å stå for. Det jeg gjorde med å sette meg selv, passasjer og andre i fare det er noe jeg er veldig lei meg for (Avlesen og Skeie, 2014).

Med dette sitatet fremkommer det at Northug forsøker å etablere et verdifelleskap mellom seg selv og sitt publikum. I analysen av den retoriske situasjonen ble det trukket frem som en føring for Northug at man i Skandinavia har en politisk kultur der lovgivningen og offentlig regulering spiller en stor rolle (Allern og Pollack, 2012, 15), der brudd på trafikkloven er et eksempel på dette. På bakgrunn av dette kan man si at brudd på lovfestede regler vil bli sett på som et brudd med bestemte verdier, normer og moralske koder. Bitzer (1968) påpekte at en retor kan forsøke å utnytte de føringene som ligger til grunn i den retoriske situasjonen. Northug utnytter derfor denne føringen og spiller på et verdifelleskap, når han i sitatet ovenfor påpeker at hendelsen representerer verdier han ikke ønsker å stå for. Å spille på delte verdier på denne måten kan, ifølge Burke og Cheneys teknikker, skape identifikasjon mellom Northug og hans publikum. Northug påpeker også denne problematikken i intervjuet med VG og NRK, ved å uttrykke at disse handlingene ikke er holdninger han ønsker å stå for (Mangelrød og Næss, 2014: Bentsen, Murtnes og Nilsen, 2014).

Cheneys (1983) teknikk for å skape identifikasjon gjennom delte verdier handler om at retoren også kan vise til det han har til felles med publikum. I intervjuene med VG, Adresseavisen og TV2 blir Northug spurt om hvordan hans familie har reagert på hendelsen. ”Alle” har en familie og dette er derfor noe Northug og hans publikum har til felles. Northug uttrykker spesielt skuffelse når det er snakk om hans foreldre i intervjuene og blir beskrevet som preget når han snakker om dem (Mangelrød og Næss, 2014). VG spør han hvordan det var å møte foreldrene etter hendelsen:

Nei, det var fryktelig tøft for min del. Det er som jeg har gitt uttrykk for før, at det er de jeg kan takke for at jeg har kommet dit jeg har kommet. Det er klart at det er dem jeg tenker først på når noe slikt skjer. Det er sterkt å møte dem. Jeg skjønner at de er skuffet, og jeg er skuffet, og vi er alle skuffet. Det her er ikke noe som skal skje. Det har skjedd. De sier at de er med i tykt og tynt, og det betyr mye å høre (Mangelrød og Næss, 2014).

At spørsmål om familie er noe som preger Northug spesielt mye ser man også i intervjuet med TV2, der han ser ut til å slite med å holde igjen gråten når han blir spurt om foreldrenes reaksjon på hendelsen. Nyrønning forklarer det slik:

Følelsene vibrerer under overflaten hos Petter Northug, og når spørsmålene kommer inn på møtet med de aller nærmeste, mamma og pappa, må han ta en *time out* fordi gråten er i ferd med å overmanne ham. Kameraet hviler nådeløst på ansiktet som beveger seg i flere retninger mens han svelger tungt, før han overvinner den truende gråten og fullfører svaret (Nyrønning, 2015, 35-36).

Ved å henvise til familie og foreldre vil Northug kunne vekke noen identifiserende følelser hos publikum. ”Alle” har en familie og slik kan man dra kjennskap på de følelsene Northug beskriver og uttrykker. Northug identifiserer på den måten seg med sitt publikum og skaper en enhet gjennom å henvise til det han har til felles med sitt publikum.

Cicero og Quintilian mente at en retor kan spille på menneskers naturlige empati til andre og delte følelser, for å kunne vekke de ønskede følelsene hos sitt publikum (Crowley and Hawhee, 1999, 214). En retor kan da benytte seg av tre forskjellige måter å bruke følelser på, definert av Crowley og Hawhee (1999, 214-218), som kan skape sympati hos retorens publikum. Disse tre måtene er *enargeia*, rosende ord eller nedsettende ord. *Enargeia* er levende beskrivelser av hendelser som kan føre til at publikum kan identifisere seg med hendelsen som blir skildret (1999, 214-218). Til grunn for denne teorien ligger det at levende beskrivelser kan fremkalle følelser hos publikum på samme måte som det ville gjort dersom de var til stede. På bakgrunn av dette kan Northug benytte seg av levende skildringer av hendelsen for å skape identifikasjon. Som en del av beklagelsen mente han at det ville være nødvendig å vise sin side av saken, forklare hendelsesforløpet og imøtegå de spørsmålene publikum og mediene hadde (Nyrønning, 2015, 84). I intervjuet med TV2 går Northug detaljert inn på hendelsesforløpet natt til 4. mai 2014, dette gjør han også i intervjuene med Adresseavisen og VG. Dette gjør, ifølge teorien om *enargia*, at publikum kan identifisere seg med hele eller deler av hendelsen. For eksempel kan det med å ta feil valg være noe publikum kan identifisere seg med, baser på Ciceros sitat om at ”det er menneskelig å feile” (Kaggerud, 2009). I beskrivelsen av hendelsesforløpet i intervjuet med VG sier Northug:

Da det først smalt kom jeg i en sjokktilstand. Jeg skjønnte hva som hadde skjedd. Jeg handlet veldig feil da. Det var det jeg husker av situasjonen da, at det ble handlet veldig feil (Mangelrød og Næss, 2014).

Gjennom dette sitatet påpeker Northug at han tidlig forstod at handlingene han hadde utført var en feiltagelse. I dette intervjuet uttrykker han også at han var så beruset at han ikke var i stand til å ta riktige valg (Mangelrød og Næss, 2014). Ved bruk av levende skildringer av hendelsesforløpet og ved å påpeke at han har gjort en feil, kan Northug vekke identifiserende følelser hos sitt publikum.

I analysen av den retoriske situasjonen, kapittel 4, ble det trukket frem som en mulighet for Northug at han kunne prøve å vende situasjonen i den retningen av at ”det er menneskelig å gjøre feil” (Kaggerud, 2002). Som nevnt hevder Burke (1969) at en retor kan identifisere seg med sitt publikum ved å påpeke likheter mellom dem. En måte å gjøre dette på for Northug er å påpeke at han på lik linje med sitt publikum kan gjøre feil og angre på dette i ettertid.

Selv om det er en dramatisk hendelse, så er ikke det her noe jeg ønsker å bli husket for, men det har skjedd og det kan jeg ikke gjøre noe med nå. Men jeg har på en måte fått en ordentlig lærepenge av det. Man får en vekker og det må jeg bare bruke fremover nå (Avlesen og Skeie, 2014).

Gjennom dette sitatet viser Northug at han har gjort en feil, men at han ikke får noe gjort med de handlingene som er utført. Sitatet kan relateres til det nevnte ordtaket om at det er menneskelig å feile. Northug skaper på den måten identifikasjon med sitt publikum ved å påpeke at han har gjort en feil og at han har fått en lærepenge, som han vil bruke for å gjøre det godt igjen. Sitatet viser også et uttrykk for anger, som ble diskutert tidligere som en måte å skape oppriktighet på.

Å gi levende beskrivelser eller malende skildringer av hendelser kan også forstås som et uttrykk av de følelsene en retor har i forhold til hendelsene. For eksempel forteller Northug sitt publikum om hvordan han opplevde å fortelle sin familie om hendelsen. Northug bruker begreper som tøft, vanskelig, skuffende og støttende som beskrivelser om møte med foreldrene. I intervjuet med TV2 går han også inn på forholdet til sine yngre brødre:

Jeg står veldig nærme mine brødre, ettersom de er skiløpere. Jeg har skuffet dem også og jeg vet de er skuffet for det jeg har gjort, men de vet i alle fall hvordan jeg har jobbet opp gjennom årene for å komme dit jeg er. De kjenner ikke meg gjennom media, de vet på en måte den skolen jeg har gått utenfor også for å

komme dit jeg har. Så det vet jeg, sånn sett, så vil vi fortsatt stå veldig nært hverandre (Avlesen og Skeie, 2014).

Her gir Northug publikum en skildring av sitt forhold med sine brødre, noe som medfører at publikum kan identifisere seg med deres forhold. Både fordi den er detaljert og fordi mange kan identifisere seg med familieaspektet, som diskutert ovenfor. Dette kan være en måte for Northug å skape sympati hos sitt publikum på, og som det har blitt påpekt tidligere i analysen kan det være en fordel for Northug å vekke en slik følelse hos sitt publikum. Ifølge det Store norske leksikon kan sympati forstås som samfølelse, medfølelse eller velvillig interesse (Gundersen, 2009).

Cicero og Quintilian legger vekt på at for å vekke en viss følelse hos sitt publikum, må retoren fremstå som at han deler denne følelsen (Crowley og Hawhee, 1999, 214). For eksempel mente Quintilian at dersom retoren vil vekke lidenskap hos sitt publikum, må retoren selv være fylt med lidenskap. I unnskyldningen fremstår Petter Northug som trist og beklagende. Ved at han selv føler tristhet over hendelsen vil dette ifølge Cicero og Quintilian reflektere over på hans publikum. I pressemeldingen, som presentert ovenfor, sa Northug:

Jeg er svært ulykkelig nå, og veldig skuffet over det jeg har gjort. Samtidig er jeg takknemlig for at min dårlige dømmekraft ikke fikk enda større konsekvenser (Nyrønning, 2015, 28-19).

I dette sitatet uttrykker Northug at han er skuffet og ulykkelig, samtidig som han sier at han er takknemlig. Ved å sette ord på sine følelser på denne måten, vekker han også disse følelsene hos sitt publikum. Slik kan han bruke følelser til å påvirke sitt publikum og skape en viss sinnsstemning. Pathos handler om å sette publikum i en viss sinnsstemning og skape en følelsesmessig tilknytning til dem (Aristoteles oversatt 2006). Pressemeldingen var første gang Northug kommuniserte med offentligheten etter hendelsen. Derfor kan det ha vært viktig å sette publikum i en viss sinnsstemning før de kommende intervjuene. Meldingen er enkel og kort, men i forhold til å sette en sinnsstemning, innholdsrik. Northug klarer med sitatet ovenfor, som er det første sitatet i meldingen, å skape en stemning som er beklagende og trist. I intervjuene som ble gjennomført dagen etter med Adresseavisen, TV2 og VG kan man se at Northug bygger videre på denne sinnsstemningen. Dette gjorde han blant annet ved å påpeke at han ”føler seg jævlig” (Løfaldli, 2014) og at han har det tøft og vanskelig

(Alvesen og Skeie, 2014; Mangelrød og Næs, 2014). Det har blitt argumentert for hvordan det å sette ord på smerten og ubehaget Northug følte kunne vekke følelser av medlidenhet og sympati hos publikum. Dermed har dette også en sammenheng med det å vekke en viss følelse hos publikum ved å fremstå som at man selv deler denne følelsen.

Intervjuet med TV2 er gjennomført på video, da det ble sendt på TV2 Nyhetene på fjernsyn og ble lagt ut på nett samtidig, og dermed får også publikum et innblikk i hvordan Northug ser ut når han snakker om hendelsen. Kjeldsen (2014) skriver at ikoniske tegn, slik som bilder, kan fremkalle og bevege emosjoner (2014, 267). Bilder forstås i denne sammenhengen på lik linje med et videoklipp, som i utgangspunktet er en sekvens av bilder. Gjennom bilder kan man ifølge Kjeldsen vekke forskjellige former for emosjonell identifikasjon, og dermed ethos- og pathosapeller (2014, 267). For eksempel kan en videosnutt gjøre at seerne føler de ser Northug med egne øyne og slik føle en nærhet til ham.

Ved å vise intervjuet med TV2 på video får dermed publikum muligheten til å kunne identifisere seg med Northug gjennom hvordan han opptrer på skjermen gjennom emosjonell identifikasjon. Som nevnt tidligere kan dette også bidra til å bekrefte eller

avkrefte samsvar mellom det Northug beskriver at han føler og hvordan det ser ut til at han føler. Dette kan derfor også styrke eller svekke Northugs ethos, gjennom troverdighet. Slik det forekommer av videoklippet fremstår han preget, trist og skamfull når han snakker om hendelsen. Dette gjenspeiles i at han har et skamfullt og trist uttrykk i øyene, og som nevnt tidligere i analysen, har han rødsprengte øyene flere ganger i løpet av intervjuet. Dermed kan videoklippet vekke disse følelsene hos publikum gjennom identifikasjon. Omgivelsene Northug sitter i og uttrykket i ansiktet hans, kan også ha en innvirkning på den sinnstemningen han prøver å skape (Kjeldsen, 2014, 261-293). Sinnstemningen i deler av intervjuet med TV2 var, som nevnt, ganske lik pressemeldingen og intervjuet med Adresseavisen. Han fremstod trist og beklagende overfor hendelsen de første minuttene, men cirka halvveis i intervjuet endrer han sinnstemningen til å være mer fremtidsrettet og at han har troa på seg selv. Dette blir bakgrunnen for den fjerde formulerte retoriske strategien og det vil bli diskutert nedenfor under kapittel 5.4.

På bakgrunn av at man gjennom bilder kan vekke forskjellige former for emosjonell identifikasjon, vil det også være hensiktsmessig å påpeke settingen i intervjuet. Northug fremstår i en mer uformell setting enn det publikum er vant til, og dette kan føre til identifikasjon gjennom å vise personlighet. Northug er en profesjonell langrennsløper, og det er grunn til å tro at han som oftest opptrer foran publikum i sammenheng med skiløp ikledd langrennsdrakter og profesjonelt utstyr. I slike settinger er han gjerne omringet av sitt team i form av et smøreteam og flere trenere. I skisporet er han i kampmodus og kjent for et aggressivt språkbruk (Haugli, 2013). I intervjuet med TV2 fremstår han i en mer uformell setting. Dette illustreres også gjennom bildene i artiklene til Adresseavisen og VG. I intervjuet med VG blir dette påpekt: ”Northug fremstår slik de færreste har sett han før. Han har blikkontakt med VGs journalist under intervjuet, men ser også mye ned til høyre. Han innser hvor alvorlig promillekjøringen er for ham” (Mangelrød og Næss, 2014). Den uformelle settingen publikum kan se Northug i, gjennom intervjuene kan føre til at de føler de får se den mer ekte og personlige siden av Northug. Ved å være personlig skaper Northug enhet gjennom identifikasjon. Intervjuet med NRK, som er gjennomført noen dager etter de andre intervjuene, er Northug tilbake på treningsbanen i langrennsskøyter og fremstår ikke i en like uformell setting.

5.3 Autentisk

Autentisitet handler om at troverdighet beror på at man ”er seg selv” og ”mener det man sier”, og viser dermed til det personlige aspektet ved taler (Johansen, 2003, 61-79). Anders Johansen (2003) viser gjennom en rekke eksempler fra politikken hvordan personlige og følelsesmessige aspekter spiller en stor rolle når man skal være autentisk og skape troverdighet. Et av temaene som var mye omdiskutert i mediene etter at Petter Northug hadde gått offentlig ut for å unnskyldes seg, var hvorvidt publikum oppfattet unnskyldningen som troverdig eller oppriktig (TV2 Nyhetskanalen, 2014 ; Christiansen, Strøm og Mangelrød, 2014). Oppriktighet har blitt diskutert ovenfor som en av Northugs retoriske strategier, men at en unnskyldning oppfattes av publikum som troverdig vil også være nødvendig for å kunne oppnå tilgivelse for Northug. Det på bakgrunn av at Aristoteles påpekte troverdighet er en nødvendighet for en taler dersom han eller hun skal klare å overbevise sitt publikum (Aristoteles oversatt 2006, 28). Derfor vil en diskusjon om Northugs troverdighet i hans forsvarstaler være hensiktsmessig.

Ethos handler om talerens moralske karakter, som man kan bygge gjennom kommunikasjon for å skape troverdighet. Dette er fordi talerens karakter gjør sin virkning når talen fremstår slik at den gjør taleren troverdig (Aristoteles oversatt 2006, 28). For Northug var det en nødvendighet å bygge opp sin troverdighet da hans moralske karakter stod overfor en utfordring etter ulykken. Northug hadde brutt loven og dermed brutt noen moralske koder i det Skandinaviske samfunnet, som diskutert i kapittel 4 (Allern og Pollach, 2012,15). Northug måtte derfor bygge opp sin moralske karakter for at publikum skulle oppleve hans unnskyldning som troverdig. I intervjuet med TV2 ga Northug uttrykk for denne problematikken ved å si at det som skjedde ikke er verdier han ønsker å stå for, som nevnt tidligere i analysen. Dette ble også tatt opp i intervjuet med NRK:

Jeg har aldri kjørt i fylla før og det er noe som ikke skal skje og noe jeg er sterkt i mot (Bentsen, Murtnes og Nilsen, 2014).

Med disse uttalelsene viser han at de handlingene som ble utført rundt ulykken ikke er representative for den karakteren han ønsker å stå for. I tillegg viser han at han er innforstått med loven og at han ikke ønsker å bryte denne i utgangspunktet. Dette forstås som en måte for Northug å demonstrere sin ethos på. Det fordi han bygger opp sin personlige karakter, som blir trukket frem av Aristoteles (oversatt 2006) som en måte å demonstrere ethos, ved å fremstå som en moralsk god person.

I boken ”Talerens Troverdighet” (2003), skriver Anders Johansen om hvordan en taler bør være autentisk for å skape troverdighet, ved å være ekte og naturlig. Johansen gjennomgår flere eksempler der politikere fremstår ”som seg selv”, ved å være personlige og vise følelser, i sine taler og hvordan dette har gitt et positivt utfall i form av at publikum har oppfattet politikerne som troverdige (2003, 61-80). Gjennom bruk av følelser i de politiske talene som ble gjennomgått ble ord som ”ærlig, menneskelig og oppriktig” nevnt. Dette er beskrivelser Northug ville ønske å oppnå gjennom sine taler, på bakgrunn av at det retoriske problemet i denne situasjonen ble argumentert for å være et ønske om tilgivelse. Kjeldsen (2014) tar for seg tre måter som antas å kunne skape troverdighet på gjennom autentisitet. For det første må talen virke naturlig og spontan, og ikke iscenesatt eller at uttalelsene er nøye planlagt (Kjeldsen, 2014, 123). Pressemeldingen Northug sendte ut søndag kveld kan oppfattes som nøye planlagt, da denne meldingen gjorde at avsenderen fikk god kontroll over formidlingssituasjonen gjennom bruk av fortellende tekst og ferdigskrevne sitater

(Nyrønning, 2014, 28). Intervjuene som ble gjennomført med VG, Adresseavisen, TV2 og NRK kan gi et inntrykk av mer spontanitet overfor publikum, da Northug i disse intervjuene blir stilt spørsmål fra en journalist og har mindre kontroll over temaene som blir tatt opp. Dette kan føre til at han fremstår mer spontan og ekte.

Den andre metoden Kjeldsen trekker frem som en måte å skape troverdighet og være autentisk på, er å fremstå som intim, personlig og ekte engasjert (2014, 123). Northug brukte en personlig kommunikasjon gjennom å være åpen og ærlig. Til TV2 sier Northug:

Nei, jeg følte vel at det var det eneste riktige å si det som det er. Det jeg har gjort er på toppen av lavmål. Det er ikke noe vits å dra noe mer på det. Man har gjort det og man må bare formidle det sånn det har skjedd (Avlesen og Skeie, 2014).

Gjennom dette sitatet viser Northug at han ønsker å være åpen om det som har skjedd og er ærlig gjennom å fortelle publikum om hendelsen og svare på de spørsmålene publikum har. Dette kan skape en følelse hos publikum at de får komme nærmere inn på han. Med dette menes det at når Northug påpeker at han vil ”fortelle det sånn det er”, gir han uttrykk for at han vil være åpen med sitt publikum (Alvesen og Skeie, 2014; Mangerød og Næss, 2014; Nyrønning, 2012). Når en taler er åpen på denne måten kan det vise personlighet og et ekte engasjement.

Northug fremstår som intim i sin unnskyldning på den måten at han viser publikum sitt følelsesmessige engasjement til hendelsen ved å sette ord på sine følelser, og slik fremstår det som at han ”er seg selv”. Det følelsesmessige engasjementet til Northug kommer til uttrykk i intervjuet med TV2:

Ja det blir litt tårer. Man er så klart mest skuffet over seg selv, men man vet det pårører [sic] andre (Avlesen og Skeie, 2014).

Gjennom sitatet, som uttrykker intimitet, viser Northug en personlig side av seg selv. Det fordi at det å uttrykke følelser oppfattes i denne oppgaven som en måte å være personlig og intim på. I sitatet viser han følelser ved å påpeke at det har blitt noen tårer etter hendelsen. I kapittel 4 har det blitt argumentert for at Northug hadde et omdømme, før ulykken inntraff,

som blant annet uredd. I intervjuet med TV2 blir han spurt om han er redd for det som møter han:

Ja så klart. Man vet vel ikke helt hva man møter. Det er en ny situasjon, men den første tanken i mitt hode er at man må vel [sic] at man gjør så godt man kan og prøver å komme tilbake i normale rutiner etter hvert (Alvesen og Skeie, 2014).

For en skikonge som er kjent for å være uredd og sterk kan det være vanskelig å innrømme at han er redd for hva som vil møte han. I sitatet innrømmer Northug at han er redd, og det forstås derfor som en måte å være intim på, ved at han viser sine personlige følelser. Intervjuet med TV2 er gjennomført på video og det har blitt argumentert for ovenfor hvordan man gjennom bruk av bilder og video kan vekke forskjellige former for emosjonell identifikasjon (Kjeldsen, 2014, 267). For eksempel kan en videosnutt gjøre at seerne føler de ser Northug med egne øyne og slik kan det argumenteres for at Northug er intim. Ved å påpeke at det har blitt mye tårer knyttet til hendelsen, viser også Northug et ekte engasjement. Til NRK uttrykker Northug også et slikt engasjement:

Det var tøft for meg rett i etterkant, og det er tøft for mange rundt. Det tar tid å bearbeide alt det som skjer rett etter en sånn hendelse (Bentsen, Murtnes og Nilsen, 2014).

I dette sitatet viser Northug også sitt følelsesmessige engasjement og det argumenteres for at dette er en måte å være personlig på. Det har flere ganger i denne analysen blitt påpekt hvordan mediens beskrivelser av Northug kan ha hatt en innvirkning på publikums oppfattelse av han og de retoriske strategiene. Dette trekkes frem i denne sammenhengen da mediens beskrivelser kan styrke Northugs måte å fremstå som personlig og intim, gjennom å påpeke hans følelsesmessige engasjement til hendelsen. Som nevnt tidligere i analysen skriver VG blant annet at Northug fremstår som sårbar ved at han har rødsprengte øyne og er nær gråten flere ganger gjennom intervjuanssen (Mangelrød og Næss, 2014). Adresseavisen beskriver Northug også som svært preget etter hendelsen (Løfaldli, 2014).

Johansen trekker i tillegg frem at det kan være hensiktsmessig for en taler å fremstå som åpen, sårbar og ydmyk for å skape troverdighet og være ”seg selv” (Johansen, 2003, 69), noe som forstås som en måte å være personlig på. Northug viser at han er personlig og intim

gjennom å legge seg flat og være ydmyk, i tillegg til de diskuterte aspektene ovenfor, gjennom følelsesmessig engasjement.

Jeg skjønte først og fremst alvoret dagen etterpå når jeg kom til meg selv på søndagen. Da begynte det å synke inn over meg hva som hadde skjedd og jeg var klar over hva jeg hadde gjort (Alvesen og Skeie, 2014).

Gjennom dette sitatet viser Northug at han er ydmyk og at han forstår alvoret av hendelsen. Han viser at han er åpen om at det var vanskelig å forstå hvor alvorlig hendelsen var med det første, men at han nå er innforstått med dette.

Som nevnt tidligere i analysen, uttrykker Northug at han helst skulle vært foruten denne hendelsen, men at dumheten er gjort og at han må tåle den nye hverdagen som møter han (Avlesen og Skeie, 2014). Overfor VG viser Northug at han er ydmyk gjennom å beskrive fyllekjøringen som ”en tur uten mål og mening” (Mangelrød og Næss, 2014). Han viser også at han er sårbar gjennom å uttrykke at han er lei seg og at dagene etter hendelsen har vært tøffe.

Vi hadde ikke noe plan bak. Da vi setter oss i bilen kjører vi ikke mange hundre meterne før det går for fort, og vi kjører rett inn i en rundkjøring og går inn i autovernet. Og det smeller (Mangelrød og Næss, 2014).

Med dette sitatet viser Northug at han er ydmyk ved å si at de ikke hadde noen plan bak bilturen og det fremstår som at han forstår at det var dumt å kjøre bil den kvelden.

Et poeng i boken til Johansen er at fjernsynet har endret betingelsene for politisk kommunikasjon. Han beskriver hvordan fjernsynet kan være med på å menneskeliggjøre og personifisere en taler, samt at man når ut til en stort publikum (2003, 157). På bakgrunn av dette kan man si at intervjuene med TV2 og NRK, som begge ble sendt på fjernsyn og publisert i videoformat på nett, kan ha vært med på å personliggjøre Northug. Seerne fikk et innblikk i hvordan Northug så ut når han unnskylte seg, samt at Northug får en annen type nærhet til publikum, enn han gjør gjennom skrevne intervjuer (Johansen, 2003, 168). Det har blitt trukket frem at siden Northug velger å gjøre disse to intervjuene på fjernsyn, kan det medføre at publikum føler de får en dypere innsikt i den personlige siden av Northug, samt at

videoklippene av unnskyldningen kan ha medført en menneskeliggjøring av han som publikum kjenner som ”Norges Skikonge”.

Den tredje måten en taler kan skape troverdighet gjennom å være autentisk på, er å være konsistent (Kjeldsen, 2014, 123). Som betyr at man gjennom hele unnskyldningen er den samme og mener det samme. Dette kan styrke publikums inntrykk av at man er seg selv og at ikke unnskyldningen, i denne sammenhengen, er iscenesatt. Northug var i alle deler av sin offentlig beklagelse ærlig, åpen og personlig. Han var konsistent i sin måte å kommunisere på og endret ikke forklaringer eller budskap i noen deler av utvalget brukt i denne oppgaven.

Kjeldsen (2014) påpeker hvordan talerens ethos skapes gjennom logos. Det fordi argumentene en taler velger å bruke, og måten man bruker dem på, er med på å styrke talerens ethos (Kjeldsen, 2014, 117). Aristoteles mente at ethos bygges gjennom talen alene og ikke hvilket inntrykk vi har av taleren fra før. Logos handler om logiske og rasjonelle argumenter for å virke overbevisende (Aristoteles oversatt 2006, 28). I retorikken handler dette om rasjonelle appeller til fornuften. Northug brukte ikke i noen særlig grad logos i sine unnskyldninger. Men man kan se at han spiller på fornuft når han fremstår som selvkritisk i noen av uttalelsene.

Northug fremstår som kritisk til sine egne handlinger og til hvorvidt han vil oppnå tilgivelse fra sitt publikum. Dette kan, med bakgrunn i den foregående diskusjonen om troverdighet, forstås som en måte å skape troverdighet på. Han er personlig og viser et følelsesmessig engasjement, som fører med seg at man kan bli oppfattet av publikum som ærlig og engasjert. Når Northug blir spurt av TV2 om han tror han vil oppnå tilgivelse svarer han med tårevåte øyne:

Det er ikke sikkert og det skjønner jeg. Det er ikke sikkert jeg hadde tilgitt noen som hadde gjort det heller, så jeg kan ikke forvente det. Jeg har vært dum nok til å gjøre det her, og da må jeg også ta straffen (Avlesen og Skeie, 2014).

Han fremstår ydmyk i sitt svar, samtidig som at han er selvkritisk i den forstand at han sier han har vært dum som har utført de handlingene han gjorde. Nedsettende ord er trukket frem av Crowley og Hawhee (1999) som en måte å bruke følelser på. Dette er ord som nedvurderer eller toner ned mennesker eller ting (Crowley og Hawhee, 1999, 217). Man kan

se fra sitatet ovenfor at Northug bruker nedsettende ord om seg selv. Han fremstår også selvkritisk i intervjuet med VG der han sier: ”Det er jeg som har gjennomført dette og begått denne dumheten” (Mangelrød og Næss, 2014). ”Dumheten” vil være en form for nedsettende ord. Videre sier han til avisen at det var idioti å fyllekjøre og at han og kompisen var dumme som satte seg i bilen (Mangelrød og Næss, 2014). Dette tar han også opp i intervjuet med TV2, der han sier: ”Det jeg har gjort er på toppen av lavmål” (Avlesen og Skeie, 2014). På denne måten er Northug selvkritisk, som argumenteres for å være en logosappell. Han tar også i bruk nedsettende ord som en måte å bruke følelser på, som argumenteres for å være en pathosappell. Dette fremstår også som en måte å ”være seg selv” på, som ble ovenfor nevnt som en måte å styrke troverdigheten på. Northug viser gjennom bruk av nedsettende ord at han er angrende og har forståelse for at det som har blitt gjort er dumt. Publikum kan da få et forsterket inntrykk av at Northug er angrende, som tidligere ble nevnt som en måte å skape oppriktighet på.

Det forrige sitatet hentet fra intervjuet med TV2 kan også forstås som en måte å spille på fornuften, gjennom rasjonelle argumenter, fordi han påpeker at det er dumt å kjøre i alkoholpåvirket tilstand og at dette er toppen av lavmål. Dette kan ses på som et rasjonelt argument fordi det er en forbrytelse og livsfarlig å kjøre i alkoholpåvirket tilstand. Gjennom å være selvkritisk argumenteres det derfor for at Northug bruker rasjonelle argumenter til fornuften, som kan styrke hans troverdighet. Det ble også diskutert ovenfor hvordan Northug brukte pathosappeller, ved bruk av nedsettende ord, i tilknytning til de rasjonelle argumentene, som også kan bidra til å styrke troverdigheten. Quintilian mente at følelsene våre falt innenfor to kategorier, som er ethos og pathos (Kjeldsen, 2014, 117). Med dette menes det at ethos står for de rolige og langvarige følelsene, slik som kjærlighet, mens pathos står for de voldsomme og kortvarige følelsene, slik som hengivelse. De kortvarige følelsene, pathos, i denne sammenhengen vil være at Northug påpeker at det er en dumhet å fyllekjøre og slik bryte med loven. De langvarige følelsene, ethos, vil være holdninger og verdier i forhold til fyllekjøring. Som han påpeker i intervjuet med NRK at han aldri vil kjøre i alkoholpåvirket tilstand igjen (Bentsen, Murtnes og Nilsen, 2014). Denne diskusjonen viser det Aristoteles sa (oversatt 2006) om at de tre appellformene avhenger av hverandre og knyttes sammen. Det fordi Northug bygger opp sin ethos gjennom bruk av både logos- og pathosappeller, og han bruker pathosappeller i sammenheng med logosappeller.

Det er også hensiktsmessig å diskutere i denne analysen at under avhørene som ble gjort med politiet søndag morgen ga Northug falsk forklaring til politiet tre ganger (Wahlstrøm og Rasmussen, 2012). Han ønsket ikke å fortelle hvem som var sjåføren i bilen og skjulte på den måten sannheten for politiet, de første timene etter hendelsen (Løfaldli, 2014). Dette kunne ha svekket troverdigheten til Northug i hans unnskyldning. Disse forklaringene ble kjent for mediene, men fikk likevel ikke særlig mye oppmerksomhet. For eksempel stilte ikke VG noen spørsmål om forklaringene, slik det fremgår fra artikkelen. Adresseavisen er den avisen som vier dette mest oppmerksomhet, gjennom tre spørsmål, og tittelen i saken er ”Northug prøvde skjule sannheten” (Løfaldli, 2014). Grunnen til at de to andre mediene som distribuerte Northugs unnskyldning mandag kveld, VG og TV2, ikke ga mer oppmerksomhet til de falske forklaringene, kan være på bakgrunn av at Northug var ærlig om at han skjulte sannheten i de første timene etter hendelsen, men at han etter hvert tok på seg all skyld. I tillegg ga han en forklaring i intervjuet med Adresseavisen på hvorfor han ikke fortalte sannheten med en gang:

I første omgang, da jeg våknet, var jeg litt uklar og ga ikke riktig informasjon. Jeg sa at jeg var med i bilen, men at jeg ut fra den tilstanden jeg var i ikke husket hva som skjedde (Løfaldli, 2014).

Hvorfor gjorde du det?

Jeg var i tåka, i sjokk. Jeg hadde ikke snakket med mine nærmeste og visste ikke hva som foregikk på utsiden. Etter hvert ble jeg klar, kom til meg selv og da var det bare å legge alle fakta på bordet (Løfaldli, 2014).

Samtidig som at Northug i dette sitatet innrømmer å ha skjult relevante og avgjørende opplysninger, pakkes det inn på en måte som kan ha avdramatisert lyvingen. Å uttrykke at han var ”uklar” og skylde på at han var ”i tåka” forstås her som en måte å prøve å dempe oppmerksomheten rundt dette temaet på. I tråd med Hearits krav om at man skal være åpen om all informasjon som er relatert til hendelsen (2006, 71), er Northug ærlig og legger ikke skjul på usannheter i sin forklaring til Adresseavisen. Dette pakkes heller inn i en avdramatiserende ordbruk. I intervjuet med TV2 spør journalisten: ”Hva skjedde når politiet kom? Innrømte du det umiddelbart?”. På dette svarer Northug:

Ja, de skjønnte jo at jeg hadde vært med i den bilen. Så det var det ikke noe tvil om (Alvesen og Skeie, 2014).

Med dette svaret viser Northug at han innrømte å ha vært i bilen, men sier ikke noe om hvorvidt han innrømte å ha vært sjåfør eller passasjer. Dette forstås som en strategisk måte å svare på journalistens spørsmål, da det ikke fremkommer tydelig hva journalisten mener med ”innrømte du det”. ”Det” kan forstås både som et spørsmål om han var i bilen under ulykken eller om han var sjåfør. Journalisten stiller ingen flere spørsmål ved det svaret Northug gir. Like før intervjuet med TV2 ble spilt inn, innrømte Northug i intervjuet med Adresseavisen at han hadde avgitt falsk forklaring til politiet. I analysen av den retoriske situasjonen ble ”The Halo Effect” trukket frem som en mulighet for Northug. Det at journalistene stiller svært få kritiske spørsmål kan ha en sammenheng med denne teorien, da det omdømmet Northug hadde før krisen inntraff kan ha fungert som en glorieeffekt. I denne sammenhengen kan det virke som ”halo as a shield” spiller inn. Det handler om at publikum velger å fokusere på det positive og ignorerer det negative, på bakgrunn av at man har et fordelaktig omdømme før en krise inntreffer (Coombs og Holladay, 2014, 125).

Journalistene kan derfor altså ha valgt å ignorere de negative aspektene ved hendelsen fordi de har et fordelaktig inntrykk av Northug før krisen og derfor støtter han i stedet for å kritisere.

Johansen legger vekt på i sin bok, hvordan en taler må ”mene det de sier” (2003, 71). Altså at man ikke skal lyve, men fortelle sannheten. Før Northug uttalte seg angående hendelsen var det flere innenfor PR og kommunikasjonsbransjen som gjennom mediene understreket viktigheten av at Northug fortalte sannheten (Christiansen og Mangelrød, 2014). Dette underbygger den problematikken Johansen trekker frem, om å fremstå som ærlig og som ”seg selv” for å bygge troverdighet og virke oppriktig. Northug påpeker at han ikke skal lyve, men fortelle sannheten, ved å uttrykke at ”Man har gjort det og man må bare formidle det sånn det har skjedd” (Alvesen og Skeie, 2014). På den måten understreker Northug at han ikke vil skjule detaljer fra hendelsen. Ved å være åpen overfor sitt publikum om at han skjulte sannheten for politiet i de første avhørene kan Northug ha lyktes med å avdramatisere eller tone ned noe som kunne svekket hans troverdighet i unnskyldningen. Åpenheten han viser overfor sitt publikum kan ha gjort at han heller har styrket troverdigheten gjennom å virkelig ”mene det han sier” og være ærlig.

Northug støtter seg også på rasjonelle argumenter for å styrke troverdigheten når problematikken rundt avhørene løftes opp i intervjuet med Adresseavisen. Det fordi han uttrykker:

Dette var på eget initiativ. Så har jeg for øvrig hatt god hjelp av min advokat underveis i prosessen (Løfaldli, 2014).

Slik støtter han opp under sine valg i unnskyldningen, med gode grunner gjennom sin advokat, Rasmus Brodtkorb (Nyrønning, 2015, 19). Å støtte seg på kompetanse på den måten, er en appell Kjeldsen (2015, 100) trekker frem som en måte å bruke logos i taler på.

Basert på Johansens forklaringer av hvordan man kan bygge troverdighet gjennom et følelsesmessig aspekt ved å være autentisk, kan man se at følelser kan ha vært et mulig grep fra Northugs side for å skape troverdighet. Ved å være personlig, ærlig og intim, gjennom sårbarhet og ydmykhet, kan Northug ha styrket sin troverdighet i sin unnskyldning. Samtidig styrker han også troverdigheten ved å spille på fornuften, gjennom å være selvkritisk og bruke nedsettende ord om seg selv. Denne diskusjonen viser derfor hvordan ethos, logos og pathos knyttes sammen.

5.4 Flytter fokus

Denne retoriske strategien handler om at Petter Northug, etter å ha i flere sammenhenger beklaget ulykken og gitt uttrykk for at han var angrende og preget av situasjonen, også som en del av unnskyldningen flyttet fokuset bort fra hendelsen og fokuserte på fremtiden. På den måten endret han sinnsstemningen i sin unnskyldning til å være mer fremtidsrettet. Av NRK blir han spurt om hvilke endringer han vil gjøre etter hendelsen:

Det går på det å flytte fokus over på det som har med trening å gjøre. Klart det er det viktigste. Få nok hvilke, søvn og bra med kost mellom (Bentsen, Murtnes og Nilsen, 2014).

Hearit trekker frem at unnskyldninger bør inneholde at den som unnskylder seg tilbyr en korrigerende handling, som handler om at man formidler at man har lært en lekse og vil gjøre det man kan for å forhindre at hendelsen(e) vil gjenta seg (2006, 72-73). Dette kan føre til at

de berørte partene kan få tilbake tilliten, være åpne for å gjenoppbygge et skadet forhold og skape en følelse hos de berørte om at det kom noe godt ut av situasjonen (2006, 72). Det påtrengende problemet i denne situasjonen var for Northug å få tilgivelse fra hans publikum og å legge ulykken bak seg som en enkelthendelse for å kunne fortsette karrieren som skiløper. Derfor vil det være nødvendig for Northug å gjenoppbygge tilliten og hans tidligere forhold til publikum. I analysen av den retoriske strategien oppriktighet, ble det argumentert for at det å gjøre det godt igjen i dette caset, vil være for Northug å komme tilbake i skisporet og kjempe i toppen både i Norge og resten av verden. Dette vil derfor også være den korrigerende handlingen, og derfor vil det være hensiktsmessig for Northug å flytte fokus bort fra hendelsen og heller fokusere på fremtiden.

I intervjuet med TV2 ble Northug spurt om hendelsen kan ses på som typisk for hans livsstil;

Jeg ser helt klart på det som et enkelttilfelle. Selv om det er en dramatisk hendelse, så er ikke det her noe jeg ønsker å bli husket for egentlig, men det har skjedd og det kan jeg ikke gjøre noe med nå. Men jeg har på en måte fått, man får en ordentlig lærepenge av det og man får en vekker og det må jeg bare bruke nå fremover (Avlesen og Skeie, 2014).

Sitatet er direkte knyttet opp mot Hearits (2006) krav til innhold i unnskyldningen; om å tilby en korrigerende handling ved at han påpeker at han har lært en lekse og at det vil komme noe godt ut av dette. Northug setter ord på at han ønsker å definere hendelsen som en enkelthendelse og at det ikke er slike handlinger som reflekterer hans livsstil. Sitatet viser hvordan Northug ønsker å legge hendelsen bak seg og prøver å flytte fokuset på fremtiden. Dette skjer cirka halvveis i intervjuet med TV2. Selve sinnsstemningen i intervjuet kan virke å snu fra å være trist og preget til at Northug blir fremtidsrettet og prøver å snakke om at han ønsker å ta lærdom av hendelsen og bruke dette som motivasjon til å komme tilbake til den formen han har vært i før.

Northug satt en fremtidsrettet sinnsstemning i sin unnskyldning ved å vise selvtillit og snakke om hvordan han hadde tro på at han skulle komme seg tilbake i skiløypene og kjempe i verdenstoppen igjen. Altså flyttet han fokus bort fra unnskyldningen og fyllekjøringen, til sin videre karriere som skiløper. Northug viste at han hadde tro på seg selv ved å si for eksempel;

Jeg ønsker å lære av situasjonen på en slik måte at jeg vokser som menneske. Jeg vet at dette kanskje blir mitt livs tøffeste løp, men jeg er villig til å satse for å lykkes (Nyrønning, 2015, 28-29).

Gjennom sitatet uttrykker Northug at han ønsker å bruke hendelsen som en motivasjonsfaktor videre i sin karriere. Dette sitatet kan gi et inntrykk av mot, som ifølge Aristoteles gjennomgang av sinnsstemningene, er en følelse man får når det er mulig å forbedre en situasjon (oversatt 2006, 123). Dersom man ofte lykkes i det man prøver å oppnå, vil også det kunne gi en form for mot (Aristoteles, 2006, 124). Man kan føle seg modig når man har ressurser til å redde seg ut av den situasjonen man er i, både i form av erfaring og økonomiske ressurser (Aristoteles oversatt 2006, 124). Mot eller det å være modig kan også forstås som en måte å være uredd eller tapper på (Bokmålsordboka, 2016). I analysen av settingen i den retoriske situasjonen ble det diskutert hvordan Northug fremstod som blant annet uredd, selvsikker og vinnende, før krisen inntraff. Med bakgrunn i Aristoteles sine beskrivelser av mot kan Northug derfor føle seg modig fordi han ofte lykkes i det han prøver å oppnå, samt at han fremstår som en uredd person som tør å satse. Som gjennomgått tidligere i analysen, kan Northug vekke en viss følelse hos sitt publikum, dersom det fremstår som at han selv deler denne følelsen. Når han fremstår som modig vil han derfor kunne vekke denne følelsen hos sitt publikum og sette denne sinnsstemningen hos dem. Northug har vunnet en rekke medaljer i sin karriere som skiløper. Det er derfor grunnlag til å hevde at han ofte lykkes i det han prøver å oppnå:

Jeg vet hva som kreves og jeg vet hva som må til for å være på toppen. Det har jeg lært gjennom karrieren min. Jeg vet absolutt hvor mye jobb som kreves for å være med å kjempe i toppen og dem valgene dem må man bare gjøre (Avlesen og Skeie, 2014).

I sitatet påpeker Northug at han har oppnådd en karriere i langrennssporet ved å være med å kjempe i toppen og at han er innstilt på å gjøre de valgene som gjør at han kan komme seg dit. Også i dette sitatet viser Northug at han har tro på deg selv og er modig. Han bygger også oppunder den posisjonen han hadde før krisen i dette sitatet, ved å påpeke vinnerinstinktet og minne publikum på det positive han har tilført dem. Det kan argumenteres å være en måte for Northug å benytte seg av mulighetene presentert i forbindelse med teorien om ”The Halo Effect”, ved å minne dem om hans posisjon.

Han viser også selvtillit når TV2s journalist spør om han tror han vil være med å kjempe i toppen igjen:

Ja, jeg er hundre prosent sikker på at jeg kommer tilbake (Alvesen og Skeie, 2014).

At publikum før krisen inntraff hadde et inntrykk av Northug som uredd og vinnende, kan også ha en innvirkning på hvorvidt Northug lykkes i vekke en følelse av mot hos sitt publikum. Etter å ha påpekt, i intervjuet med TV2, at han vet hva som kreves for å nå toppen i langrennssporten, uttrykker Northug ytterligere at han ønsker å flytte fokuset på fremtiden:

Det er for meg, som sagt, en vekker og jeg kan bruke dette her til å komme sterkere tilbake, absolutt. Jeg er i hvert fall veldig klar for å ta de justeringene som man må gjøre i livet mitt for å komme tilbake dit til toppen. Det er det jeg ønsker (Alvesen og Skeie, 2014).

Videre uttrykker Northug at han ønsker å vende denne situasjonen til noe positivt og bruke det som motivasjon til å kjempe seg videre som skiløper. Dette vil også kunne gi et inntrykk til publikum om at han har tro på seg selv og har mot. Ifølge Cicero og Quintilian vil disse følelsene kunne smitte over fra retoren, Northug, til hans publikum (Crowley og Hawhee, 1999, 214). Det er derfor grunn til å tro at Northug forsøker å få publikum til å ha tro på han som en langrennsløper i toppen og skape en sinnsstemning av mot, gjennom disse sitatene.

Jeg ønsker å gå på ski. Det er det som driver meg. Det er det jeg trives med. Det her er jo en skikkelig vekker. Jeg vet hvilke prioriteringer man må gjøre i livet for å nå toppen og være der. Det har jeg rapporter på. Jeg vil tilbake dit. Og jeg skal ta de justeringene i livet som gjør at man må tilbake dit (Mangelrød og Næss, 2014).

Undersøkelsen Infact gjorde for VG dagen etter intervjuet ble sendt på TV2, viste at 57,3 prosent av de spurte hadde tro på at Northug ville komme tilbake i toppen av langrennssporten (Christiansen, Strøm og Mangelrød, 2014). Disse tallene kan gi en indikasjon på at Northug lyktes med å skape denne sinnsstemningen i intervjuene som ble gjennomført dagen før undersøkelsen ble gjennomført, og i pressemeldingen. Denne måten å

sette publikum i en sinnsstemning der de vil få tro på at han kan gjøre lyktes igjen i skisporet, gjenspeiles i at Northug kan ønske å legge denne hendelsen bak seg som en enkelthendelse og komme seg videre med karrieren som skiløper. Dermed er denne måten å kommunisere på direkte knyttet opp mot det påtrengende problemet i denne retoriske situasjonen.

Intervjuet med NRK, som ble gjort fire dager etter hendelsen, er det mest fremtidsrettede intervjuet. Det fordi intervjuet er foretatt på Northugs treningsområde på Meråker, i Trondheim, hans ”hjemmebane”. NRK filmet intervjuet og viser klipp av at Northug er i gang med treningen igjen ved å filme at han trener på rulleski. Dette skriver mediehuset om settingen:

Han har på seg en blå og hvit treningsjakke, svarte treningstights og svarte skisko. Tilbake i treningsklær virker han offensiv. Mens skuddene fra unge skiskyttere på trening smeller i bakgrunnen er ikke Northug redd for å si at han allerede har satt seg et klart mål for den kommende VM-sesongen (Bentsen, Murtnes og Nilsen, 2014).

Tittelen til artikkelen er ”Her trener Northug for første gang etter fylleskandalen” (Berntsen, Nilsen og Murtnes, 2014). NRKs beskrivelser av Northug og sinnsstemningen som blir presentert i intervjuet vil kunne ha en innvirkning på den sinnsstemningen Northug prøver å skape med å være fremtidsrettet. På spørsmål om hvordan han skal få tilbake tilliten til publikum svarer han:

Det er ikke sikkert det er mulig. Det er nok vanskelig etter en sånn hendelse, men jeg får gjøre det jeg kan for å kjempe meg tilbake i toppen og gjøre et bra treningsarbeid, så får det være min innstilling (Bentsen, Murtnes og Nilsen, 2014).

Han begynner sitatet med å påpeke at det ikke er sikkert han kan få tilbake tilliten, noe som ble presentert tidligere i analysen som en måte å være selvkritisk på gjennom rasjonelle argumenter til fornuften, men at han skal prøve å få tilbake tilliten ved å få gode resultater i skisporet. Selv om han er noe selvkritisk, er han i dette intervjuet tilbake på treningsbanen og viser mer selvtillit.

Jeg ønsker å kjempe i toppen og være med på å prege skisporten neste år. Så det sier seg selv at jeg må gjøre noen endringer nå og dem startet jeg med i dag (Bentsen, Murtne og Nilsen 2014).

Denne selvtillitsfulle og målbevisste måten å uttrykke følelsene sine på vil kunne smitte over på Northugs publikum. Northug uttrykker at han er sterk i troa og prøver å legge fyllekjøringen bak seg som en enkelthendelse. Dette kan gi et inntrykk av mot til publikum og viser at Northug er villig til å gjøre en innsats for få tilbake tillitten. Noe som er i tråd med Hearits beskrivelser om forsoning og at man må gjøre det godt igjen for å få tilgivelse (Hearit, 2006, 71-73). Mot og selvtillit er derfor gjennomgående følelser i denne strategien om å flytte fokuset til fremtiden.

Basert på utsagnene til Cicero og Quintilian, har jeg presentert en indikasjon på at Northug forsøkte å vekke de følelsene han uttrykker i intervjuet hos sitt publikum. Slik kan Northugs kommunikasjon i intervjuet med NRK ha ført til at publikum fikk et inntrykk av at ulykken var en enkelthendelse og at de fikk troa på at Northug igjen vil kjempe i toppen i langrennsporten. Dette gjenspeiles i den nevnte undersøkelsen, som TNS Gallup gjennomførte for TV2, som viste at to av tre hadde tro på at Northug ville ta gull igjen på ski (Hovde Andersen, 2014). Det er også hensiktsmessig å bemerke seg hvordan NRK beskriver Northug som ”offensiv og målbevisst”, noe som kan hjelpe Northug i et forsøk på å sette en viss sinnsstemning i intervjuet (Bentsen, Murtne og Nilsen, 2014).

6 Konklusjon

Målet med denne oppgaven er å besvare problemstillingen og å bidra med ytterligere forskning til Lloyd Bitzers (1968) teori om den retoriske situasjonen, samt å bidra med forskning til teori om pathos. Denne retoriske appellformen fremstår som et understudert fenomen etter gjennomgangen av tidligere forskning i kapittel 1.1, og det er derfor etterlyst mer forskning på feltet. Med bakgrunn i dette har oppgaven fokusert på pathos i retoriske strategier. Petter Northugs unnskyldning etter fyllekjøringen og krasjet på Byåsen i Trondheim, natt til 4. mai 2014, har blitt valgt som case og oppgaven er derfor et casestudie. På bakgrunn av dette ble det formulert en problemstilling i henhold til caset:

Hvilke retoriske strategier benyttet Northug seg av i sin unnskyldning etter fyllekjøringen i 2014, og hvilken rolle spilte pathos i denne sammenhengen?

Oppgavens analyse har blitt forankret i teori om retorikk, og da spesielt teori om de tre retoriske bevismidlene; ethos, pathos og logos. Bitzers (1968) teori om den retoriske situasjonen har utgjort rammen for analysen. Når en skal unnskylde seg finnes det også et sett med krav til innhold og form, og dette har blitt diskutert i forhold til Keith Michael Hearits teori om Apologetic Ethics (2006). I henhold til problemstillingen har pathos spilt en stor rolle i analysen, da emosjonelle appeller utpekte seg i gjennomgangen av caset. Metodisk har jeg brukt en kvalitativ tekstanalyse av Northugs unnskyldning etter fyllekjøringen, for å kunne belyse hans retoriske strategier. Dette kapittelet inneholder en oppsummering av hovedfunnene, en diskusjon og refleksjon rundt oppgavens funn og bidrag, og forslag til videre forskning.

6.1 Oppsummering av hovedfunn

Oppgavens analyse viser at det finnes indikasjoner, forankret i teori, på at Petter Northug benyttet seg av fire retoriske strategier i hans unnskyldning den første uken etter fyllekjøringen. Disse strategiene er formulert som følge av den retoriske situasjonen. I analysen av den retoriske situasjonen ble det redegjort for at Northug, som omtales som ”Norges Skikonge”, stod overfor den største krisen i sin karriere som skiløper etter promillekjøringen og det påfølgende krasjet. Northugs omdømme stod på spill og det retoriske problemet ble derfor vurdert til å være at han måtte få lagt denne hendelsen bak seg

som et enkelttilfelle og få tilgivelse fra sitt publikum. Dette var på bakgrunn av at han ønsket å fortsette sin karriere som langrennsløper. Det retoriske publikumet kan påvirkes gjennom diskurs og slik løse eller modifisere det påtrengende problemet, og ble derfor definert som folk innenfor skisporten, mediefolk, norske borgere og familie. De føringene Northug måtte forholde seg til i sin unnskyldning var den norske lovgivningen og Hearits (2006) seks karakteristika for krav til form i unnskyldninger. De mulighetene som lå til grunn i denne situasjonen var Northugs posisjon, at det er menneskelig å feile og at Northug fikk stor oppmerksomhet i mediene. Som følge av den retoriske situasjonen, med de føringene og mulighetene som ble diskutert, argumenteres det for fire retoriske strategier som Northug benyttet seg av. Northug 1) Er oppriktig, 2) Skaper identifikasjon, 3) Er autentisk og 4) Flytter fokus.

At Northug fremstår som oppriktig argumenteres som å være en nødvendighet dersom man skal lykkes med sin unnskyldning. Hearit (2006) påpeker tre måter man kan vise oppriktighet overfor sitt publikum i en unnskyldning. Det argumenteres for at Northug benyttet seg av disse tre måtene, som er å vise anger og legge seg flat, ha riktig intensjon og å vise et ekte ønske om å gjøre opp med sitt publikum. Gjennom å uttrykke at han skulle vært foruten hendelsen og beklage de handlingene som ble utført, samt at han uttrykker at han er skamfull overfor de handlingene han har utført, viser Northug anger. Gjennom om uttrykke dette forsøker han å vekke en følelse av medlidenhet og sympati hos sitt publikum. Northug viser at han har riktig intensjon med unnskyldningen ved å uttrykke at han ikke ønsker å spekulere i hans fremtid som skiløper, men at han i første omgang fokuserer på å unnskyld seg. I tillegg tar han fullt ansvar for de handlingene som er utført. Gjennom å forklare publikum hva som har skjedd i et offentlig rom, slik at unnskyldningen blir tilgjengelig for alle i hans publikum, viser Northug et ekte ønske om å gjøre opp med de som er opprørte blant publikum. Dette gjør han også gjennom å uttrykke at han vil bruke hendelsen som motivasjon til å komme tilbake i god form og komme tilbake til langrennstoppen. I tillegg påpeker han at han har gjort opp med passasjeren i bilen ved at de har hatt dialog i etterkant av hendelsen. Ved å uttrykke en ekte anger, forståelse og ha en sann intensjon på denne måten, fremstår Northug som oppriktig.

I analysen argumenterer jeg også for at publikum kan få et forsterket inntrykk av at Northug er oppriktig ved at de får se han på video når han unnskylder seg i intervjuet med TV2, avisenes beskrivelser av Northugs tilstedeværelse kan også bidra til dette. Det fordi hvordan

Northug fremstår på skjermen kan, overfor publikum, bekrefte eller avkrefte at han ser ut til å føle det han beskriver fordi de kan se han. Tårer har blitt trukket frem som et eksempel på at de kan vise følelsenes realitet (Johansen, 2003). At Northug fremstår som oppriktig i hans unnskyldninger gjenspeiles i Infacts undersøkelse, gjort for VG, som viser at 62 prosent av de spurte opplevde Northugs beklagelse som oppriktig (Christiansen, Strøm og Mangelrød, 2014).

Northug skaper også identifikasjon i sin unnskyldning, som argumenteres for å være den andre retoriske strategien. Cheney (1983) definerte tre måter en retor kan skape identifikasjon på. En av disse er å demonstrere fellesskap, som det argumenteres for at er et grep Northug benytter seg av i sin unnskyldning. Gjennom å påpeke at de handlingene som ble utført ikke er verdier han ønsker å stå for, forsøker han å etablere et verdifellesskap. Dette er på bakgrunn av at lovgivningen spiller en stor rolle i den Skandinaviske kulturen (Allern og Pollack, 2012, 15). Dette kan bidra til å skape identifikasjon og enhet mellom Northug og hans publikum. Northug trekker også frem familieaspektet, som det argumenteres for at er noe han og hans publikum har til felles. Dette gjør han ved å uttrykke spesielt skuffelse når han blir spurt om foreldrenes reaksjon på hendelsen. Han må ta en liten *time out*, slik Nyrønning (2015) beskriver det, for å holde igjen tårene når han blir spurt om familien. Ved å henvise til familie på denne måten kan Northug vekke noen identifiserende følelser, da ”alle” har en familie. Man kan dra kjennskap på de følelsene Northug uttrykker og beskriver, samt at dette kan skape sympati fordi han uttrykker skuffelse og skam. Northug skildrer også sitt forhold til sine brødre og henviser til at de er skuffet over hans handlinger. Noe som kan skape en ytterligere identifikasjon gjennom familieaspektet, og levende skildringer av følelser i forhold til hendelsen.

Det argumenteres også i analysen for at dersom Northug ønsker å vekke en viss følelse hos sitt publikum, må han også fremstå som at han deler denne følelsen (Crowley og Hawhee, 1999). Pathos handler om å sette publikum i en viss sinnsstemning, ved å skape en følelsesmessig tilknytning til dem (Aristoteles oversatt 2006). Gjennom å sette en viss sinnsstemning i sin unnskyldning og beskrive hva han føler, vekker Northug følelser hos sitt publikum. Northug skapte en trist og beklagende sinnsstemning i pressemeldingen. Gjennom å uttrykke at han har det vanskelig og er beklagende kan Northug vekke en følelse av medlidenhet og medfølelse hos publikum. Denne sinnsstemningen bringer han også med seg i intervjuene med VG og TV2. Det argumenteres også for at intervjuet med TV2 vekker

emosjonell identifikasjon, da det er gjort på video og sendt på fjernsyn (Kjeldsen, 2014). Publikum kan føle en nærhet til Northug fordi de kan se han. Slik det forekommer fra videoklippet vekker derfor Northug følelser av medlidenhet og medfølelse gjennom å uttrykke tristhet og skam.

Den tredje retoriske strategien som det argumenteres for at Northug benytter seg av i denne situasjonen er at han er autentisk. Det vil si at han bygger troverdighet gjennom å være seg selv, og å være ekte og naturlig. Det ble først diskutert hvordan Northug bygger opp sin ethos gjennom å demonstrere sin personlige karakter, ved å påpeke at de handlingene som er utført ikke er representative for hans moral. Han påpeker også at han er innforstått med lovgivningen og er sterkt i mot å bryte denne (Bentsen, Murtnes og Nilsen, 2014). Det argumenteres så for at Northug skaper troverdighet gjennom å være autentisk. Dette har blitt diskutert med bakgrunn i at Anders Johansen påpeker at personlige og følelsesmessige aspekter spiller en viktig rolle når man er autentisk og skaper troverdighet (Johansen, 2003). Kjeldsen (2014) presenterer tre måter for hvordan man kan skape autenticitet. Det argumenteres i analysen for at Northug fremstår som autentisk ved at det virker som hans unnskyldning bærer preg av spontanitet i de fire intervjuene, fremfor å ha nøye planlagte svar, slik som i pressemeldingen. Det på bakgrunn av at de fire andre utvalgte tekstene er i en intervjusituasjon der en journalist stiller spørsmålene og Northug har mindre kontroll over temaene. Northug fremstår også som autentisk gjennom å være personlig, intim og ekte engasjert. Dette gjør han gjennom å vise sitt følelsesmessige engasjement til hendelsen, lar publikum se en personlig og intim side av seg selv, ved å fremstå som sårbar og ydmyk, og er ærlig om hva som har skjedd. Han fremstår også som autentisk gjennom å være konsistent i sin unnskyldning, da han ikke endrer tone eller budskap i løpet av den valgte perioden. På bakgrunn av dette argumenteres det for at Northug bygger opp sin troverdighet gjennom å vekke følelser hos sitt publikum og å være autentisk.

Jeg argumenterer også for at Northug spiller på fornuften, og dermed benytter seg av logosappeller, gjennom å være selvkritisk. Dette forstås også som en måte å styrke troverdigheten på, da de argumentene en taler bruker, og måten man bruker de på, styrker ethos (Kjeldsen, 2014). Northug påpeker at det han har gjort er på toppen av lavmål, at han har vært dum og at han forstår for at han kanskje ikke vil oppnå tilgivelse. Det rasjonelle argumentet i denne sammenhengen er at han påpeker at det er dumt å kjøre i alkoholpåvirket tilstand, og spiller derfor på fornuften. I tillegg fremstår han som ydmyk og tar i bruk

pathosappeller gjennom bruk av nedsettende ord som en måte å bruke følelser på i denne sammenhengen. Dermed styrker han troverdigheten gjennom å spille på fornuften. I diskusjonen av autentisitet og troverdighet har jeg også trukket frem at Northug løy i de første avhørene med politiet og hvordan dette fikk lite oppmerksomhet i mediene. Dette vil jeg vil komme tilbake til i kapittel 6.2. Analysen av autentisitet viser at de tre retoriske appellformene avhenger av hverandre og knyttes sammen i dette caset. Det fordi Northug bygger opp sin ethos gjennom logos- og pathosappeller, og han bruker disse appellene i sammenheng med hverandre.

Den fjerde strategien det argumenteres for at Northug benytter seg av er at han flytter fokus. Med dette menes det at han først satte en sinnsstemning i sin uttalelser som var angrende, trist og beklagende, men at han underveis i unnskyldningen vender sinnsstemningen til å være mer fremtidsrettet. Northug påpeker at hendelsen kun er et enkelttilfelle og at dette ikke reflekterer hans livsstil. Gjennom å vise selvtillit og ha tro på at han vil komme tilbake som en av verdens beste skiløpere, forsøker Northug å legge hendelsen bak seg. Han viser også mot gjennom å påpeke at han ofte har lykket tidligere og at han derfor mener at han vil lykkes igjen, som også forstås som en måte å vise selvtillit. På den måten viser også Northug at han er uredd og tapper. Det argumenteres for, med bakgrunn i Cicero og Quintilian, at når Northug uttrykker følelser på denne måten, kan disse følelsene smitte over på publikum. Intervjuet med NRK trekkes frem som det mest fremtidsrettede intervjuet, på bakgrunn av at det er gjennomført når Northug er tilbake på treningsbanen, samt at han fokuserer på fremtiden som skiløper i intervjuet. Det argumenteres derfor for at Northug forsøker å flytte fokus gjennom å vise mot og selvtillit, og ved å påpeke at hendelsen kun er et enkelttilfelle som ikke vil gjenta seg.

Basert på analysen og oppsummeringen finnes det derfor grunnlag for å argumentere for at Northug benytter seg av de fire formulerte retoriske strategiene i sin unnskyldning. Det belyses også hvordan pathos er spesielt fremtredende i dette caset, da det har blitt diskutert hvordan Northugs unnskyldninger inneholder flere mulige grep for hvordan man kan benytte seg av emosjonelle appeller i taler, og i dette tilfellet i en unnskyldning. Northug benytter seg av pathosappeller ved å vekke visse følelser hos publikum, slik som medlidenhet, sympati og mot. Han er også identifiserende, viser skuffelse og skam, han setter visse sinnsstemninger og er seg selv gjennom å være personlig, intim, ydmyk og åpen. Det er diskutert hvordan hans tilstedeværelse på video kan vekke emosjoner hos publikum. Det kommer også frem fra

analysen at Northug benytter seg av noen ethos og logos grep for å bygge troverdighet i sin unnskyldning. Jeg argumenterer for at han bygger sin troverdighet gjennom autentisitet, hvor han er personlig og viser følelser, og at han på bakgrunn av dette skaper troverdighet gjennom å vise følelser. Det fremgår derfor av analysen at Northug benytter seg av pathosappeller for å bygge opp sin ethos i de retoriske strategiene.

Det finnes også grunnlag for å hevde at Northug virker å ha lykket med sin unnskyldning og dermed responderte passende i denne situasjonen. Dette er på bakgrunn av resultatene i undersøkelsene gjort av Infact på vegne av VG og TNS Gallup på vegne av TV2.

Undersøkelsene viste at Northug allerede tre dager etter hendelsen, hadde blitt tilgitt av flertallet de norske borgerne (Christiansen, Strøm og Mangelrød, 2014: Hovde Andersen, 2014). Meningsmålingen TNS Gallup gjorde for TV2, viste også at 67 prosent hadde tro på at Northug ville ta gull i skisporet igjen. Dette gjenspeiles også i at Northug i 2016 fortsatt defineres som ”Skikongen” i mediene (Løfaldli, 2016). Det må tas hensyn til at dette ikke er valide vitenskapelige undersøkelser, men de kan likevel gi en indikasjon på at Northug lyktes med sin unnskyldning.

6.2 Diskusjon og refleksjoner

Teorier om retorikk, identifikasjon, autentisitet, ”The Halo Effect”, ”Apologetic Ethics” samt den retoriske situasjonen, har bidratt til at jeg har kunnet formulere fire retoriske strategier og bidratt til å kunne undersøke disse strategiene forankret i teori. I tillegg har disse teoriene bidratt til å belyse de emosjonelle appellene som er tatt i bruk i de retoriske strategiene i caset som analyseres. Basert på denne oppgavens diskusjoner og analyse vurderer jeg de retoriske strategiene som passende i forhold til den retoriske situasjonen. Det på bakgrunn av at strategiene og unnskyldningen virker å ha tatt hensyn til setting, det retoriske problemet, publikum og føringer og muligheter i denne situasjonen. I tillegg vurderes de fire formulerte strategiene å være i tråd med Hearits (2006) krav til innhold og form for unnskyldninger.

Basert på utformingen, undersøkelsene og at Northug i 2016 fortsatt omtales som ”Norges skikonge”, kan det virke som at de retoriske strategiene var en passende og vellykket respons til situasjonen. Northug virket å fått fram det budskapet han ønsket. Denne oppgaven har tatt for seg fem strategisk utvalgte tekster og fokusert på en viss tidsperiode, og med dette har jeg sterk indikasjon som peker i retning av at strategiene har fungert, men kan ikke konkludere med sikkerhet. Det fordi Northug også har uttalt seg i ettertid, samt at det er flere aspekter

som spiller inn, slik som ”The Halo Effect”, som ikke har blitt analysert i stor nok grad til å kunne trekke konklusjoner i denne oppgaven. Likevel kan det, basert på at de retoriske strategiene, virke ha å vært en passende respons til denne situasjonen og det tyder på at disse strategiene kan være hensiktsmessige å ta i bruk dersom man skal unnskyldes seg for å ha gjort noe galt.

Det er en rekke spørsmål som får mindre oppmerksomhet eller utelukkes i mediedekningen av Northugs unnskyldning, i den valgte perioden. Blant annet var det lite fokus på at Northug løy i de første avhørene med politiet, bortsett fra noen kritiske spørsmål i intervjuet med Adresseavisen. Problematikken med passasjeren får også lite oppmerksomhet. Passasjeren var et offer for Northugs handlinger og i ingen av de utvalgte tekstene blir det stilt spørsmål ved hvordan Northug har gjort det godt igjen med passasjeren. Blant annet har jeg trukket frem intervjuet med VG, som fremstår som svært lite kritisk, der de kun stiller spørsmål om hvordan Northug har snakket med passasjeren i etterkant av hendelsen. Jeg har ikke lyktes å finne noe i mediedekningen som setter et spesifikt kritisk søkelys på de to nevnte poengene. I tillegg har boken til Nyrønning (2015) fått noe kritikk for manglende detaljer, og da spesielt mangel på utdypning av Northugs falske forklaringer (Dagbladet, 2014). En mulig grunn til at dette dempes ned eller ses bort fra, kan være at Northug selv prøvde å avdramatisere denne problematikken ved hjelp av en strategisk ordbruk som en del av hans retoriske strategier, samt at den nevnte glorieffekten kan ha gjort at dette ble en ”blindsone” for journalistene. Jeg tenker da spesielt på teorien om ”halo as a shield”, som handler om at publikum velger å fokusere på det positive og ignorere det negative.

De norske mediene er trukket frem i denne oppgaven som en del av Northugs publikum og de kan ha valgt å ignorere det negative fordi de støtter Northug. Det kan, fra de utvalgte tekstene, virke som at journalistene heller fokuserte på hendelsesforløpet, Northugs skuffelse over hans handlinger og hans fremtid som skiløper. Mediene anses som en kritisk kanal for offentlig kommunikasjon (Allern, 2001) og derfor virker det litt underlig at kritiske spørsmål enten uteblir, som i intervjuet med VG, eller minimeres, slik som intervjuene med TV2 og NRK fremstår. Samtidig kan dette gi en indikasjon på at det å ha et fordelaktig omdømme før en krise inntreffer kan fungere som en glorieffekt, og dermed underbygger denne oppgaven teorien om ”The Halo Effect” og da spesielt ”halo as a shield”.

Problemstillingen i min oppgave har rettet et spesielt fokus mot pathos, med bakgrunn i en diskusjon som viser at det finnes få systematiske overveielser over retorikkens emosjonelle appeller (Kjeldsen, 2014), samt at gjennomlesningen av datamaterialet i oppgaven viste at pathos fremstod som spesielt fremtredende i dette caset. Det har også blitt påpekt hvordan pathos har møtt noe motstand (Locke, 1959; Descartes, 1996). Retorikken anerkjenner likevel følelser som en viktig, relevant og nødvendig del av taler. Basert på anvendelse av teorier i analysen, om hvordan man kan benytte seg av pathos i taler i analysen, finnes det også grunnlag for å hevde at emosjonelle appeller er spesielt fremtredende i de retoriske strategiene til Northug. Ethos- og logosappeller er også diskutert, der jeg argumenterer for at ethos bygges gjennom bruk av emosjonelle appeller, og at logos ikke er særlig fremtredende i dette caset, men at det benyttes gjennom selvkritikk. Denne oppgaven har vist hvordan emosjonelle appeller har fungert i dette caset og hvordan Northug anvendte følelser for å oppnå tilgivelse når han unnskyldte seg. Oppgaven vurderes som et bidrag til forskning på blant annet pathos og jeg mener den understreker viktigheten av å anerkjenne pathos som en måte å overbevise på, som kan føre til handling og holdningsendringer. På bakgrunn av dette mener jeg det bør forskes mer på hvordan man kan benytte emosjonelle appeller for å overtale et publikum.

Det er formulert fire retoriske strategier som det er gitt indikasjoner på at Petter Northug benytter seg av i sin unnskyldning. Det har vært utfordrende å formulere de fire strategiene, da det finnes flere sammenhenger mellom dem. For eksempel har det blitt trukket frem at Northug fremstår som personlig, og dette har blitt nevnt både som en måte å skape identifikasjon og å være autentisk på. På den måten finnes det sammenhenger mellom strategiene, men likevel finnes det forskjeller. Som påpekt i kapittel 3 har jeg gjort en rekke forsøk på å formulere et sett med retoriske strategier. Jeg mener den inndelingen jeg har kommet frem til er den mest hensiktsmessige og at det finnes forskjeller som gjør at det er nødvendig å skille dem fra hverandre.

I oppgavens metodekapittel ble det diskutert hvordan det i denne oppgaven er valgt et singel-case, og at dette gir lite grunnlag for å kunne si noe om andre personer eller organisasjoners bruk av retoriske strategier når de unnskylder seg. Denne oppgavens mål er likevel ikke å generalisere til verken teori eller populasjon, men heller ment som et bidrag til innsikt i teori. I tillegg har jeg valgt å fokusere på en strategisk valgt tidsperiode. Dette er gjort på grunnlag av tids- og ressursbegrensninger, samt aktualitet og hensiktsmessighet. Northug har også

uttalt seg i ettertid av det valgte tidsrommet, som var den første uken etter fyllekjøringen. Blant annet i forbindelse med rettssaken og samarbeidet med COOP. En undersøkelse som inkluderer alle uttalelser i det følgende året etter fyllekjøringen kunne gitt et mer helhetlig bilde av uttalelsene, men ville vært svært tids- og ressurskrevende. I denne oppgaven har unnskyldningen vært i fokus og på bakgrunn av at uttalelsene til Northug den første uken etter hendelsen fremgår som den viktigste delen av hans unnskyldning, har jeg valgt å begrense meg til denne tidsperioden.

Utvalget av datamaterialet og identifiseringen av strategiene, er gjort på bakgrunn av mine strategiske vurderinger. Mine subjektive meninger og min teoretiske bakgrunn har derfor en stor betydning for hva jeg mener er sentralt og viktig i Northugs unnskyldning. På bakgrunn av dette kan jeg ikke utelukke at jeg har oversett noen detaljer som kan ha hatt betydning for formuleringen av strategiene og resultatet av analysen. Det er en risiko for at jeg ikke har lyktes med å identifisere alle de sentrale detaljene. Datamaterialet har blitt nøye gjennomgått opptil flere ganger og jeg har forankret mine vurderinger i teori. Jeg argumenterer for at de retoriske strategiene oppriktighet, identifikasjon, autentisitet og flytte fokus, utpeker seg som Northugs strategier for å svare på det påtrengende problemet, definert i analysen av den retoriske situasjonen. Det må derfor tas hensyn til at mine subjektive vurderinger har hatt en innvirkning på de resultatene som fremkommer av analysen, men på bakgrunn av nøyaktige vurderinger og nærlesning, forankret i teori, mener jeg det finnes gode indikasjoner på at Northug benyttet seg av de formulerte strategiene.

Som det ble påpekt i teorikapittelet i denne oppgaven er Lloyd Bitzers (1968) teori om den retoriske situasjonen omdiskutert. Blant annet fremgår det i kritikken at retoren har større handlingsfrihet enn det Bitzer legger til grunn og at den retoriske situasjonen derfor åpner for muligheter, ikke bare begrensninger. På bakgrunn av dette har en rekke teoretikere gjort et forsøk på å tilføre teoretiske bidrag for å belyse mulighetene i den retoriske situasjonen (Vatz, 1973; Miller, 1972; Kjeldsen, 2006; Ihlen, 2011; Kjeldsen, 2014). Det har i denne oppgaven blitt tatt hensyn til denne kritikken og jeg mener at en retor har større handlingsfrihet enn det Bitzer legger til grunn. Derfor har en diskusjon av Northugs muligheter blitt inkludert i analysen av den retoriske situasjonen. Jeg mener derfor det er hensiktsmessig for problemstillingen og utformingen av de retoriske strategiene å inkludere en slik diskusjon. Dette er fordi Northug hadde en rekke muligheter i denne situasjonen som virker til å ha hatt en innvirkning på utformingen av den retoriske responsen. Blant annet så

jeg i gjennomlesningen av teori at ”The Halo Effekt” var spesielt interessant i dette caset, på bakgrunn av Northugs posisjon og omdømme. I analysen kommer det frem at dette virker å spilt inn både på den retoriske responsen og i journalistenes vinklinger. Jeg mener, på bakgrunn av dette, at en retor også har en rekke muligheter som han eller hun kan benytte seg av. Dette kan derfor ha en innvirkning på hvordan man bør respondere i retoriske situasjoner.

Jeg argumenterer for at pathos fremstår som et understudert fenomen i gjennomgangen av tidligere forskning. Flere teoretikere har påpekt at det bør forskes mer på hvilke rolle følelser spiller i krisekommunikasjon og hvordan dette kan utnyttes i kriseresponser (Jin og Pang, 2010; Coombs et.al., 2010). På bakgrunn av dette har det vært utfordrende å finne relevant teori til mitt case, som omhandler en enkeltpersons uttalelser i en krise. Det som kunne styrket min oppgave er om det hadde fantes teori som omhandler hvordan enkeltpersoner kan unnskyldte seg eller benytte seg av emosjonelle appeller. På bakgrunn av mangel på dette har derfor blitt brukt noe teori som er rettet mot politikere og organisasjoners kommunikasjon. Likevel har jeg gjennom oppgaven sett at disse teoriene har vært relevante og hensiktsmessige for dette caset. Dette fordi Northug kan ses på som en del av en organisasjon, så vel som en enkeltperson, da han er en del av organisasjonen Team Northug. I tillegg mener jeg mye av teorien som er rettet mot politikere og organisasjoner også kan være hensiktsmessige for enkeltpersoner. Det på bakgrunn av at Hearit påpeker at enkeltpersoner i økende grad opptrer som profesjonelle organisasjoner i kriser (2006, 206). Disse teoriene, slik som autentisitet, identifikasjon, ”Apologetic Ethics” og ”The Halo Effect”, har bidratt til at jeg har kunne formulere et sett med retoriske strategier som Northug benytter seg av, og derfor vurderes de som hensiktsmessige for denne oppgaven.

6.3 Bidrag og videre forskning

Denne oppgaven har blitt gjennomført som et bidrag til forskning på pathos og Bitzers (1968) teori om den retoriske situasjonen. Analysen viser at teori om den retoriske situasjonen har bidratt til å belyse sentrale og relevante aspekter som har gjort at det har vært mulig å formulere et sett med retoriske strategier. Gjennomgangen av teori og analyse gir en sterk indikasjon på fire formulerte strategier som Petter Northug benyttet seg av i sin unnskyldning. Dette viser at teorien også er aktuell for moderne situasjoner, men jeg argumenterer for at man også bør inkludere en diskusjon om muligheter i analyser av den retoriske situasjonen, da dette virker å ha hatt en innvirkning på utformingen av responsen i

dette caset. På den måten bidrar oppgaven til ideen om at man bør inkludere muligheter som en del av den retoriske situasjonen. Som et bidrag til teori om pathos viser denne oppgaven hvordan Northug har benyttet seg av en rekke emosjonelle appeller i sin unnskyldning. Gjennomgangen av tidligere forskning i kapittel 1 og 2, viser at det finnes teori om hva pathos er og hvilke appeller som finnes. I denne oppgavens gjennomgang av teori har jeg ikke funnet noen utdypende analyser av hvordan pathos brukes i praksis. Derfor mener jeg denne oppgaven kan gi en innsikt i hvordan man kan benytte seg av emosjonelle appeller, gjennom en analyse av hvordan det har blitt gjort i caset om Petter Northug. De formulerte strategiene og gjennomgangen av bruken av pathos mener jeg kan gi en pekepinn på hvordan enkeltpersoner kan unnskyldes seg dersom de er anklaget for å ha gjort noe galt.

Min oppgave tar kun for seg ett case og er derfor ikke generaliserbar til verken teori eller en større populasjon. For videre forskning kunne det derfor vært interessant å gjennomføre et studie av flere caser, for å undersøke hvilken rolle pathos har i retoriske strategier når man skal unnskyldes seg, som i ytterligere grad kan gi grunnlag for generalisering. Å gjennomføre en større studie med flere casesituasjoner, som er valgt ut fra en overordnet strategi, kan gi muligheter for sammenligninger. Slike studier kan gi grunnlag for bidrag til teori eller teoridannelse.

Jeg har benyttet meg av en tekstanalyse for å finne frem til et sett med retoriske strategier som Petter Northug benyttet seg av, og gir derfor innsikt i noen retoriske grep som ser ut til å ha virket i dette caset. Det som kunne vært interessant er å gjennomføre en resepsjonsanalyse, hvor man vektlegger publikumperspektivet i ytterligere grad. Kjeldsen skriver at for å forstå følelser må man forstå hvordan mennesker treffer avgjørelser om hendelser i sine omgivelser og miljø, altså i det som utgjør retoriske situasjoner (2014, 310). Hvorfor tilga publikum Northug? En resepsjonsanalyse vil kunne vise publikums tolkning, lesning og oppfattelse av hans retoriske strategier som ble distribuert gjennom mediene. I denne oppgaven har jeg blant annet trukket fram at Northug forsøker å vekke visse følelser hos sitt publikum. En resepsjonsanalyse som tar for seg publikumsaspektet vil kunne vise hvorvidt han lykkes med å vekke disse følelsene hos sitt publikum. Det foreligger allerede undersøkelser som viser at publikum tilga Northug. Man kunne derfor benytte seg av kvalitative intervjuer med publikum. Med dette kunne man undersøkt hva som faktisk fungerte med unnskyldningen og de retoriske strategiene. En slik undersøkelse ville vært et viktig bidrag til teori om hvordan man bør unnskyldes seg i en krise, samt til teori om "The Halo Effect". Dette er fordi man

kunne med et slikt studie også undersøkt hvorvidt han ble tilgitt fordi han ga en passende retorisk respons eller på grunn av "halo as a shield". I konklusjonen har det blitt diskutert hvordan denne glorieeffekten kan ha hatt en innvirkning på journalistenes vinklinger og kritiske evne i dette caset. Det hadde vært interessant å undersøke hvor viktig denne glorieeffekten var i dette tilfellet, sammenlignet med selve forsvaret, både overfor journalistene og publikum.

I tillegg kunne man også gjennom kvalitative intervjuer med journalister undersøkt mediedekningen. Hvordan plukker mediene opp de forskjellige momentene fra unnskyldningen og hvorfor fokuserer de på noe fremfor noe annet? Her kunne man for eksempel kunne gått i dybden på hvorfor de ikke viet større oppmerksomhet til at Northug løy for politiet og situasjonen med passasjeren.

Metoden som er tatt i bruk i denne oppgaven er kvalitativ. Denne er valgt på bakgrunn av at jeg ønsket å gå i dybden på caset og belyse bestemte ord og uttrykk som benyttes og betydningen av disse. Det kunne også vært interessant å gjennomføre en kvantitativ undersøkelse av hvordan man bruker pathos i taler eller unnskyldninger. Det kunne vært relevant å brukt en kvantitativ innholdsanalyse for å beskrive ulike mønstre. Gjennom en slik analyse kan man definere, ved bruk av koding, forskjellige pathos-begreper eller uttrykk og kunne si noe om i hvor stor grad dette brukes i en taler. Dersom man tar for seg et bredt spekter av tekster i denne sammenhengen, kan man i større grad generalisere.

Et studie som kunne vært relevant for å bidra med forskning på pathos, kunne vært i hvilken sammenheng en taler benytter seg av pathos. I hvilke typer taler er pathos spesielt fremtredende? I denne oppgaven har det blitt fokusert på pathos i en unnskyldning som følge av en krise, men det kunne vært interessant å undersøke i hvilken grad en taler benytter seg av pathos i andre situasjoner, som for eksempel i politiske taler. Det kan også være interessant å undersøke hvilket utslag det har gitt å ta i bruk forskjellige emosjonelle appeller. Slike undersøkelser kan gi en innsikt i hvilke sammenhenger det kan være hensiktsmessig å benytte seg av pathos og hvorvidt dette er fremtredende i dag, og dermed bidra til teori på dette feltet. Undersøkelser som tar for seg pathos trekkes frem som et forslag til videre forskning på bakgrunn av at denne appellformen fremstår som et understudert fenomen.

Litteraturliste

Bøker og artikler

Allern, Sigurd. 2001. *Flokkdyr på lævebakken?* Oslo: Pax Forlag AS.

Allern, Sigurd og Ester Pollach. 2012. *Scandalous! The mediated construction og political scandals in four nordic countries.* Göteborg: Nordicom.

Aristoteles. 2006. *Retorikk.* Oversatt av Tormod Eide. Oslo: Vidarforlaget.

Andersen, Øivind. 1995. *I retorikkens hage.* Oslo: Universitetsforlaget.

Aslop, Ronald J. 2004. *The 18 immutable law of corporate reputation: creating, protecting and repairing your most valuable asset.* United States: The Free Press.

Beniot, William (1995). *Accounts, excuses, and apologies: a theory of image restoration strategies.* Albany, NY,: State University of New York Press.

Bitzer, Lloyd F. 1968. «The Rhetorical Situation». United States of America: Pennsylvania State University. Gjengitt i *Philosophy & Rhetoric*, Vol. 25 (1), s. 1-14.

Cicero (oversatt 2001). *On the ideal orator.* (Oversatt av J.M. May & J. Wisse). New York: Oxford University Press.

Cheney, George. 1983. *The rethoric of identification and the study of organizational communication.* *Quarterly Journal of Speech*, 69, 143-158.

Coombs, W. Timothy og Sherry Holladay. 2005. «An exploratory Study of Stakeholder Emotions: Affect and Crises». I *Research on Emotion in Organizations*, redigert av Neal M. Ashkanasy, Wilfred J. Zebre og Charmine E. J. Härtel, 271-278. New York: Emerald Group Publishing Limited.

Coombs, W. Timothy og Sherry Holladay. 2006. *Unpacking the halo effect: reputation and crisis management.* United States of America: Eastern Illinois Universty.

Coombs, W. Timothy. 2009. *Crisis, crisis communication, and rhetoric.* I *Rhetorical and critical approaches to public relations II*, redigert av Robert L. Heath, Elizabeth L. Toth og Damion Waymer, s. 237-252. New York: Routledge.

Coombs, W. Timothy og Sherry Holladay. 2010. *The Handbook of Crisis Communication,* United Kingdom: Blackwell Publishing.

Coombs, W. Timothy, Finn Frandsen, Sherry J. Holladay og Winni Johansen. 2010. «Why a concern for apologia and crisis communication?». *Corporate Communications: An International Journal*, Vol. 15 (4), s. 337-349.

Coombs, W. Timothy. 2012. *Ongoing Crisis Communication. Planning, managing, and responding.* Third Edition. California: SAGE Publications.

Courtright, Jeffrey L. og Keith Michael Hearit. 2002. «The good organization speaking well: a paradigm case for religious institutional crisis management». *Public Relations Review*: Vol 28 (4), 347-360.

Crowley, Sharon og Debra Haehee. 1999. *Ancient Rhetorics for Contemporary Students*. 2 utgave. Unites States of America: Allyn & Bacon.

Descartes, Renè. 1996. *Om metoden*. Oversatt av Viggo Brøndal og Valdemar Hansen. Gyldendal Forlag.

Dowling, Grahame. 2002. *Creating Corporate Reputations: Identity, Image, and Performance*. New York: Oxford University Press.

Enerstvedt, Vidar , Odinsen, Hege og Jostein Matre. 2014. «Vis at du skammer deg». 07.05.14 (Lest 11.03.16).

Frandsen, Finn og Winni Johansen. 2007. «The Apology of a Sports Icon Crisis Communication and Apologetic Ethics». I *Hermes, Journal of Linguistics* no 38, 85- 104.

Fombrun, Charles J. og C.B.M. van Riel. 2004. *Fame & Fortune: How Successful Companies Build Winning Reputations*. United States of America: Pearson Education Inc.

Garrett, Mary M. 2009. «Pathos reconsidered from the perspective of classical chinese rhetorical theories». I *Quartely Journal of Speech* 79, (1): 19-39.

Hagen, Vegard Jansen, Christer John Auger og Asle Igland. 2015. «Petter Northug – elsket og jaget». Video. *TV2*: 17.02.15 (Lest 20.04.16).

Hansen, Marianne Kristin og Kurt Setsaa Høgetveit. 2015. «Northugs store avbikt – Veien tilbake». Masteroppgave, Universitetet i Nordland.

Hearit, Keith Micahel. 1994. «Apologies and public relations crises at Chrysler, Toshiba, and Volvo». I *Public Relations Review* no 20, (2): 113-125.

Hearit, Keith Micahel. 2006. *Crisis Management by Apology*. London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Hoffmann, Mary F. og Debra J. Ford. 2009. *Organizational Rethoric: Situations and Strategies*. SAGE Publications, Inc, 2009.

Hornnes, Elin Strand. 2013. «Når kvinner må si unnskyld... ». Doktoravhandling, Universitetet i Oslo.

Ihlen, Øyvind. 2002.«Defending the Mercedes A-Class: Combining and Changing Crisis-Response Strategies». *Journal of Public Relations Review*. Vol 14 (3), s. 185-206.

Ihlen, Øyvind. 2011. «On Barnyard Scrambles: Toward a Rethoric of Public Relations». *Management Communication Quarterly* XX(X) 1-19.

Ihlen, Øyvind. 2013. *PR & strategisk kommunikasjon*. Oslo: Universitetsforlaget.

Jasinski, James. 2001. *Rhetorical situation*. I *Encyclopedia of rethoric*, redigert av Thomas O. Sloane, 694-697. New York: Oxford University Press.

Johansen, Winni og Finn Frandsen. 2007. *Krisekommunikasjon*. Frederiksberg C: Forlaget Samfundslitteratur.

Kastely, James L. 2004. «Pathos: Rhetoric and Emotion». I *A Companion to Rhetoric and Rhetorical Criticism*, redigert av Walter Jost, Wendy Olmsted, s. 221- 237. USA: Blackwell Publishing.

Kjeldsen, Jens E. 2 utgave 2015. *Hva er retorikk*. Oslo: Universitetsforlaget.

Kjeldsen, Jens E. 5. Utgave 2014. *Retorikk i vår tid*. Oslo: Spartacus forlag.

Nyrønning, Sverre M. 2015. *Northug*. Oslo: Aschehoug & Co.

Locke, John. 1959. *An essay concerning human understanding*. New York: Dover Publications.

Miller, Arthur. 1972. «Rhetorical Exigence». *Philosophy & Rhetoric*: Vol 5 (2), s. 111-118.

Millar, Dan Pyle og Robert L. Heath. *Responding to Crisis: A Rhetorical Approach to Crisis Communication*. 2013. New York: Routledge Taylor & Francis Group.

Nyrønning, Sverre M. 2015. *Northug*. Oslo: Aschehoug & Co.

Porter, Lance. 2010. «Communicating for the good of the state: A post-symmetrical polemic on persuasion in ethical public relations». I *Public Relations Review* 36, (2): 127-133.

Sandemose, Aksel. 1933. *En flyktning krysser sitt spor: fortelling om en morders barndom*. Oslo: Tiden Norsk Forlag.

Smith, Craig R og Scott Lybarger. 1996. «Bitzer's model reconstructed». *Communication Quarterly*: Vol 44 (2), s. 197-213.

Sæther, Anders, Christian K. Caspersen og Trond Espen Seim. 2014a. «Sirkus Northug: Nedturen». Video. *TV2*: 16.09.14 (Sett: 20.04.16).

Sæther, Anders, Christian K. Caspersen og Trond Espen Seim. 2014b. «Sirkus Northug: Veien tilbake». Video. *TV2*: 30.11.14 (Sett: 20.04.16).

Vatz, Richard E. 1973. «The Myth of the Rhetorical Situation». I *Philosophy & Rhetoric* 6, (3): 154-161.

Vesteng, Camilla og Bjørn Delebekk. 2007. ”Jeg har ingen respekt for noen. Min holdning er at jeg er bedre enn dem”. *VG Sportbilag*: 04.03.07.

Quintilian (oversatt 1920/1996). *Institutio Oratoria. Books I-XII*. (oversatt av Harold Edgeworth Butler). Cambridge, Massachusetts; Harvars University Press.

Waddell, Craig. 1990. «The role of *pathos* in the decision-making process: A study in the rhetoric of science policy». I *Quarterly Journal of Speech* 76, (4): 381-400.

Nettsider:

Agerlie, Kristin. 2010. «Northug: «Stay behind!» ». *NRK*, 26.08.10. (Lest 06.11.15).
<http://www.nrk.no/trondelag/dette-er-northugs-beste-utsagn-1.7012453>

Avlesen, Siri Nilminie og Terje Skeie. 2014. «Northug: - Var så beruset at jeg ikke klarte å tenke fornuftig». *TV2*: 05.05.16 (Lest: kontinuerlig, sist 24.03.16).
<http://www.tv2.no/a/5566920>

Barstein, Tommy. 2009. ”Team Northug: - Vi har vært naive”. *NRK*: 16.11.09 (Lest: 20.04.16). http://www.nrk.no/sport/team-northug_---vi-har-vaert-naive-1.6867943

Bentsen, Anders Rove, Murtnes, Sindre og Petter Moen Nilsen. 2014. «- Har du et alkoholproblem? – Absolutt ikke.» *NRK*: 08.05.14 (Lest: kontinuerlig, sist 24.03.16)
<http://www.nrk.no/sport/les-hele-northug-intervjuet-her-1.11707697>

Benoit, William. 1997. «Image repair discourse and crisis communication». I *Public Relations Review* 23, (2): 177-186.
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0363811197900230>

Brenna, Tormod, Marthe Ihle, Hans Arne Vedlog og Bjørn Langsem. 2015. «Northug spurtet konkurrentene i senk og ble VM-konge». *Dagbladet*: 01.03.15 (Lest 10.04.16).
http://www.dagbladet.no/2015/03/01/sport/ski/falun2015/langrenn/petter_northug/37994829/

Bryhn, Rolf. 2015. «Petter Northug». *Store Norske Leksikon*: 11.12.15 (Lest: 02.05.16).
https://snl.no/Petter_Northug

Burheim, Mads Gudim. 2011. «- Her er Petter Northug en gris». *Dagbladet*, 04.03.11. (Lest 06.11.15). http://www.dagbladet.no/2011/03/04/sport/vm_i_holmenkollen/ski-vm_2011/ski/stafett/15682043/

Bokmålsorboka. 2016. *Modig*. Oslo: Universitetet i Oslo i samarbeid med Språkrådet. Lest: 24.03.16. http://www.nob-ordbok.uio.no/perl/ordbok.cgi?OPP=modig&ant_bokmaal=5&ant_nynorsk=5&begge=+&ordbok=begge

Borud, Eirik et.al. 2011. «Jeg har snakket med kona hans. Han er også en gris». 04.03.11. (Lest 06.11.15). <http://www.vg.no/sport/langrenn/ski-vm-2011/jeg-har-snakket-med-kona-hans-han-er-ogsaa-en-gris/a/10090713/>

Christiansen, Anders K. og Nils Mangelrød. 2014. «Omdømmeekspert: - Northug sliter nå». *VG* 04.05.14. (Lest 28.01.16).
<http://www.vg.no/sport/langrenn/petter-northug/omdoemmeekspert-northug-sliter-naa/a/10139719/>

Christiansen, Anders K., Ole Kristian Strøm og Nils Mangelrød. 2014. «Norge tror på Northug». *VG*, 06.05.14. (Lest 06.11.15).

<http://www.vg.no/sport/langrenn/petter-northug/norge-tror-paa-northug/a/10139916/>

Dagbladet. 2014. «Forfatter av Northug-bok svarer på anklagene». *Dagbladet*: 10.09.14 (Lest: 18.04.16).

http://www.dbtv.no/3828356820001#Forfatter_av_Northugbok_svarer_paa_anklagene

Dagens Næringsliv. 2014. «Mobilrekord etter Northug-smell». Lest 06.11.15.

<http://www.dn.no/etterBors/2014/05/07/Medier/mobilrekord-etter-northugsmell>

«Dobbelt gull i NM, men veldig skuffet likevel». *Northugtv.no* (Lest: 20.04.16).

<https://skirkustv.no/bio>

«Facebook-Petter Northug». 2016. *Facebook.com* (Lest: 20.04.16).

<https://www.facebook.com/PetterNorthugjrOfficial/?fref=ts>

Frengstad, Jan Morten. 2007. «Strutter av selvtillit». 11.03.07 (Lest 26.02.16).

<http://www.langrenn.com/strutter-av-selvtillit.442305-1743.html>

Gundersen, Dag. 2009. «Sympati». *Store norske leksikon*, 14.02.09 (Lest 06.03.16).

<https://snl.no/sympati>

Haugen, Ivar. 2010. ”- Arrogant av Petter”. *Langrenn*: 21.02.10 (Lest: 21.04.16)

<http://www.langrenn.com/-arrogant-av-petter.4750071-152852.html>

Haugli, Kurt B. M. 2013. «Northug-sponsor reagerer på språkbruken». *Aftenposten*, 09.12.13 (Lest 02.03.16).

http://www.aftenposten.no/100Sport/langrenn/Northug-sponsor-reagerer-pa-sprakbruken-407433_1.snd

Hjellen, Bjørnar og Martin Herman Wiedswang Zondag. 2014. «- Northug hadde 1,65 i promille». *NRK*, 10.09.14. (Lest 06.11.15).

http://www.nrk.no/sport/_-northug-hadde-1_65-i-promille-1.11924171

Hjort, P.F. 2000. . «Uheldige hendelser i helsetjenesten – forebygging og håndtering». Nr. 26, 30.10.2000 (Lest 02.03.16). <http://tidsskriftet.no/article/204724>

Hofstad, Sigrun. 2014. «1 av 3 nordmenn har kjørt med promille», *NRK*, 21.10.14 (Lest 19.01.16). <http://www.nrk.no/trondelag/1-av-3-har-kjort-med-promille-1.11998536>

Hovde Andersen, Kristoffer. 2014. «Det norske folk: - Petter, vi støtter deg!». *TV2*, 06.05.14. (Lest 06.11.15). <http://www.tv2.no/a/5570810>

Hverven, Marit. 2010. «Petter, Petter, Petter!». *NRK*: 02.03.10 (Lest: 21.04.16).

<http://www.nrk.no/kultur/northug-vant-ol-i-medicoppslag-1.7019036>

Hystad, Joar. 2014. «Statsministeren til TV2: - Petter Northug må ta sin straff». *TV2*: 05.05.14 (Lest: 20.04.16). <http://www.tv2.no/a/5564928/>

Kaggerud, Egil. 2009. «Errare humanum est». *Store norske leksikon*: 14.02.09 (Lest: 11.04.16). https://snl.no/Errare_humanum_est

- Kampanje. 2014. «- Northug-bok er spin av høy klasse». *Kampanje*: 10.09.14 (Lest: 18.04.16). <http://kampanje.com/archive/pr/2014/09/--northug-bok-er-spin-av-hoy-klasse/>
- Kilnes, Camilla, Pål Solberg og Ståle Langørgen. 2014. «Northugs promille er klar». *Bergens Tidene*, 12.05.14. (Lest 06.11.15). http://www.bt.no/100Sport/langrenn/Northugs-promille-er-klar-435469_1.snd?xtor=RSS-2
- Kvamme, Stig. 2010. «- Vil aldri få aksept for at Northug ble vraket». *Dagbladet*: 09.02.10 (Lest 06.11.15). http://www.dagbladet.no/2010/02/09/sport/ski/langrenn/ol_i_vancouver/10311437/
- Lersveen, Ernst. 2014. . «FIS-topp om Northug: - Sånt skjer, vi må ikke overdrive». *TV 2* 14.10.14 (Lest 28.01.16). <http://www.tv2.no/a/6122980>
- Løfaldli, Birger. 2014. «Northug prøvde å skjule sannheten for politiet». *Adresseavisen*, 05.05.14 (Lest 16.02.16). <http://www.adressa.no/100Sport/langrenn/article434235.snd>
- Løfaldli, Birger. 2015. «Northug skal sone med fotlenke». *Adresseavisen*, 05.02.15. (Lest 06.11.15). <http://www.adressa.no/100Sport/langrenn/article489828.snd>
- Løfaldli, Birger. 2016. «Northug med fantomstart: Det er dårlig nivå». *Adresseavisen*, 01.03.16 (Lest 02.04.16). <http://www.adressa.no/100Sport/article701551.snd>
- Løvstad, Mats. 2013. «Petter Northug: - Jeg driter i janteloven». *ABC Nyheter*: 21.10.13 (Lest: 10.04.16). <http://www.abcnyheter.no/nyheter/sport/2013/01/21/166562/petter-northug-jeg-driter-i-janteloven>
- Mangelrød, Nils og Camilla Vesteng. 2013. «Skal ødelegge livet hans, så han ikke kan vise seg på en idrettsplass igjen». *VG*: 09.12.13 (Lest: 10.04.16). <http://www.vg.no/sport/langrenn/skal-oedelegge-livet-hans-saa-han-ikke-kan-vise-seg-paa-en-idrettsplass-igjen/a/10133732/>
- Mangelrød, Nils og Øyvind Nordahl Næss. 2014. «Petter Northug: - En tur uten mål og mening». *Verdens Gang*: 05.05.14 (Lest: kontinuerlig, sist: 24.03.16). <http://www.vg.no/sport/langrenn/petter-northug/petter-northug-en-tur-uten-maal-og-mening/a/10139820/>
- Moen Nilsen, Petter og Trine Nilsen. 2014. «PR-ekspert om Northugs bokstrategi:- Verdt flere titalls millioner». *NRK*: 10.09.14 (Lest: 18.04.16). http://www.nrk.no/sport/_pr-verdi-for-titalls-millioner-1.11924678
- Murtnes, Sindre. 2014. «Se hele tiltalen mot Northug». *NRK*: 16.09.14 (Lest 10.04.16). <http://www.nrk.no/trondelag/se-hele-tiltalen-mot-northug-1.11935890>
- Nesje, Erlend. 2015. «- Fremtidige mesterskap uten skikongen Petter Northug er en trist tanke». *Aftenposten* 01.03.15 (Lest 14.03.16). http://www.aftenposten.no/100Sport/mesterskap/mesterskapsbloggere/--Fremtidige-mesterskap-uten-skikongen-Petter-Northug-er-en-trist-tanke-496547_1.snd

- Nielsen, Even. 2010. ”Pressenekt, pokerspill og Red Bull-bråk”. *NRK*: 04.11.10 (Lest: 20.04.16). <http://www.nrk.no/trondelag/mye-oppmerksomhet-rundt-northug-1.7367445>
- Nilsen, Petter Moen. «Omdømmeekspert: - Folk forventer at han tar sin straff». *NRK*, 26.08.2014 (Lest 19.01.16). http://www.nrk.no/trondelag/_forventer-at-han-tar-sin-straft-1.11898933
- Nilsen, Trine. 2014. «Slik reagerer kroppen med 1,65 i promille». *NRK*: 10.09.14 (Lest: 21.04.16). http://www.nrk.no/trondelag/slik-er-du-med-1_65-i-promille-1.11925278
- NRK. 2010. «Northug får poker-refs av NIF». *NRK*: 27.04.10 (Lest: 20.04.16). <http://www.nrk.no/sport/northug-far-poker-refs-av-nif-1.7098395>
- Persson, Aksel Faanes, Elisabeth Skarrud, Erland Knutsen og Morten Andersen. 2014. ”Northug dømt til 50 dagers fengsel”. *NRK*: Sist oppdatert 09.10.14 (Lest: 21.04.16). <http://www.nrk.no/trondelag/northug-domt-til-50-dagers-fengsel-1.11976752>
- Pressens faglige utvalg. 2015. «Vær Varsom-plakaten». *Pressens Faglig Utvalg*: sist oppdatert 12.06.15 (Lest: 20.04.16). <http://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/>
- «På tryne i Sapporo». *Northugtv.no* (Lest: 20.04.16). <https://skirkustv.no/bio>
- Rasmussen, John og Sigbjørn Strand. 2009. «Slik spurter Northug seg inn i dagligtalen». *Dagbladet*, 02.03.09 (Lest: 06.04.16). http://www.dagbladet.no/2009/03/02/sport/petter_northug/ski/langrenn/ski-vm_2009/5103883/
- Ringseth, Birger. 2006. «Petter Northug ble historisk». *Adresseavisen*, 21.01.06 (Lest 26.02.16). <http://www.adressa.no/sport/article608990.ece>
- Saltbones, Frederik, Roy Tommy Bråten og Pål Solberg. 2014. «Northug-dommen: Fengsel i 50 dager og 185.000 kroner i bot». *Aftenposten*, 09.10.14. (Lest 06.11.15). http://www.aftenposten.no/100Sport/langrenn/Northug-dommen-Fengsel-i-50-dager-og-185000-kroner-i-bot-467135_1.snd
- Samferdselsdepartementet. 2015. «Lov om vegtrafikk (vegtrafikkloven)». *Samferdselsdepartementet*. Sist endret: 01.10.2015 (Lest 27.01.16). <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1965-06-18-4>
- Seim, Bård og Vidar Gudvangen. 2010. ”Slaktar Northugs poker-flørt”. *NRK*: 28.04.10 (Lest: 20.04.16). <http://www.nrk.no/sognogfjordane/lotteritilsynet-slaktar-northug-1.7100796>
- ”Slåsskamp med de Centa”. *Northugtv.no* (Lest: 20.04.16). <https://skirkustv.no/bio>
- Solbakk Johnsen, Christer. 2009. «- Hadde slått dem om jeg så hadde vært blind». *Adressa*, 21.10.09. (Lest 06.11.15). <http://www.adressa.no/sport/article1401772.ece>

- Strand, Sigbjørn og Halvor Byfuglien. 2009. «- Kor va dæm hen?». *Dagbladet*: 02.03.09 (Lest: 20.04.16). http://www.dagbladet.no/2009/03/02/sport/ski/langrenn/ski-vm_2009/petter_northug/5101018/
- Sunde Hoel, Yasmin og Rita Morvik. 2014. «Fyllekjorte på hoppssamling: - Håper Northug får den samme tilgivelsen». *NRK*: 06.05.16 (Lest: 20.04.16). <http://www.nrk.no/sport/brathen-fyllekjorte-pa-samling-1.11700858>
- Sørenes, Kjetil Magne. 2014. «- Håper vi ser ham i skisporet igjen». *Dagbladet*: 05.05.14 (Lest: 20.04.16). <http://www.dagbladet.no/2014/05/05/nyheter/politikk/northug/33123752/>
- The Associated Press. 2014. . «Norwegian skier admits to drunk driving». *The Associated Press*: 04.05.14 (Lest 09.12.15). http://www.apnewsarchive.com/2014/Norwegian_skier_Northug_admits_to_drunk_driving/id-b4cb235fea6143c09dcacda7bfa1cbc6
- Tjernås, Jørgen. 2014. «COOP fortsetter å holde Northug på pinebenken». *Aftenposten*: 15.05.14 (Lest: 10.04.16). http://www.aftenposten.no/100Sport/langrenn/Coop-fortsetter-a-holde-Northug-pa-pinebenken-435988_1.snd
- TV2. 2013. «Northugs omvendte jantelov». *TV2*: 25.02.16 (Lest: 10.04.16). <http://www.tv2.no/v/700571/>
- TV2 Nyhetskanalen. «Omdømmeekspert om Northug-intervjuet: - Han fremstår som veldig troverdig». Video: 06.05.14 (Sett: 03.04.16). <http://www.tv2.no/v/812200/>
- Verdens Gang (VG). 2014. «Hele Northugs pressemelding». *VG*, 04.05.14 (Lest 16.02.16). <http://www.vg.no/sport/langrenn/petter-northug/hele-northugs-pressemelding/a/10139721/>
- Wahlstrøm, Roy og John Rasmussen. 2014. «Petter fikk frem timer i frihet før han inrømmet fyllekjøringa». *Dagbladet*: 20.09.14 (Lest 23.03.16). http://m.db.no/2014/09/20/sport/ski/langrenn/petter_northug/35357270
- Wangen, Joakim Slettebak. 2014. «Sjåføren stakk av fra stedet, passasjeren kjørt til sykehus». *Adressa*: 04.05.14 (Lest 27.10.15). <http://www.adressa.no/nyheter/trondheim/article9615321.ece>
- Wedervang, Mats. 2014. «Skinstad: - Forkastelig oppførsel, men mulig å tilgi personen». *TV2*: 06.05.14 (Lest: 20.04.16). <http://www.tv2.no/a/5568148/>
- Ytterstad, Matias. 2014. «Omdømmeekspert tror det norske folk vil tilgi Petter». *Dagbladet*: 04.05.16 (Lest: 20.04.16). http://www.dagbladet.no/2014/05/04/sport/langrenn/petter_northug/33118481/

Vedlegg 1 Norsk Samfunnsvitenskapelig datatjeneste

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Øyvind Ihlen
Institutt for medier og kommunikasjon Universitetet i Oslo
Postboks 1093 Blindern
0317 OSLO

Vår dato: 09.09.2015

Vår ref: 44248 / 3 / AMS

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 19.08.2015. Meldingen gjelder prosjektet:

44248	<i>Norges skikonge i trøbbel</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Universitetet i Oslo, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Øyvind Ihlen</i>
<i>Student</i>	<i>Carina Charlotte Carlsen</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 10.05.2016, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Vigdís Namtvedt Kvalheim

Anne-Mette Somby

Kontaktperson: Anne-Mette Somby tlf: 55 58 24 10

Vedlegg: Prosjektvurdering

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Avdelingskontorer / District Offices

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no
TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrrer.svarva@svt.ntnu.no
TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@svt.uit.no

Kopi: Carina Charlotte Carlsen carin_123@msn.com

BAKGRUNN OG PROBLEMSTILLING

Prosjektet innebærer analyse av intervjuer av Petter Northug m.fl. Det vil primært benyttes intervjuer som er vist på TV, men studenten vil også be om personlige intervju med de involverte.

Problemstillingen er: Hvordan brukes pathos i forsvarstaler i dagens kommunikasjonsbransje?

Studenten ønsker å undersøke hvordan man bruker følelser i forsvarstaler i dagens kommunikasjonsbransje for å få tilgivelse eller bevare omdømme. Dette vil hun gjøre ved hjelp av en retorisk analyse av langrennstjernen Petter Northug sine forsvarstaler etter han fyllekjørte og krasjet 4. mai 2014.

OFFENTLIGE INTERVJUER

Behandling av intervjuer som er offentliggjort kan skje i henhold til personopplysningsloven §§ 8 d og 9 d. Informasjonssplikten overholdes ved at studenten kontakter utvalget og informerer om prosjektet i forbindelse med invitasjon til intervju.

INFORMASJON OG SAMTYKKE

I forbindelse med invitasjon til personlige intervju informeres utvalget skriftlig og muntlig om prosjektet og samtykker til deltakelse. Informasjonsskrivet er godt utformet.

SENSITIVE OPPLYSNINGER

Det skal behandles sensitive personopplysninger om strafferettslige forhold, jf. personopplysningsloven § 2 nr. 8 d).

INFORMASJONSSIKKERHET

Personvernombudet legger til grunn at forsker etterfølger Universitetet i Oslo sine interne rutiner for datasikkerhet. Dersom personopplysninger skal lagres på privat pc, bør opplysningene krypteres tilstrekkelig.

PUBLISERING

Det oppgis at personopplysninger skal publiseres. Personvernombudet legger til grunn at det foreligger eksplisitt samtykke fra den enkelte til publisering av informasjon fra personlige intervju. Vi anbefaler at deltakerne gis anledning til å lese igjennom egne opplysninger og godkjenne disse før publisering.

Opplysninger fra offentlig tilgjengelige intervjuer kan brukes i publikasjonen uten samtykke.

PROSJEKTLUTT OG ANONYMISERING

Forventet prosjektlutt er 10.05.2016. Ifølge prosjektmeldingen skal innsamlede opplysninger da anonymiseres. Anonymisering innebærer å bearbeide datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Det gjøres ved å:

- slette direkte personopplysninger (som navn/koblingsnøkkel)
- slette/omskrive indirekte personopplysninger (identifiserende sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. bosted/arbeidssted, alder og kjønn)

Vedlegg 2: Intervju med TV2

Dette intervjuet ble publisert av TV2 i videoformat og er her transkribert slik det forekommer av videoen. Intervjueren er Siri Nilminie Avlesen og intervjuobjekt er Petter Northug.

Hvordan har du hatt det, det siste døgnet

Det har vært et tøft dogn. Siste døgnet har vært hardt. Veldig lei meg og skuffet over det jeg har gjort og over dem jeg har skuffet, som står meg nærme og støttespillerne mine. Det er klart at når dette her synker innover så er det en veldig tøff tid for meg.

Når skjønte du alvoret?

Jeg skjønte først og fremst alvoret dagen etterpå når jeg kom til meg selv på søndagen. Da begynte det å synke inn over meg hva som hadde skjedd og jeg var klar over hva jeg hadde gjort.

Hvilke tanker gjør du deg om det som skjedde?

Jeg blir veldig lei meg. Det er ikke slike verdier jeg ønsker å stå for. Det jeg gjorde med å sette meg selv, passasjer og andre i fare det er noe jeg er veldig lei meg for.

Kunne det gått verre?

Det kunne gått mye verre. Samtidig er ikke det noe man tenker på i første omgang, man er skuffet over at det i det hele tatt har skjedd.

Hvilke reaksjoner har du fått fra sine støttespillere, familie?

Nå har jeg bare pratet med Are som står nærmest meg og jobber med meg, og mamma og pappa, som er min nærmeste familie. Det er dem jeg har pratet med så har fokuset vært der og ikke så mye utad.

Hva sier moren og faren din om det som har skjedd?

Det var tøft å møte mamma og pappa. Dem er jo skuffet som jeg er og lei seg. Både jeg og dem ønsker ikke at jeg skal komme i en slik situasjon som det her.

Blir det mye tårer?

Ja det blir litt tårer. Det blir.. det er et.. Man er så klart mest skuffet over seg selv, men man vet det pårører andre.

Vi kan snakke om hva som skjedde den kvelden. Hva gjorde du lørdag kveld?

Lørdag så var jeg ute på byen med kjenninger og kompiser. Når jeg drar hjem fra byen så drar jeg sammen med, kjente av meg opp til meg, kjente av meg hjem til meg. Der holder vi det gående til 5-tiden om morgningen. Da begynner noen å gå hjem og noen går å legger seg. Så det var bare meg og passasjer som var våken når vi bestemte oss for å sette oss i bilen. Vi hadde ikke noe formål med bilturen, vi hadde ikke noe, vi skulle ingen plass. Hvor vi da kjører ut ikke så mange hundre meterne fra der jeg bor, der vi får for stor fart i den første rundkjøringen og går rett frem inn i rekkverket. Det jeg husker etterpå at både jeg og passasjer kommer i en sjokktilstand og det første vi gjør er å spørre hverandre om det går bra. Det bekreftet begge to og i litt panikkhandling så tenker jeg enkleste løsning og stikke når jeg har muligheten. Når jeg kommer hjem så tar det ikke lange tiden før politiet kommer på døra og da skjønner jeg at jeg må bli med dem. Da går turen ned til stasjonen, nei

sjukehuset der jeg på legevakten blir sjekket og tar en kontroll og rutine der etter en slik ulykke og så videre til stasjonen der jeg blir noen timer før jeg blir inn til avhør.

Vet du hvor fort du kjørte?

Nei, jeg så ikke på speedometeret og vet ikke hvor stor farten var, men vi hadde for stor fart når vi ikke klarte å ta svingen.

Hvor mye hadde du drukket den kvelden?

Jeg hadde drukket på før jeg dro fra meg til byen. Det var meg og en kamerat. Han var edru så han kjørte nedover og så drakk man på byen og når man kom hjem. Så jeg var så beruset at jeg ikke klarte å tenke fornuftig i en slik situasjon.

Overveide du det her. Skal jeg gjøre det her, skal jeg ta bilen? Eller var det bare at jeg gjør det?

Det var litt spontant det. Plutselig så var man bare der bare og gjorde det.

Har du gjort det før?

Aldri.

Når du velger å dra fra passasjeren. Er det noe dere blir enige om eller er det noe du velger for deg selv?

Nei jeg snakket med passasjeren og vi etterpå, når vi vet det går bra, så blir på en måte når jeg drar fra plassen så på en måte skriker han at jeg skal stikke av da, men det var mitt valg å gjøre det. Jeg var ikke presset bort fra plassen av han. Så det var mitt eget valg. Så jeg stakk fra plassen etter vi hadde en liten dialog, men den var kort.

Hva skjedde når politiet kom? Innrømte du det umiddelbart?

Ja, de skjønnte jo at jeg hadde vært med i den bilen. Så det var det ikke noe tvil om.

Hvordan var det for deg å bli hentet av politiet etter det her?

Jo det var egentlig udramatisk. Jeg skjønnte at det var riktig å bli med her.

Så gikk det dagen i går og så bestemte du seg for å fortelle sannheten i en pressemelding i går kveld. Hvor vanskelig var den beslutningen?

Nei jeg følte vel at det var det eneste riktige å si det som det er. Det er på en måte det jeg har gjort er på toppen av lavmål, og da. Det er ikke noe vits å dra noe mer på det. Man har gjort det og man må bare formidle det sånn som det har skjedd.

Hva tenker du om konsekvensene? Du sier du vil ta den straffen du får. Det kan bli fengselsstraff. Hva tenker du om det?

Ja. Akkurat nå er det ikke noe jeg tenker på, men jeg skal ta straffen min, og hvis det innebærer fengsel så klart så må man gjøre det.

Kan du prøve å beskrive hvordan det føles fra å være Petter Northug som er idol og et forbilde til å sitte her som du gjør nå?

Det er jo mye sånne tanker som streifer deg sånn det her siste døgnet. Klart det er veldig tøft. Det er ikke noe tvil om at dette er noe jeg skulle vært for uten. Men dumheten er gjort og da må en jo tåle den hverdagen som møter en etterpå.

Er du redd for det som møter deg?

Ja så klart. Det blir litt.. Man vet vel ikke helt hva man møter. Det er en ny situasjon. Men den første tanken i mitt hode er at man må vel at man gjør så godt man kan og prøver å komme tilbake i normale rutiner etter hvert.

Normale rutiner sier du? Hva er det som på en måte er din livsstil? Når det her skjer. Er det noe som er ute av kontroll eller er det et enkelttilfelle. Hvordan ser du på det?

Jeg ser helt klart på det som et enkelttilfelle. Selv om det er en dramatisk hendelse, så er ikke det her noe jeg ønsker å bli husket for egentlig, men det har skjedd og det kan jeg ikke gjøre noe med nå. Men jeg har på en måte fått, man får en ordentlig lærepenge av det og man får en vekker og det må jeg bare bruke nå fremover.

Hva gir det deg? At du får en lærepenge. Hva tenker du videre?

I første omgang så tenker jeg at jeg må få litt ro og fred, og få summet hode og det kommer sikkert til å være mye tanker fremover også og mye reksjoner. Jeg har ikke snakket med å alt for mange. Så det er forholdsvis ferskt i min verden enda så da er ting litt uklart på hva som skjer fremover. Så klart så er det vanskelig å gi en helt klar pekepinn på hva som skjer.

Har du lyst til å fortsette som skiløper, toppidrettsutøver?

Jeg har lyst til det. Det er det som har vært livet mitt egentlig. Så det er der jeg, det er det vil fortsette med og det er en vekker og jeg merker at jeg ønsker å komme tilbake, og gjøre det forandringer nå i livet som må til for å komme tilbake på toppen.

Hvilke forandringer snakker du om da?

Det blir jo å ta tak for min del nå, når jeg forhåpentligvis få tilbake litt energi og kan begynne å bevege meg igjen og røre meg litt, så er det å komme inn i rutiner der man får ro og fred til å trene og gjøre den jobben som må til og at man på fritiden har fokus på det som er viktig i forhold til det å skal prestere på et høyt nivå.

Har det vært for mye utenomsportslig?

Nei, jeg føler at alltid når jeg har startet på en ny sesong, de siste årene har jeg startet litt senere enn jeg har gjort årene før det igjen, men når jeg har startet så har jeg skrudd på helt. Men jeg har alltid vært en person som har slappet av og koset meg og gjort litt utenomsportslige ting etter sesongen for å koble av litt.

Trenger du det for å være god?

Jeg tror det er sunt og gjøre litt andre ting og koble av. Det er helt, i hvert fall i mitt hode så har det funket, så nå.. men dette er en vekker og da blir det på en måte, da må man gjøre litt justeringer.

For snakke om litt fra 2011, Holmenkollen og kongen, og så har det gått nedover. Det er jo det som blir sagt da. Har du noe pekepinn på hvorfor nedturen har startet. Eller om det er noe. Har du mistet interessen? Er det ikke like sulten lenger? Er det ikke like moro lenger? Er det noe på veien der da, som har skjedd med hodet ditt?

Jeg tror at når jeg først skrur på og havner i godsonen igjen så er jeg ikke noe dårligere skiløper enn jeg var da. Hvis jeg går to år tilbake så hadde jeg min mest stabile sesong gjennom karrieren min og året etter Oslo var dårlig og det året som ar vært nå har vært dårlig, men ellers så har jeg, har det vært gode sportslige år stort sett. Så, men jeg ser jo utad at det kan virke litt sånn. Når du får to sånne mellom sesonger, og man husker som regel det siste.

Er det fortsatt like stort sult i deg til å fortsette med det som et toppidrettslivet krever? Eller ønsker du å være en mer normal person som kan gjøre mer normale ting. Altså ikke at dette er noe normalt eller noe, men å gjøre andre ting?

Nei, jeg har nok etter 2011 gjort litt mer andre ting enn jeg har gjort før, men det årene jeg har levd før fra 08-11, dem er jo i mine øyne ganske brutal da. Med tanke på andre ting jeg gjør da. Når du nesten stenger ute nærmeste familie for å nå toppen. Som også kanskje ikke virker hvert i nærmeste familie, virket ikke det så bra det heller. Jeg vet hva som kreves og jeg vet hva som må til for å være på toppen. Det har jeg lært gjennom karrieren min. Jeg vet absolutt hvor mye jobb som kreves for å være med å kjempe i toppen og dem valgene dem må man bare gjøre.

Tror du helt ærlig at du kommer til å være med i toppen?

Ja, jeg er 100 prosent sikker på at jeg kommer tilbake.

Tenker på avtalen din med Coop. De har ikke bestemt seg for hva de vil gjøre. Men dersom de skulle bryte samarbeidet. Hva vil det bety for deg som skiløper?

Det har jeg liksom ikke tatt stilling til. Jeg har ikke pratet med så mange etter hendelsen. I første omgang så prøver jeg å få summet meg og roet meg ned etter det som har skjedd. Så får man ta stilling til slike ting etter hvert når man får det litt på avstand.

Det med å være et forbilde. For brødrene dine blant annet. Hvordan ser du på det du har gjort i forhold til det?

Som jeg var inne på i sta. Jeg har skuffet de nærmeste, og klart jeg har... Jeg står veldig nærme mine brødre, ettersom de er skiløpere. Jeg har skuffet dem også og jeg vet de er skuffet for det jeg har gjort, men de vet i alle fall hvordan jeg har jobbet opp gjennom årene for å komme dit jeg er. De kjenner ikke meg gjennom media, de vet på en måte den skolen jeg har gått utenfor også for å komme dit jeg har. Så det vet jeg, sånn sett, så vil vi fortsatt stå veldig nært hverandre.

Tror du at du kommer til å bli tilgitt av de du har sviktet?

Det er ikke sikkert og det skjønner jeg. Det er ikke sikkert jeg hadde tilgitt noen som hadde gjort det heller, så jeg kan ikke forvente det. Jeg har vært dum nok til å gjøre det her, og da må jeg også ta straffen.

Hva tenker du om at du en dag at det fra en dag kan ha det på en måte og en annen dag kan sitte her å ha det så vondt som du har det nå?

Det er sånn er livet og sånn kan det være i idrett også. Det kan svinge veldig. Men det er klart det her er i et helt annet perspektiv. Når det går i en så alvorlig hendelse så man bare stå inne for det og beklage det som har skjedd. Så må man prøve å reise seg etterpå.

Har du tenkt mye på at, det er en skrent der du krasjet. Hvis du hadde gått ned der. Altså hvis at du selv kunne død. Du kunne drept medpassasjeren din. Hvor mye har du tenkt på det?

Jo, det er jo mye tanker som har fyret gjennom hodet mitt etter en slik situasjon. Så det er klart du blir mer og mer klar over ting des mer tid det går. Det er helt totalt idioti og utsette passasjeren, meg og andre for den faren. Man kan si at det kunne ha gått verre, man det hjelper så lite i en slik situasjon.

Så er det det bildet av deg som mange har. At det kan rives ned så raskt da. Hvor fort tror du det går å bygge det opp igjen. Imaget til Petter Northug?

Det tenker jeg ikke på. Det er ikke sikkert det er mulig, men jeg må bare prøve å komme meg ut av den situasjonen jeg er i nå og prøve å komme inn i en normal hverdag så fort som mulig. Så får vi ta standpunkt da på hva vi gjør videre.

Det hodet ditt som du har blitt så kjent for. Det tøffe hodet, det er ingen som har tøffere hode enn deg. Tror du du kan bruke det hodet nå til å reise deg, komme tilbake sterkere enn før?

Ja det er jeg sikker på. Det er for meg som sagt en vekker og jeg kan nok bruke dette her til å komme sterkere tilbake, absolutt. Jeg må.. Jeg er i hvert fall veldig klar for å ta de justeringene man må gjøre i livet mitt for å komme tilbake dit til toppen. Det er det jeg ønsker.

Hvis du ser på det på en annen måte, kan det komme noe positivt ut av det da? At du var på vei på feil kurs, og nå får du deg en støkk.

Man kan jo si det på den måten, men jeg tror uansett når det skjer enn sånn ting, så er det alvorlig, men man kan kanskje snu det til noe positivt. Og det er det jeg må prøve å gjøre selv om det er forferdelig det som har skjedd.

Vedlegg 3: Intervju med VG

Nyheter - Høgskolen i Telemark

Uttak 28.04.2016

Gråtkvalt Northug om fyllekjøringen:

VG Nett. 05.05.2014 21:03. Oppdatert 06.05.2014 23:07

STORLIEN (VG) Petter Northug (28) sier til VG at han var så beruset at han ikke klarte å la bilnøklene ligge hjemme. Rett etterpå smalt det - og han fikk panikk og rømte fra åstedet.

I et møte med VG ved svenskegrensen i kveld forteller Petter Northug i detalj om natten som endte med at han ble siktet for promillekjøring.

Northug møter VG sammen med sin manager Are Sørnum Langås inne i gammelt leilighetskompleks. Gardinene er trukket helt for, og Northug er tydelig preget og langt nede under samtalen. Øynene hans er rødsprengte, og han er nær gråten flere ganger under seansen som varer i rundt 20 minutter.

Bestemte seg for å kjøre

Historiene om Northugs bytur og promillekjøring er brettet ut de siste to dagene, men nå forteller Northug detaljert om hva som skjedde.

- Det var en bytur som endte hjemme hos meg sammen med kjente. Der ble det sent og det begynte å ebbe ut i morgentimene. I femtiden begynte folk å dra hjem og noen gikk og la seg. Det var på en måte bare meg og passasjeren i bilen som var våken da vi bestemte oss for å gå ut i bilen og kjøre den. Vi hadde ikke noe baktanke med hvorfor vi skulle ut, forteller Northug med dempet med klar stemme.

Skistjernen er kledd i en mørk dongeribukse, hvite skitne sko og en blå langarmet genser med hull på siden. Håret er mer uryddig enn vanlig og Northug har en alvorlig mine som vitner om alvorret. Før han begynner å snakke i det halvmørke lokalet, tar han en stor slurk vann.

Sjekket tilstanden til hverandre

Han sier det var en tur som var helt uten mål og

mening.

- Vi hadde ikke noe plan bak. Da vi setter oss i bilen kjører vi ikke mange hundre meterne før det går for fort, og vi kjører rett inn i en rundkjøring og går inn i autovernet. Og det smeller. Da kommer vi nok begge to i sjokktilstand og spør hverandre om det går bra. Han spurte meg om det gikk bra, og jeg spurte han. Vi var enige om at det gikk bra med hverandre. Det var ikke noe skader vi så, og det neste som skjer er at jeg handler i panikk og vil komme meg bort fra stedet og plassen. Så da drar jeg hjem til meg, sier Northug som forteller at det bare kan ha gått minutter før politiet kommer på døra hans.

BILLEDSPESIAL: Northugs bil totalvraket i ulykke

Politi på døra

- Der blir jeg ikke mange minutter før politiet kommer på døra og henter meg. Da har jeg på en måte skjont at jeg må bli med, og da går turen ned til legevakten for rutinekontroll først og sjekk. Så bort til politistasjonen. Der jeg blir og venter til jeg våkner og blir kalt inn til avhør, sier Northug.

Forhøret ble avsluttet rundt klokken 15 søndag ettermiddag. Da hadde det gått i underkant av ti timer siden ulykken.

- Hva var den første tanken du gjorde deg da dette gikk galt?

- Da det først smalt kom jeg i en sjokktilstand. Jeg skjont hva som hadde skjedd. Jeg handlet veldig feil da. Det var det jeg husker av situasjonen da, at det ble handlet veldig feil.

- Hvor beruset var du den kvelden og da du kjørte?

- Jeg var såpass beruset at jeg ikke var i stand til å ta riktige valg. Jeg var ikke av den fornuft at jeg lot bilnøkklene ligge, sier Northug.

VG DIREKTE: Få siste nytt om Northug-saken

Northug var ikke på åstedet da politiet kom til stedet. Men etter at politiet startet sitt søk fant de fort Northug i hans eget hus. Fremoverlent på albuene forteller Northug hva som skjedde da han stakk fra kompisen som var skadet.

- Forlot du bilen etter oppfordring fra din passasjer?

- Ja. Vi var begge i sjokk der. Men begge to var såpass at vi spurte om det gikk bra. Men da jeg beveget meg ut, så ga han meg klar beskjed om at her må jeg dra. Det er vel det jeg husker fra det.

- Hvordan var søndagen etter ulykken?

- Da hadde jeg innsett hva som hadde skjedd. Jeg hadde skjont at jeg satte passasjeren, meg selv og andre i fare, og jeg var veldig skuffet over det jeg hadde

gjort. Det var tankene rundt det som surret rundt da.

Petter Northug er nær gråten flere ganger under intervjuet. Spesielt preget er han når han prater om hvordan han har skuffet sin mor og far, og hvordan de har tatt vare på ham etterpå.

GRÅTKVALT: Petter Northug er nær gråten flere ganger under intervjuet med VG. Foto: Øyvind Nordahl Næss

- Jeg har ikke pratet med så veldig mange selv etterpå. Are møtte meg da jeg var ferdig på stasjonen. Så har jeg pratet med mamma og pappa. Det er de jeg har pratet med her i etterkant.

- Hvordan var det å møte mor og far etter dette?

- Nei, det var fryktelig tøft for min del. Det er som jeg har gitt uttrykk for før, at det er de jeg kan takke for at jeg har kommet dit jeg har kommet. Det er klart at det er dem jeg tenker først på når noe slikt skjer. Det er sterkt å møte dem. Jeg skjønner at de er skuffet, og jeg er skuffet, og vi er alle skuffet. Det her er ikke noe som skal skje. Det har skjedd. De sier at de er med i tykt og tynt, og det betyr mye å høre, sier Northug mens han tydelig kjemper med seg selv og stemmen nesten brister.

Northug fremstår slik de færreste har sett han før. Han har blikkontakt med VGs journalist under intervjuet, men ser også mye ned til høyre. Han innser hvor alvorlig promillekjøringen er for ham.

- Hvem er det du føler du har skuffet aller mest?

- Jeg føler jeg har skuffet meg selv aller mest, absolutt. Så tenker jeg på nærmeste familie og de som står meg nærmest. Og så har jeg de som jobber sammen med meg, sponsorer og de som har støttet meg. Det er ikke holdninger jeg vil stå for, sier Northug.

- Hvordan tror du at du blir oppfattet av andre etter dette?

- Det er klart dette vil henge over meg, og det får jeg bare ta. Jeg får ta den her straffen. Det er jeg som har gjennomført dette og begått dumheten. Jeg får være flink og ikke tenke for mye hva alle sammen tenker. Det er sikkert veldig mye forskjellig.

Han sier han skal tilbringe tid med sine nærmeste før han skal komme tilbake som skiløper. For det er han fast bestemt på.

- Jeg ønsker å gå på ski. Det er det som driver meg. Det er det jeg trives med. Det her er jo en skikkelig vekker. Jeg vet hvilke prioriteringer man må gjøre i livet for å nå toppen og være der. Det har jeg rapportert på. Jeg vil tilbake dit. Og jeg skal ta de justeringene i livet som gjør at man må tilbake dit.

- Må du gjøre noe med livsstilen?

- Jeg må gjøre justeringer. Når man trener såpass mye så er det viktig at man får nok hvile og restitusjon og at trening er på en måte fokus. Det er der det må ligge. Det er de justeringene jeg må gjøre, og jeg vet hva som kreves. Jeg må trene mye og leve et toppidrettsliv utenom også, sier Northug.

- Har du følt at du ikke har levd det toppidrettslivet de siste årene?

- Jeg føler at jeg har vært veldig dedikert når jeg først setter i gang. Noen oppkjøringer har startet litt senere enn andre. Men da har jeg gjort det ordentlig. Det er slik jeg er. Jeg har tatt meg friheter med lengre pauser, men det vet de fleste. Det er klart det har en sammenheng med det som har skjedd tidligere.

- Hva må du gjøre for å komme tilbake?

- Først må jeg klarne tankene litt og komme meg tilbake i normal hverdag. Så får jeg forsøke å komme i gang med å trene litt og kjenne hvordan kroppen responderer på det. Jeg må finne gleden. Det er det som må komme ved at du ønsker å gjøre den jobben jeg skal gjøre for å komme tilbake, sier Northug.

- Når du snakker om justeringer, har det vært for mye byliv?

- Nei, det vil jeg ikke si. Når jeg er utenfor sesong har jeg tatt meg den friheten at jeg har kost meg litt. Slik har det alltid vært. Det har vært fokuset også at man skal koble med andre ting. Men jeg har ikke vært den som har oppsøkt byen når det begynner å nærme seg sommeren og høsten. Da er jeg dedikert til den jobben jeg gjør, sier Northug.

- Føler du at karrieren din er i fare nå?

- Selv så føler jeg ikke det. Klart det her er en kjedelig hendelse som jeg er veldig lei meg for. Jeg har lyst til å vise at jeg kan være med å kjempe i toppen igjen, sier Northug.

- Er du virkelig klar for å rydde opp og gjøre den jobben for å komme tilbake?

- Ja. Jeg har fått meg en vekker og jeg er klar for å gjøre justeringene for å komme tilbake til toppen og det nivået jeg var på for noen år tilbake, sier Northug.

- Det går inn over deg så sterkt at du merker at det blir en helt annen verden enn det jeg har vært vant til tidligere.

- Vil dette påvirke deg som skiløper senere, med tanke på den kjente opptreden din?

- Det vil det sikkert gjøre. Det her vil nok være en lærdom for livet når det først har skjedd. I hvilken grad det vil påvirke meg akkurat nå er vanskelig å si, for det er såpass ferskt ennå, men jeg er sikker på at dette vil påvirke meg som skiløper.

- Vil vi se en annen type Petter Northug nå?

- Det er vanskelig å forholde seg til sånne ting, det blir lengre frem i tid. Det viktigste for meg er at jeg er en idrettsmann som elsker å konkurrere, og jeg håper jeg kan reise meg og komme tilbake og være med å kjempe på det nivået jeg ønsker å gjøre.

- Hvis sponsorkontrakten ryker, vil du da vurdere å gå tilbake til landslaget, hvis de strekker ut en hånd?

- Det er for tidlig for meg å trekke konklusjoner i en sånn retning ennå. Jeg må ha noen dager å summe meg litt på og høre hva som skjer i kulissene og ut ifra det trekke en konklusjon på hva som skjer fremover.

- Hva kommer du til å gjøre de neste dagene?

- Jeg har fortsatt ingen planer for hva jeg skal gjøre. Det viktigste for meg var å snakke med mamma og pappa. Etter det her får man legge en plan for hva man skal gjøre videre fremover.

- Hvordan har du snakket med dette om passasjerkompisen din etterpå?

- Jeg har hatt en dialog med ham etterpå, og den var fin. Vi spurte hverandre om hvordan det gikk og begge var enige om at det var idioti og at vi var dumme. Det er vi voksne nok til å innse begge to. Vi var glade for at det gikk så bra som det gikk, og vi er nok begge innforstått med at det kunne gått mye verre.

- Kan du huske noe av da du mistet kontroll over bilen?

- Jeg husker det gikk for fort. Fart er jeg usikker på. Istedet for å kjøre rundt rundtkjøringen så gikk det på en måte rett frem og i autovernet.

- Det var ikke sånn at du sovna? Du var klar?

- Jeg var klar, jeg sov ikke.

- Var det 80-90-100 det gikk i?

- Det er vanskelig å si, men det gikk for fort.

- Hva tenker du om at det gikk såpass bra og at det ikke var personer der som ble skadet eller mistet livet?

- Når du gjør en sånn hendelse setter du ikke bare deg selv i fare, men også passasjer og andre. Det er

dumhet og idioti, som man klart tenker masse på etterpå.

- Hvilke restriksjoner setter du nå på deg selv fremover, med tanke på fest og alkohol når du skal tilbake?

- Etter denne hendelsen skal jeg summe meg og komme meg tilbake til trening. Når jeg først skrur på bryteren og kjenner at kroppen er klar for det, blir det null alkohol fremover. Da er det én ting som gjelder, og det er trening og å gjøre de riktige valgene frem mot sesongstart.

- Hva tenker du om fengselsstraff for dette?

- Jeg er klar for å ta straffen for dette. Jeg skal ta min straff. Det er det ingen tvil om.

- Har du hatt befatning med politiet i sammenheng med alkohol tidligere?

- Nei, aldri.

Her er Northugs egen versjon av fyllekjøringen

FIKK PANIKK: Petter Northug husker at det smalt, at han sjekket om han selv og kameraten var ok - og at han så får panikk og stikker fra ulykkesstedet. Foto: Øyvind Nordahl Næss Foto: Øyvind Nordahl Næss

© VG Nett

Se webartikkelen på <http://ret.nu/ITaUwSWt>

Vedlegg 4: Intervju med Adresseavisen

Nyheter - Høgskolen i Telemark

Uttak 28.04.2016

Adresseavisen

Northug prøvde å skjule sannheten for politiet

Adresseavisen. 05.05.2014 21:43

Birger Løfaldli

- Jeg ga ikke riktig informasjon, innrømmer en angrende Petter Northug, som snakker ut om skandalehelga.

Følg våre oddstips

STORLIEN (adressa.no): I et møterom på et pensjonat på Storlien i Sverige, noen mil unna Petter Northugs treningsparadis i Meråker, møtte skistjernen adressa.no mandag ettermiddag. Det var hans aller første intervju etter at han hadde krasjet sin Audi med alkohol i blodet natt til søndag, og deretter stukket av fra ulykkesstedet og den skadde kompisen som satt i passasjeret.

- Jeg føler meg helt jævlig. Det er jo en vanskelig situasjon, en jævlig situasjon å være i. Jeg har skuffet meg selv, familien, nære venner, støttespillere og alle rundt meg, sier 28-åringen, som søndag kveld sendte ut en pressemelding hvor han forklarte at han hadde sittet bak rattet i alkoholrus.

Nektet å si at han kjørte

I og med at han fortsatt var beruset da han ble tatt med til politistasjonen i Trondheim, forteller Northug at politiet vurderte at han ikke var i stand til å forklare seg.

- Jeg måtte vente ei bra stund før jeg kunne prate.

Northug ble plassert i arresten, hvor han sov ut rusen. Da han satte i gang avhøret, sa han ikke hvem det var som førte bilen. Northug innrømmer overfor adressa.no at han først forsøkte å skjule sannheten for politiet.

- I første omgang, da jeg våknet, var jeg litt uklar og ga ikke riktig informasjon. Jeg sa at jeg var med i bilen, men at jeg ut fra den tilstanden jeg var i ikke husket hva som skjedde.

- Hvorfor gjorde du det?

- Jeg var i tåka, i sjokk. Jeg hadde ikke snakket med mine nærmeste og visste ikke hva som foregikk på utsiden. Etter hvert ble jeg klar, kom til meg selv og da var det bare å legge alle fakta på bordet.

SNAKKET UT: Petter Northug. RICHARD SAGEN

Nachspiel hos Northug

- Rådførte du deg med noen som sa at det ville være smart å si sannheten?

- Dette var på eget initiativ. Så har jeg for øvrig hatt god hjelp av min advokat underveis i prosessen.

Sannheten var at Petter Northug hadde vært på byen i Trondheim, fortsatt med nachspiel hjemme hos seg selv og deretter satt seg bak rattet i sin Audi med en kompis i passasjeretset.

En tydelig preget Petter Northug forteller detaljert til adressa.no om hva som skjedde etter at han sammen med flere kamerater dro fra utestedet 26 i Trondheim natt til søndag:

- Vi dro derfra sammen med noen kjente opp til meg. Der satt vi til i fem-tida. Da begynte folk å dra hjem og noen la seg.

Det var ikke noe planlagt bak turen.

Drakk alkohol til 05.00

- Drakk dere alkohol helt til i fem-tida?

- Ja, det var inntak til klokka fem.

Northug forklarer at kun han selv og kameraten som ble med på kjøreturen var våkne da de satte seg inn i skistjernens bil.

- Hvor skulle dere?

- Det var ikke noe planlagt bak turen.

- Hva husker du av kjøreturen?

- Det var ingen lang tur. Det jeg husker var at det var en smell og at det stoppet i rekkverket. Så ble det panikk fra begge side. Da skjønte vi alvoret i det.

- Reagerte med panikkhandling

- Hvorfor forlot du bilen med den skadde kompisen?

- Den første dialogen vi hadde var om det gikk bra med oss. Det bekreftet begge to. Sjokket og panikken gjorde at jeg reagerte slik jeg gjorde, at jeg skulle komme lettest mulig ifra det.

- Du skulle altså rømme unna problemene?

- Det var enkleste vei og jeg reagerte med ei panikkhandling. Derfor løp jeg hjem.

Da han kom hjem, var fortsatt noen av festdeltagerne på plass i huset til Northug. Langrensløperen fortalte ingen om den dramatiske ulykken han hadde vært med i.

- Det var ingen som var våkne. De lå og sov. Jeg satt inn i stua, gikk deretter ned på badet og så opp i stua igjen. Da jeg gikk ned igjen, kom politiet gående inn. De ringte på to ganger ganske fort før de kom, forklarer Northug.

Etter en legesjekk ble han deretter fraktet på politistasjonen i Trondheim, hvor han oppholdt seg store deler av søndagen.

Avviser at karrieren er over

Nå er starten på VM-sesongen, hvor Falun-VM til vinteren er det store høydepunktet, blitt helt annerledes enn det skikongen fra Mosvik hadde ønsket seg.

Han hadde så vidt startet treningen før neste sesong. Likevel dro han ut på fest og inntok alkohol til utpå morgenkvisten.

Northug avviser at skikarrieren er over.

- Jeg skal satse videre. Det er det første jeg merker at jeg har lyst til. For meg er dette en vekker. Jeg har lyst til å gjøre litt endringer i livet, å gjøre det som må til for å komme tilbake.

Møtte foreldrene

Etter at han fikk slippe ut fra politistasjonen i Trondheim søndag, møtte Petter Northug sine foreldre.

- De er jo skuffet, naturligvis. Jeg er skuffet over å ha påført dem dette. Men så får jeg støtte og det betyr veldig mye. De sier at de står der i tykt og tynt. Det er

viktig.

De neste dagene vil Petter Northug bruke til å komme seg bort og samle tankene. Han dro til Storlien i Sverige mandag.

- Jeg får se om jeg har krefter til å trene. Målet er å komme tilbake så fort som mulig.

Håper sponsorene fortsetter

Fortsatt er det uvisst om mange av Northugs sponsorer velger å fortsette samarbeidet eller om de trekker seg ut. 28-åringen håper de blir med videre, men har forståelse hvis de sier stopp.

- Jeg har ikke snakket med så mange ennå, bortsett fra mine nærmeste. Jeg håper de er med på laget videre når vi går på et nytt år.

- Dersom denne saken ender med at du må inn i et fengselsopphold i høst, vil det hemme forberedelsene dine til VM?

- Ja, jeg har ikke tatt stilling til det, men det vil jo være ødeleggende.

- Hva tenker om et opphold i fengsel?

- Jeg er klar for å ta straffen som må til. Jeg er ikke redd for det.

SNAKKET UT I SVERIGE: Petter Northug tok i mot adressa.no på et pensjonat i Storlien i Sverige mandag ettermiddag. Der pratet han grundig om helga som endte i arresten for skistjernen. Nå er han forberedt på fengselsopphold etter å ha kjørt med promille og krasjet. Foto: RICHARD SAGEN

© Adresseavisen

Se webartikkelen på <http://ret.nu/V1aNPddc>

Vedlegg 5: Intervju med NRK

Nyheter - Høgskolen i Telemark

Uttak 28.04.2016

- Har du et alkoholproblem? - Absolutt ikke.

© NRK. 08.05.2014 23:09. Oppdatert 10.05.2014 01:13

Les hele intervjuet NRK.no gjorde med Petter Northug under torsdagens trening. Av Journalist Anders Rove Bentsen @arbentsen Journalist Sindre Murtnes @murtnes Journalist Petter Moen Nilsen Anbefal Tweet Send epost , kl. 23.03.

- Var dette starten på veien tilbake?

- Ja, absolutt. For min del er det, etter de dagene som har vært, godt å komme seg ut i frisk luft igjen og få klarhet tankene litt. Absolutt, sier Northug.

- Hvordan var kroppen på den første treningen etter krasjen søndag?

- Det er klart at det har vært mange inntrykk som har kommet inn etter søndagen, så du kjenner det er godt å komme ut å få luft. Det å få føle seg i fri luft igjen...det setter man pris på.

- Hvordan ser planen for å komme tilbake ut?

- For min del er blir det fokus på trening og komme i gang med de vanlige rutinene igjen etter hvert. Jeg har ikke akkurat lagt detaljerte planer fremover, men for min del blir det å trene og ha fokus på det fremover.

- Hvilke mål har du satt deg for den kommende sesongen?

- Jeg ønsker å kjempe i toppen og være med å prege skisporten neste år. Så det sier seg selv at jeg må gjøre noen endringer nå og dem startet jeg med i dag.

- Hva er målet for sesongen helt konkret?

Petter Northug virket offensiv da NRK.no var med han på trening på Meråker torsdag.

Foto: NRK

- Jeg ønsker å kjempe i toppen, og med det vet de fleste at det innebærer VM-gull og kjempe itoppen i verdenscupen. Når du velger å satse, så gjør du det ordentlig. Det er det som kommer til å drive meg fremover nå.

- Hvilke endringer?

- Det går på det å flytte fokus over på det som har med trening å gjøre. Klart det er det viktigste. Få nok hvile, søvn og bra med kost mellom.

- Hvem vil du bruke for å pushe deg selv i treningsarbeidet?

- Vi kommer sikkert til å gjøre en del endringer i det sportslige opplegget fra i fjor, men nøyaktig hva det blir, kommer vi tilbake til og det tror jeg skjer ganske fort.

- Når?
- Ganske fort, altså i løpet av veldig kort tid.
- Hvordan har dagene etter krasjen vært?
- Det har vært tøffe dager. Det har vært mange inntrykk etter det som skjedde på søndag, så det er klart etter hvert som du får klarnet tankene litt, kjenner man at man ønsker å komme tilbake i trening igjen, og det man trives og holder på med.
- Hvilke inntrykk?
- Det er litt forskjellig. Det var tøft for meg rett i etterkant, og det er tøft for mange rundt. Det tar tid å bearbeide alt det som skjer rett etter en sånn hendelse.
- Hva har vært det verste?
- Det verste har vært å skuffe så mange. Jeg skuffet meg selv helt klart, men å skuffe de nærmeste, de som betyr så mye for meg, har helt klart vært det verste for min del.
- Flere sponsorer sier de trenger tid for å avgjøre om de skal samarbeide med deg videre. Hva tenker du om fremtiden med dine samarbeidspartnere?
- Akkurat de siste dagene har jeg hatt mest fokus på å klarne hodet og ta til meg de inntrykkene som er og så får man fremover, når man kommer inn i de vanlige rutine, ta tak i den delen.
- Det er ikke så viktig nå?
- Akkurat nå så er vel det viktigste å komme tilbake til normal hverdagen igjen, så få man ta sånne ting i ettertid.
- Hvordan skal du klare å komme tilbake til det normale?
- Jeg tror jeg må holde på med det jeg trives med.
- Komme i gang med trening og møte treningskompiser. Komme meg ut, det har jeg godt av. Møte familien og folk som står nær meg. Det blir viktig.
- Har du tenkt noe mer på hvor fort du kjørte?
- Nei, ikke noe mer enn det jeg sa på mandag.
- Var dette første gang du ble tatt for å kjøre i fylla - eller har du kjørt i fylla før?
- Jeg har aldri kjørt i fylla før og det er noe som ikke skal skje og noe jeg er sterkt i mot.
- Vet du hvor høy promille du hadde?
- Nei, det vet ikke.
- Men du har sikkert tenkt over det, hvor høy promille tror du at du hadde?
- Jeg kan ikke si noe mer enn det jeg sa på mandag, den forklaringen jeg ga da står jeg ved enda.
- Og da sa du?
- Da sa jeg at jeg var såpass beruset at jeg ikke klarte å ta riktige avgjørelser.
- Var du påvirket av andre rusmidler?
- Nei.
- Har du et alkoholproblem?
- Absolutt ikke.
- I hvilken grad trenger du hjelp for å komme tilbake som toppidrettsutøver?
- Nei, for min del var det så klart en skuffende sesong, det var bare noen små høydepunkt. For å komme tilbake må jeg ha en plettfri oppkjøring fra mai til sesongstart for å få gjort en ordentlig jobb. Får jeg bygd en bra grunnmur er jeg sikker på at jeg skal stille

mye sterkere når en ny sesong starter igjen.

- Du har blitt tilbudt hjelp av Idrettsforbundet, Skiforbundet og Olympiatoppen. Vil du ta i mot den hjelpen?

- Det vil jeg ta stilling til etter hvert. Nå er det viktigste å komme tilbake til normalen og så får man ta sånne vurderinger etter hvert, hva man føler behov for.

- Har du vært involvert i episoder med politiet før?

- Nei, ikke hvis du ser bort fartskontroller og sånne små hendelser, så har jeg aldri vært i politisaker før.

- Hva leger du i små hendelser?

- Hvis du blir stoppet i fartskontroller og sånne ting?

- Glattcelle?

- Jeg har aldri vært på glattcelle før.

- Hvordan skal du gjenvinne tilliten til folket?

- Det er ikke sikkert det er mulig. Det er nok vanskelig etter en sånn hendelse, men jeg får gjøre det jeg kan for å kjempe meg tilbake i toppen og gjøre et bra treningsarbeid, så får det være min innstilling.

- Helt konkret, har du tenkt noe på hva du skal gjøre?

- Jeg skal ha fokus på det jeg kan for å komme tilbake. Det blir første pri.

NRK.no intervjuet Petter Northug i forbindelse med trening på Meråker torsdag kveld. Det var hans første treningsøkt etter ulykken sist søndag der skistjernen fyllekjørt og krasjet med et autovern i Trondheim.

Foto: Rune Kjær Valberg / NRK

© NRK

Se webartikkelen på <http://ret.nu/2zwSyhPx>

Vedlegg 6: Pressemeldingen

Hele Northugs pressemelding

© VG Nett. 04.05.2014 21:15

Her følger hele pressemeldingen manageren til Petter Northug (28) sendte ut søndag kveld: Petter Northug har bekreftet overfor politiet i Trondheim at det var han som kjørte bilen som var involvert i en ulykke søndag morgen.

Northug har også forklart at han var påvirket av alkohol da ulykken skjedde.

- Jeg vil på det dypeste beklage det som har skjedd. Jeg er svært uheldig nå, og veldig skuffet over det jeg har gjort. Samtidig er jeg takknemlig for at min dårlige dømmekraft ikke fikk enda større konsekvenser. Jeg har åpent forklart politiet om det som skjedde, og er beredt til å ta straffen for mine handlinger, sier Northug.

Han forklarte seg grundig for politiet i avhør, og dro deretter til et ukjent sted for å få fred til å tenke gjennom det som har skjedd.

- Jeg er fullt innforstått med offentlighetens forventning om at jeg i løpet av nærmeste fremtid må fortelle mer om hendelsen. Det vil jeg gjøre når jeg har tenkt grundig igjennom situasjonen sammen med mine nærmeste. Det håper jeg media vil respektere, sier Northug.

- Jeg vet at jeg er et forbilde for mange unge, og erkjenner fullt og helt at jeg ikke har oppført meg slik et forbilde skal. Jeg vil beklage overfor alle disse, og overfor alle de som nå er skuffet over meg. Jeg ønsker å lære av situasjonen på en slik måte at jeg vokser som menneske. Jeg vet at dette kanskje blir mitt livs tøffeste løp, men jeg er villig til å satse for å lykkes, sier Northug.

Han ønsker ikke nå å spekulere i hvordan hendelsen vil påvirke hans karriere som skiløper.

- Jeg trenger å fordøye dette og bearbeide hendelsen.

Jeg vet at jeg har sviktet, og jeg vil gjøre alt jeg kan for å vende det som har skjedd til noe positivt, sier Northug.

© VG Nett

Se webartikkelen på <http://ret.nu/JQNf5FH>